

Mateo

Ta nten 'in Jesucristo

1 ¹Nde nguinu scua nii ta nten 'in Jesucristo, sñe' ta nten 'in Davi, cui' sñe' ta nten 'in Abraham. ²Abraham ncuá sti Isaac, Isaac ncuá sti Jacob, Jacob ncuá sti Judá lo'o nchгаа la ña'an ta'a ngula yu. ³Yu Judá can' ncuá sti Fares lo'o Zara, lo' jyi'an chcuáa yu can' ncuá naan Tamar, lo' Fares ncuá sti Esrom, Esrom ncuá sti Aram. ⁴Aram can' ncuá sti Aminadab, Aminadab ncuá sti Naasón, Naasón ncuá sti Salmón. ⁵Yu Salmón ncuá sti Booz, lo' jyi'an can' ncuá naan Rahab, Booz ncuá sti Obed, lo' jyi'an can' ncuá naan Rut, Obed ncuá sti Isaí. ⁶Isaí ncuá sti yu nu ncuá ree Davi, ree Davi can' ncuá sti Salomón, lo' jyi'an can' ncuá cuiyli'o yu Uría. ⁷Salomón ncuá sti Roboam, Roboam ncuá sti Abía, Abía ncuá sti Asa. ⁸Yu Asa ncuá sti Josafat, Josafat can' ncuá sti Joram, Joram ncuá sti Uzía. ⁹Uzía ncuá sti Jotam, Jotam s ncuá sti Acáz, Acáz ncuá sti Ezequía. ¹⁰Ezequía ncuá sti Manasés, Manasés can' ncuá sti Amón, Amón ncuá sti Josía. ¹¹Yu Josía ncuá sti Jeconía lo'o ta'a ngula yu, cui' Babilonia ncuá cune' yu xa yaa ne' Israel preso. ¹²Chon' nde'en xa nguila ne' yaa ne' Babilonia ncuá cune' Salatiel, cui' sñe' Jeconía, yu Salatiel ncuá sti Zorobabel, ¹³Zorobabel ncuá sti Abiud, Abiud ncuá sti Eliaquim, Eliaquim ncuá sti Azor. ¹⁴Yu Azor ncuá sti Sadoc, Sadoc ncuá sti Aquim, Aquim ncuá sti Eliud. ¹⁵Yu Eliud ncuá sti Eleazar, Eleazar ncuá sti Matán, Matán ncuá sti Jacob. ¹⁶Jacob ncuá sti yu See, cui' nu ncuá cuiyli'o María nu ncuá jyi'an Jesús, ñi nu lca Cristo. ¹⁷Cuaña'an yato'o yton tsa tilcua ta nten, ti' chendyu nu mdi'in yu Abraham hasta chendyu nu mdi'in yu Davi, ticui' cuaña'an yton cha tilcua ta nten, ti' chendyu 'in Davi tsaya' nguila ne' Israel yaa ne' preso se'en lca Babilonia, ticui' cuaña'an yton cha tilcua ta nten, ti' xa nguila ne' yaa ne' Babilonia tsaya' mdiyaan Cristo chendyu.

Xa ngula Jesucristo

¹⁸Ndeña'an yato'o xa ngula Jesucristo: Ncuá cuiya' cha' si'yana yu See ntsu'hui cha' ca cuiyli'o 'in María, jyi'an Jesús, una ti' lyijyi chcuán

yu cunta 'in María, xa cua' mxilyo ña'an si'ya cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose. ¹⁹Una yu See can' tsu'hue nten lca yu, a ncuca ti' yu xicune yu cha' can', lo' ncuca lca tiquee yu si'yana cunan ti si'yu co' yu cha' can'. ²⁰Cui' cha' can' ntsu'hui tiquee yu, xa ngulo'o tloo sca angujle 'in Ñi X'nan na 'in yu ni' cula, lo' juin 'in yu: See, sñe' ta nten 'in Davi, a cutsen chcuca cunta 'in María nu ca cuilyi'o, si'yana cuhui' nu ndon lo'o cua, si'ya cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose ca lca cuhui'. ²¹Cuhui' nu tyi'in cua ca naan cuhui' Jesús, si'yana culo laa ñi quichen 'in ñi si'ya qui'ya nducui ne'. ²²Nchгаа cha' re yato'o na, si'yana chcuca cha' nu mxiycui' Ñi X'nan na 'in yu Isaíá xa juin yu: ²³—Ña'an jan ñii, ntsu'hui cha' xilyo ña'an sca ne' cuna'an tsa suhue ti lo' tyi'in sñe' ne', lo' ca naan can' Emanuel—. Cha' re nchca ti' chcuca, Ndiose ndi'in lo'o na. ²⁴Xa mjiyin xaa ti' yu See can', mducua yu tñan tsaña'an ycuil' angujle 'in Ñi X'nan na lo'o yu, lo' mchcuca yu cunta 'in María. ²⁵Una la cua' mdiyaan cuhui' chendyu xacan' m'ni ca'an yu 'in nten 'in yu, lo' mdi'in tyaa yu nii cuhui' ca naan cuhui' Jesús, nde sñe' ne' nu culoo.

Xa ya na'an yu mago 'in Jesús

2 ¹Xa nu ncuca cune' Jesús quichen Belén se'en lyi'ya loo Judea, cui' xa nu lca yu Herode ree, xacan' mdiyaa tucua snan yu mago quichen Jerusalén nu mdo'o tijyo', luhua' se'en nchcuca cucha, ²lo' mñicha' yu: ¿La ndi'in yu nu lca ree 'in ne' judio, yu nu ngula can'? Si'yana cua' na'an hua mdo'o tucua sca cuil', lo' nchcuca' na cha' 'in yu, ljiyaan hua si'yana cu'ni tnu hua 'in yu. ³Xa ynan yu ree Herode cha' re, msu'hua yu cha' tiquee yu, lo' cui' cuaña'an quichen Jerusalén. ⁴M'ni yu cha' nguio' ti'in nchгаа nu ntsu'hui cunta cha' 'in laa, tsatlyu lo'o ne' escriba nu ndi'in quichen can', lo' mñicha' yu 'in ne' cha' la ca ntsu'hui cha' cula ñi nu lca Cristo. ⁵Mxcuen ne' 'in yu: Cui' quichen Belén se'en lyi'ya loo Judea, si'yana ndeña'an nguinu scua cha' nu mxiycui' Ndiose 'in nguso 'in ñi cua' s'ni: ⁶—Nu'huin Belén, cui' quichen nu m'ni ca'an 'in Judá, a lca um nu chin' la cha' 'in lja nu ndon loo lati se'en lyi'ya loo Judea, si'yana loo nu'huin ntsu'hui cha' tyi'o sca nu culo ca tñan, nu chu'hui cunta 'in quichen ñan nu lca Israel—. ⁷Xacan' yu Herode msi'ya cunan ti yu 'in yu mago can', lo' mñicha' lyicua yu 'in, cha' ti' ñi xaa mdo'o tucua cuil' can', ⁸xacan' ngua'an tñan yu 'in tsa quichen Belén, lo' juin yu: Yaa um, lo' cunan tsu'hue um suun ña'an ndi'in cha' 'in cuhui' can', xa quija lyoo um 'in cuhui', xitucui um lo' quitsa' um ñan, si'yana lo'on nan' tsa y'nin tñun 'in cuhui'. ⁹Xa mdyi ycuil' ree can' lo'o yu, mdo'o yu nguiaa yu, lo' yuhue 'a ti' yu si'yana xiya' mdo'o tucua cuil' nu cua' na'an yu, luhua' se'en nchcuca cucha, lo' mducua loo na loo yu tsaya' mdiyaa na chcuca se'en ndi'in cuhui' can', lo' can' ycan' tucui na. ¹⁰Ndyjiyin ya' tsu'hue ntsu'hui tiquee yu xa na'an yu 'in na. ¹¹Xa yten yu ña'an can', na'an yu 'in cuhui'

can' lo'o María jyi'an cuhui', mdyi'ya xtyin' yu lo' m'ni tnu yu 'in cuhui', msla yu se'en ntsu'hui cha' tsu'hue nu llyan lo'o yu, lo' mdaa yu na oro 'in cuhui', lo'o na xityi'i nu ndiquin tucua ne' tloo Ndiose, lo'o mirra. ¹²Yato'o jui nu mtsa' 'in yu ni' cula, si'yana a xitucui 'a yu se'en ndi'in yu Herode, can' cha' xca tucueen mxitucui yu nde quichen tyi yu.

Xa yjui ne' cuhui' quichen Belén

¹³Xa cua' nguiaa yu mago can', sca angujle 'in Ñi X'nan na ngulo'o tloo 'in yu See can' ni' cula, lo' juin 'in yu: Ndla ti cu'ni, lo' tsa lo'o 'in cuhui' cua lo'o jyi'an cuhui' se'en lca Egipto, can' tyi'in um la xa nu nan' quitsan' 'in, si'yana yu Herode nan yu ña'an nu kujui yu 'in cuhui'. ¹⁴Cui' xaa mdyi'o sla yu, lo' ticui' tla can' mdo'o yu nguiaa yu lo'o cuhui' can' lo'o jyi'an cuhui' se'en lca Egipto. ¹⁵Can' ndi'in yu xa ngujui yu Herode, yato'o cha' re si'yana chcu cha' nu mxiycui' Ñi X'nan na 'in nguso 'in ñi cua' s'ni, lo' nchcui' na: —Se'en lca Egipto msi'yan 'in Sñen!—. ¹⁶Lo' yato'o lyeec 'a ycuen tique' yu Herode, xa ngujlyo ti' yu si'yana nguñilyi'o yu mago 'in yu, ngulo yu tñan si'yana caja nchgaa cuhui' nu ndi'in quichen Belén lo'o chcu tyi'iin tso', tsalca cuhui' nu ndiyaa tucua yjan, tsaña'an cunta nu ngulo yu lo'o suun nu mdaa yu mago can'. ¹⁷Cuaña'an mducua cha' nu mxiycui' Ndiose 'in yu ncu naan Jeremía xa juin yu: ¹⁸—Ngune msi'ya yja cueen ne' quichen Ramá, nguinan ne', ti'i nga'an 'in Raquel si'ya sñe', lo' a ncu lca tiquee caja nu tyaa cha' tnu tiquee 'in si'yana ngujui sñe!—. ¹⁹Xa cua' ngujui yu Herode can', ngulo'o tloo sca angujle 'in Ñi X'nan na 'in yu See can' ni' cula, se'en ndi'in yu quichen Egipto, ²⁰lo' juin 'in yu: Tyaa juesa xitucui se'en lca Israel lo'o cuhui' cua lo'o jyi'an cuhui', si'yana cua' ngujui yu nu ncu ti' kujui 'in cuhui'. ²¹Xacan' mxitucui jun lo'o cuhui' can', lo' nguila jun se'en lca Israel. ²²Xa ynan yu cha' si'yana yu Arquelao ndlo yu tñan se'en lyi'ya loo Judea, tñan loo Herode sti yu, ytsen yu quila yu can', una jui nu mtsa' 'in yu ni' cula, can' cha' mdo'o yu nguiaa yu se'en lyi'ya loo Galilea. ²³Mdiya ti'in jun quichen Nazaret, cuaña'an mducua cha' nu ycu' nchgaa yu nu mxiycui' Ndiose 'in cua' s'ni, ña'an ca si'yana ca naan ñi Nazareno.

Cha' 'in Xuhua mducua tya 'in nten

3 ¹Ya tucua tsaan, yu Xuhua nu mducua tya 'in nten, mdyisnan ycu' yu cha' tsu'hue 'in Ndiose sca se'en ngutyi, cui' se'en lyi'ya loo Judea, ²lo' nchcui' yu: Xilo'o chon' um qui'ya ngui'ni um, si'yana cua' mdiyaa xaa culo Ndiose tñan 'in na. ³Nde cha' nu mxiycui' Ndiose 'in Isaía cua' s'ni: —Tyi'an yu se'en ngutyi lo' chcu' cueen yu: Cu'ni chu'hue um tucueen se'en caan Ñi X'nan na, lo' cu'ni ñi um tucueen nu ntsu'hui cha' tyijyin ñi—. ⁴Yu Xuhua can' lco' yu sca te' nu nguiaa' lo'o quichan' camello, lo'o sca quijyin nchcan' na sii' yu, lo' scua nu nchcu yu lca 'in

sco', lo' ndyi'yo yu cuiñan' nu ntsu'hui ni' quixin'. ⁵Mdiyaan nten nu mdo'o quichen Jerusalén se'en ndlyu yu, lo'o quichen se'en lyi'ya loo Judea, lo'o sca chcuí se'en lyi'ya loo chco tlyu Jordan, ⁶mducua tya yu 'in ne' chco tlyu can', lo' ñee ne' qui'ya 'in ne'. ⁷Xa na'an yu si'yana qui'an ne' fariseo lo'o ne' saduceo ljaan ne' si'yana chcuá tya ne', nchcui' yu lo'o ne': 'Un ta nten nu cuiñi, ¿ti nu ngulo'o 'in um si'yana xnan yu'hui um, lo' a qui'ni ca'an 'in um lo'o cha' nsin' ti' nu tyi'o tiquee Ndiose tiyaa xaa? ⁸Xilo'o chon' um qui'ya ngui'ni um, lo' culo'o xñan um 'in um lo'o sca chendyu nu luhui. ⁹A cu'ni siye' um ta ljuin um: Sñe' ta nten 'in Abraham lca hua. Cunen lo'o um sca cha': Ndiose tca cu'ni ñi cha' cutsu xca ta nten chon' quee re, lo' ca can' sñe' Abraham. ¹⁰A cunta chcuán yca cua' nducui cuta na chon' xcua' yca, can' cha' nchgaa yca nu a ndyi'yu mti ntsu'hui cha' xi'yu na, lo' tsaá na loo quii'. ¹¹Cha' ñii si'yana nducua tyan 'in um lo'o tyi'a, si'yana cua' mxilo'o chon' um qui'ya 'in um, una nde loo la re ljaan sca nu ndon loo la que ña'an nan', lo' ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tiqueen cha' cua na tca cui'yan snan ñi, cui' ñi tucua tya ñi 'in um lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, a cunta lo'o quii'. ¹²Yaa' ñi cua' nducua tiyaa na nu ntsu'hui cha' tyuhui trigo nu cua' nguio' ti'in, lo' xu'hua se'en ñi trigo can', a cunta ntsu'hui cha' tiquin ñi quixin can', lo'o sca quii' nu a ntsu'hui 'a cha' ti' tyuhui'.

Xa mducua tya Jesús

¹³Xacan' mdo'o Jesús se'en lca Galilea, lo' mdiyaa ñi chco tlyu Jordan se'en nu tucua tya yu Xuhua 'in ñi. ¹⁴Una yu Xuhua a ncuá ti' yu tucua tya yu 'in ñi, lo' juin yu: 'Un ntsu'hui cha' tucua tya um 'ñan nan', lo' nde ljaan um si'yana nan' tucua tyan 'in um. ¹⁵Una mxcuén Jesús 'in yu: Tyaa ya', si'yana cuaña'an ntsu'hui cha' tucua na tñan nchgaa cha' nu ñi 'in Ndiose. La xacan' mslyaa yu. ¹⁶Ña'aaan mducua tya Jesús mdyi'o ñi loo tyi'a, cui' ña'an lcaa nguila ni' cuaan, lo' na'an ñi ngu'ya tucua Espíritu 'in Ndiose que ñi, tsaña'an nchca ti' ndyi'ya tucua sca scun' jo'o. ¹⁷Xacan' ngune ycuí' sca nu ycuí' la ni' cuaan: Nde Sñen' nu ta'a lati 'ñan, tsu'hue 'a ntsu'hui tiqueen lo'o.

Ncuá ti' laxa'an xityu 'in Jesús loo qui'ya

4 ¹Xacan' Espíritu 'in Ndiose mxicu'ni 'in Jesús si'yana tsaá ñi sca se'en ngutyi, lo' can' ncuá ti' laxa'an xityu 'in ñi loo qui'ya. ²Xa cua' m'ni ñi ayuna tucua yla tsaan lo' tucua yla tla, xacan' mdyisnan ngute' ti' ñi. ³Cui' ña'an lcaa yaan laxa'an tloo ñi, lo' juin 'in ñi: Cha' nu'huin lca Sñe' Ndiose, chcuí' lo'o quee re lo' chca na jaslya. ⁴Mxcuén ñi 'in, ndeña'an nchcui' quityi 'in Ndiose: —Si'i tsaloo ti si'ya cha' nchcu ndyu'hui nten chendyu, cui' ca nu si'ya nchgaa cha' nu nchcui' Ndiose—. ⁵Xacan' ya lo'o laxa'an 'in ñi quichen Jerusalén, lo' ycuén lo'o 'in ñi sca

se'en cuaan lati 'in laa can', ⁶lo' juin 'in ñi: Cha' lca Sñe' Ndiose, tyi'o cuaan re lo' qui'ya ton la 'ya cua, si'yana nchcui' quityi 'in Ndiose: — Culo ñi tñan 'in angujle 'in ñi si'yana chu'hui cunta 'in, lo' su'hua yaa' can' 'in se'en nguiaa, si'yana a tsa ton quiya' loo quee—. ⁷Lo' juin Jesús: Una lo'o cha' re nguinu scua na loo quityi 'in Ndiose: —A tyjyjn lyoo 'in Ndiose X'nan—. ⁸Xacan' ya lo'o laxa'an 'in ñi sca loo qui'ya cuaan ya', lo' ngulo'o 'in ñi sca chcui chendyu se'en ndlo ne' tñan, lo'o cha' cui'lyiya' 'in ne', ⁹lo' juin 'in ñi: Ña'aaan cha' re taan 'in, cha' tyon xtyin' lo' cu'ni tnu 'ñan. ¹⁰Mxcuen Jesús: Tyi'o tso' siin', Laxa'an, si'yana ndeña'an nchcui' quityi 'in Ndiose: —'In Ndiose X'nan ntsu'hui cha' cu'ni tnu, lo' scati 'in ñi ca ja'an—. ¹¹Xacan' mdo'o tso' laxa'an can' sii' ñi, cui' ña'an lcaa mdiyaan angujle nu ta yaa' 'in ñi.

Mdyisnan m'ni Jesús tñan 'in Ndiose

¹²Xa ynan Jesús cha' si'yana yu Xuhua cua' ntsu'hui na'an chcuán, mxitucui ñi se'en lca Galilea. ¹³Xacan' mdo'o ñi quichen Nazaret, lo' mcha'an ti'in ñi Capernaum, sca quichen ndi'in tu'hua tiyo', cui' loo yuu nu m'ni ca'an 'in Zabulón lo'o Neftalí, ¹⁴si'yana tsato'o cha' nu mxiycui' Ndiose 'in yu Isaí'a cua' s'ni xa juin yu: ¹⁵—Yuu nu m'ni ca'an 'in ta nten 'in Zabulón lo'o se'en lyi'ya loo Neftalí, cui' tucueen nu ndiyaa tu'hua tiyo' xca tso' chco tlyu Jordan, se'en lyi'ya loo Galilea, se'en ndi'in ne' gentil, ¹⁶sca quichen ndi'in se'en tla yta, na'an ne' sca xaa nu tlyu, nten nu ntsu'hui tuyaa' cha' ndyija, m'ni sca xaa 'in ne'—. ¹⁷Ti' xacan' mdyisnan Jesús ngulo'o ñi 'in nten, lo' nchcui' ñi: Xilo'o chon' um qui'ya ngui'ni um, si'yana cua' mdiyaa xaa culo Ndiose tñan 'in um. ¹⁸Yato'o sca tsaan mda'an Jesús tu'hua tiyo' Galilea, lo' na'an ñi 'in yu Tyo lo'o yu Ndre ta'a ngula yu, nduguun yu quitan loo tyi'a can' si'yana yu cuta cula lca yu. ¹⁹Lo' juin ñi 'in yu: Chcui ncha'an um 'ñan, nan' culo'on 'in um cu'ni um cuta, tyicana 'in nten. ²⁰Ticui' xaa ngula' sti yu quitan 'in yu, lo' mducui ncha'an yu 'in ñi. ²¹Chin' ti se'en ti' mda'an ñi, xa na'an ñi 'in tucua yu nu nda'an lo'o ta'a ngula, Jacobo lo'o yu Xuhua, ndlyu yu lo'o Zebedeo sti yu ni' sca yca na'an, nxcuan su'hua yu quitan 'in yu, lo' ms'i'ya ñi 'in yu. ²²Cui' xaa mdyi'o yu ni' yca na'an can', ngula' ton yu 'in sti yu lo' mducui ncha'an yu 'in ñi. ²³Ña'aaan se'en lyi'ya loo Galilea mda'an lo'o ñi cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo'o se'en ndiyo' ti'in ne' judío, ngulo'o ñi ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten, lo' m'ni chca ñi 'in nchgaa nu ti'i lo'o cuati loo quicha. ²⁴Ña'aaan se'en lyi'ya loo Siria mscua cueen cha' 'in ñi, mdiyan lo'o ne' 'in nu ti'i lo'o cuati loo quicha, a cunta lo'o nu ntsu'hui cui'in xa'an 'in, lo'o nu nxñi cui'in 'in, lo'o nu mhcun' quiya', lo' m'ni chca ñi 'in. ²⁵Qui'an 'a nten mducui ncha'an 'in ñi nu mdo'o se'en lyi'ya loo Galilea, lo'o Decápolis, lo'o quichen Jerusalén, lo'o se'en lyi'ya loo Judea, a cunta nu mdo'o xca tso' chco tlyu Jordan.

Xa ngulo'o Jesús 'in nten

5 ¹Xa na'an Jesús si'yana qui'an 'a nten mdiya ti'in can', ycuen ñi sca se'en nu cuaan la, lo' ña'aaan yten tucua ñi mdiyaa yu ta'a nda'an ñi tloo ñi. ²Xacan' mdyisnan ngulo'o ñi 'in nten, lo' juin ñi: ³Tsu'hue ca xu'hue nu ndyi'ya cha' tiyaa si'yana 'ni cha' 'in lo'o Ndiose, can' nu caja cha' tsu'hue 'in se'en ndlo Ndiose tñan. ⁴Tsu'hue ca xu'hue nu ti'i nga'an 'in si'ya qui'ya m'ni, can' nu caja cha' tnu tiquee 'in. ⁵Tsu'hue ca xu'hue nu suun nten lca, can' nu qui'ni ca'an 'in yuu se'en ndlo Ndiose tñan. ⁶Tsu'hue ca xu'hue nu nguite! ti' lo' nguityi ti' cha' nu ñi 'in Ndiose, can' nu cha'an yu'hui cusya 'in. ⁷Tsu'hue ca xu'hue nu ña'an 'tnan ti' 'in ta'a, can' nu caja nu ña'an 'tnan ti' 'in. ⁸Tsu'hue ca xu'hue nu luhui cusya 'in, can' nu ña'an tloo 'in Ndiose tiyaa xaa. ⁹Tsu'hue ca xu'hue nu ndiya nan ña'an tyi'in tsu'hue lo'o nchgaa tucui, can' nu ca naan sñe' Ndiose. ¹⁰Tsu'hue ca xu'hue nu ndijin cha' si'ya tñan tsu'hue nu ngui'ni, can' nu caja cha' tsu'hue 'in se'en ndlo Ndiose tñan. ¹¹Tsu'hue ca xu'hue um xa caja nu ña'an ti'i, lo' chcu! ca'an 'in um si'ya cha' 'ñan, lo' tñan ne' scasca qui'ya 'in um. ¹²Chcu! ti' um lo' ca tsu'hue chu'hui tiquee um, si'yana tlyu cha' tsu'hue qui'ni ca'an 'in um la ni' cuaan, si'yana cuaña'an jui nu m'ni lyi'o 'in yu nu mxiycui' Ndiose 'in cua' s'ni.

Cha' 'in teje'

¹³'Un nguiaa cha' 'in um ña'an nchca ti' teje' lja nten chendyu, cha' teje' can' tyi'o tiyen' na, ¿ña'an ta tca ca tiyen' na xiya'? A la 'a cunajo'o na, tsaloo chcu! na lo' caja nu culo' su'hua 'in na.

Cha' 'in xaa

¹⁴'Un nguiaa cha' 'in um ña'an nchca ti' xaa nu ndu'hui loo chendyu, cui' cuaña'an sca quichen nu ndi'in sca loo qui'ya, a tca nu a ca chcan' na. ¹⁵A tucui nu ca'an sca qui! lo' nde tucun ti'in 'in na, cui' ca nu cuaan chcu! na si'yana tu'hui na xaa 'in nchgaa nu ndi'in ña'an can'. ¹⁶Cui' cuaña'an taa um ya' ca um sca xaa 'in nten chendyu, ña'an ca si'yana ca chcan' loo tñan tsu'hue nu ngui'ni um, lo' cu'ni tnu ne' 'in Stina Ndiose, ñi nu nducua ni' cuaan.

Cha' 'in lee

¹⁷A quiñan ti' um ljaan si'yana tyijyin lyoon 'in lee, lo'o cha' nu ngua'an scua yu nu mxiycui' Ndiose 'in cua' s'ni, si'i na xcuan tloon 'in na, cui' ca nu si'yana ca ja'an 'in na. ¹⁸Nu cha' ñi cunen lo'o um, tsalja nu ti' chcan' ni' cuaan lo'o chendyu re, ñi sca cha' nu suhue lati nducua loo lee can', lo' a tyijyin cha' 'in na cuati ña'an, cui' ca nu tsato'o nchgaa cha' nu nducua loo na. ¹⁹Can' cha' nu cucha ti'in cha' nu suhue lati ngulo

Ndiose tñan, lo' cha' cuaña'an culo'o can' 'in xca tucui, a caja nu su'hua loo 'in se'en ndlo Ndiöse tñan. Una nu tucua tñan 'in na lo' culo'o 'in na, can' nu ca sca nu ndon loo se'en ndlo Ndiöse tñan. ²⁰Cunen lo'o um sca cha', cha' a lyee la quia nan um 'in Ndiöse que ña'an ngui'ni ne' escriba lo'o ne' fariseo, a tca sten um se'en ndlo Ndiöse tñan.

Cha' nu nchcuen tique' ne'

²¹Cua' ngune 'in um ña'an jui nu ycuil' lo'o ne' mdi'in s'ni: —A cujui nten—, lo' nu cujui nten tyi'o qui'ya 'in lo' ca xñan bsya 'in. ²²Una nan' cunen lo'o um, nu nscuen tique' lo'o ta'a, tyi'o qui'ya 'in lo' ca xñan bsya 'in. Ticui' cuaña'an cha' caja nu chcuil' lo'o ta'a: Tijyi 'a nan, tyi'o qui'ya 'in can' se'en nchca cuiya' qui'ya. Lo' ña'an tucui ti nu chcuil' lo'o ta'a: Tinto 'a, chen nchcuil' tsaa can' loo quii'. ²³Can' cha' xa yan lo'o um sca lcuan 'in Ndiöse, lo' lja xacan' quia yu'hui ti' um si'yana nducui ncha'an cha' 'in um lo'o ta'a um, ²⁴cula' scua um lcuan can', lo' quia y'ni chu'hue um cha' 'in um lo'o ta'a um culo nducua la, xacan' xitucui um, lo' tyaa um lcuan can' 'in Ndiöse. ²⁵Ndla ti cu'ni chu'hue um cha' 'in um lo'o ta'a cusuun um tucueen nguiaa um, lja nu ti' lyijyi ca cuiya' cha' 'in um, ña'an tu' tyaa can' cunta 'in um tloo bse, lo' yu bse can' tyaa yu cunta 'in um yaa' silyiya, can' nu su'hua 'in um na'an chcuil'. ²⁶Nu cha' ñi cunen lo'o um, a tyi'o um na'an chcuil, cha' si'i la su'hua lyiya' um nchgaa cunta nu nducui ncha'an 'in um.

Cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o cuilyi'o nten

²⁷Cua' ngune 'in um ña'an jui nu ycuil': —A sten yu'hui um lo'o cuilyi'o nten—, ²⁸Una nan' cunen lo'o um, nu ñan' 'ya 'in sca ne' cuna'an, lo' su'hua cha' nducun' ni' cusya 'in lo'o ne', ña'an loo cha' cua' yten yu'hui lo'o ne'. ²⁹Cha' si'ya quiloo um ngui'ni um qui'ya, lyoo um 'in na, tsu'hue lati nu ndiya lyijyi sca tso' quiloo um sten um ni' cuaan, lo' si'i nu ña'an chcuil um tsaa um loo quii'. ³⁰Cui' cuaña'an, cha' si'ya yaa' um cu'ni um qui'ya, si'yu co' um 'in na, tsu'hue lati nu ndiya lyijyi sca tso' yaa' um sten um ni' cuaan, lo' si'i nu ña'an chcuil um tsaa um loo quii'.

Cha' 'in nten nu ndla' ti'in ta'a

³¹A cunta jui nu ycuil': —Sca yu qui'yu nu nchca ti' cula' ti'in 'in cuilyi'o, 'ni cha' tsaa scua sca quityi 'in yu—. ³²Una nan' cunen lo'o um, yu nu cula' ti'in 'in cuilyi'o, lo' cha' si'i si'yana yten yu'hui ne' lo'o xca tucui, ña'an loo cha' nxicu'ni yu 'in ne' sten yu'hui ne' lo'o ña'an tucui ti, lo' yu nu ca cuilyi'o 'in can', lo'o can' cu'ni qui'ya.

A tyi'in tya ca na sca cha'

³³A cunta cua' ngune 'in um ña'an jui nu ycuil' lo'o ne' mdi'in s'ni: —A tyi'in tya ca um sca cha'—, cui' ca nu —tucua um tñan cha' nu tyi'in

tyaa um tloo Ñi X'nan na—. ³⁴Una nan' cunen lo'o um: Ñi sca cha' lo' a ntsu'hui cha' tyi'in tya ca um, ñi ni' cuaan lo' a cu'ni tyi'ya um si'yana la cua nducua Ndiose, ³⁵ñi loo chendyu re si'yana nde nxitñan' quiya' ñi, ñi a cu'ni tyi'ya um quichen Jerusalén si'yana lca na quichen 'in ñi nu lca Ree. ³⁶Ñi a tyi'in tya ca um chendyu 'in um, si'yana ñi sca quichan' que um lo' a tca cu'ni um cha' ca mta na uta ca mten na. ³⁷Xa chcu' um sca cha', ljuin um: Cui' na, uta, si'i na, si'yana cha' ti' tucua la um cha' can', cua' lo'o cha' cuiñi lryan lo'o na.

Chu'hui cha' tsu'hue 'in na lo'o ta'a cusuun na

³⁸Cua' ngune 'in um jui nu ycu': —Cha' caja nu culo quiloo um, cui' cuaña'an cu'ni um lo'o can', cha' caja nu xityu lyi'ya um, ticui' cuaña'an cu'ni um—. ³⁹Una nan' cunen lo'o um, a cu'ni su'hua um 'in um lo'o nu nducun', cui' ca nu cha' ycu'an' yu sca tso' floom um, tyaa um xca tso' na ycu'an' yu. ⁴⁰Cha' nde'en nu nchca ti' taa qui'ya 'in um lo' lyaa xcan' um, tyaa um 'in na 'in cui' ña'aan lo'o te' ycan' tnu tu'hua can' 'in um. ⁴¹Cha' caja nu xicu'ni 'in um cui'ya um su'hua sca kilometro, 'un cui'ya um 'in na tucua kilometro. ⁴²Cha' nde'en la na jñan ne' 'in um, tyaa um 'in na, cui' cuaña'an cha' ntsu'hui nu jñi' na 'in um, a cu'ni tiji um lo'o can'. ⁴³Cua' ngune 'in um jui nu ycu': —Ña'an 'tnan ti' um 'in ta'a nten um—, lo' xcu'an tloo um 'in ta'a cusuun um. ⁴⁴Una nan' cunen lo'o um: Ña'an 'tnan ti' um 'in ta'a cusuun um, lo' chcu' um cha' tsu'hue lo'o nu nchcu' cha' ti'i 'in um, cu'ni um tsu'hue lo'o nu nxcuan tloo 'in um, jñan um 'in Ndiose si'ya cha' 'in nu ndaja 'in um lo' nducui ncha'an 'in um, ⁴⁵cuaña'an ca chcan' loo si'yana lca um sñe' Stina Ndiose, ñi nu nducua ni' cuaan, ñi nu n'ni cha' ndu'hui xaa 'in nten nducun' lo'o nten nu tsu'hue, lo' nxi 'ya ñi quiioo 'in nten nu tsu'hue lo'o nten nu nducun'. ⁴⁶Si'yana cha' chu'hui cha' tsu'hue 'in um lo'o tsalca nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in lo'o um, ¿ñi cha' tsu'hue ta nducua tloo um xacan'? ¿Ta si'i lo'o nten nu nducun' n'ni cuaña'an? ⁴⁷Cha' chcu' cha' um 'in tsalca ta'a ti um, ¿ta nducua la ngui'ni um 'in xca tucui'? ¿Ta si'i lo'o ne' gentil n'ni ne' cuaña'an? ⁴⁸Can' cha' ca um sca nten nu ñi ndi'in cha' 'in, tsaña'an Sti um ñi nu nducua ni' cuaan, ñi ndi'in cha' 'in ñi.

Cha' 'in lcuan

6 ¹Xñi um cunta si'yana si'i tloo ña'an nten cu'ni um scasca loo cha' tsu'hue, ta si'yana taa ne' loo um, lo' cha' cuaña'an cu'ni um, a sca cha' tsu'hue qui'ni ca'an 'in um lo'o tso' 'in Stina Ndiose nu nducua ni' cuaan. ²Can' cha' xa taa um sca lcuan, a xicune um cha' can' tloo nten, si'yana cuaña'an ngui'ni sca nu a ñi ndi'in cha' 'in se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose, uta sca se'en la, ña'an ca si'yana caja nu taa loo can'. Nu cha' ñi cunen lo'o um, lo'o tsacan' ti cua' lca siya' can'. ³Una xa taa um sca

lcuan, a ntsu'hui cha' ca jlyo ti' tso' ca 'in um na nu taa tso' cuen 'in um, 4cunan ti ntsu'hui cha' taa um lcuan, lo' Sti um, ñi nu nan' 'ya nchgaa loo cha', xitucui ñi cha' tsu'hue 'in um tloo na'an nten.

Chcui' lyi'o na 'in Ndiose

5Xa chcui' lyi'o um 'in Ndiose, a cu'ni um tsaña'an n'ni nu a ñi ndi'in cha' 'in, si'yana nducui ti' can' ndyon nchcui' lyi'o 'in Ndiose se'en n'ni tnu ne' 'in ñi, uta sca se'en la, si'yana caja nu taa loo can'. Nu cha' ñi cunen lo'o um, lo'o tsacua ti ña'an cua' jui siya' can'. 6Una xa chcui' lyi'o um 'in Stina Ndiose, yten um ña'an 'in um lo' tucun um 'in na, lo' chcui' um lo'o ñi nu a chcan' nducua, lo' Sti um, ñi nu nan' 'ya nchgaa loo cha', xcuen ñi 'in um tloo na'an nten. 7Xa nchcui' lyi'o um 'in Ndiose, a chcui' um ticui' ti loo cha' tsaña'an n'ni ne' gentil nu a ndyu'hui lyoo 'in Ndiose, ñan ti' ne' ta si'yana qui'an cha' chcui' ne', caja nu cu'ni cunta 'in ne'. 8A nchca cha' cu'ni um ña'an nu ngui'ni ne', si'yana ñi nu lca Sti um cua' jlyo ti' ñi cha' nu 'ni 'in um, siya' ti' lyijyi jāan um 'in na. 9Can' cha' xa chcui' lyi'o um 'in Ndiose, ndeña'an chcui' um: Ndiose Sti hua, 'un ñi nu nducua ni' cuaan, scati um ntsu'hui cha' cu'ni tnu hua 'in um. 10Nchca ti' hua si'yana tsatlyu culo um tñan 'in hua, lo' cu'ni um tsaña'an nu lca tiquee um loo chendyu re, cui' tsaña'an ngui'ni um la ni' cuaan. 11Cunda scaa tsaan taa um na nu cunajo'o 'in hua. 12Cu'ni um cha' tlyu ti' 'in hua si'ya qui'ya ngui'ni hua, si'yana cuaña'an ngui'ni hua cha' tlyu ti' 'in nchgaa nu ngui'ni cha' ngunan' lo'o hua. 13A taa um cha' cuiya' sten cha' ngunan' tiquee hua, cui' ca nu culo tso' um 'in hua sii' cha' ngunan' can', si'yana scati um ndlo um tñan, lo' tlyu cha' cuiya' ntsu'hui 'in um, tsala xaa cu'ni tnu hua 'in um. Amen. 14Cha' cu'ni um cha' tlyu ti' 'in ta'a nten um, cui' cuaña'an Sti um, ñi nu nducua ni' cuaan, cu'ni ñi cha' tlyu ti' 'in um, 15una cha' a cu'ni um cha' tlyu ti' 'in ta'a nten um, ticui' cuaña'an Sti um, ñi nu nducua ni' cuaan, a cu'ni ñi cha' tlyu ti' 'in um si'ya qui'ya ngui'ni um.

Cha' 'in ayuno

16Xa cu'ni um ayuna, a taa um ya' ca xi'in tloo um tsaña'an n'ni nu a ñi ndi'in cha' 'in, n'ni xi'in can' tloo si'yana ca jlyo ti' nten si'yana ngui'ni ayuna. Nu cha' ñi cunen lo'o um, lo'o tsacua ti ña'an cua' jui siya' can'. 17Una xa cu'ni um ayuna, cu'ni chu'hue um 'in um, lo' ycui um tyi'a tloo um, 18si'yana a ca chcan' ña'an si'yana ngui'ni um ayuna, cui' ca nu cu'ni um cha' can' tloo Stina Ndiose, ñi nu a chcan' nducua, lo' Sti um, ñi nu nan' 'ya nchgaa loo cha', xcuen ñi 'in um tloo na'an nten.

Cha' 'in cha' cui'lyiya'

19A so' ti'in um cha' cui'lyiya' loo chendyu re, se'en nu sta 'ni 'in na lo' jlyo na, se'en nu sten yu cunan lo' cui'ya 'in na, 20cui' ca nu so' ti'in

um cha' cuilyiya' la ni' cuaan, se'en nu a tca sta 'ni 'in na, ñi a ntsu'hui cha' jlyo na, ñi yu cunan lo' a cui'ya 'in na. ²¹Si'yana se'en ndi'in cha' cuilyiya' 'in um, can' nguilyu cusya 'in um.

Quiloo na ndu'hui xaa 'in na

²²Quiloo um ndu'hui na xaa 'in um, can' cha' xa nu tsu'hue xaa quiloo um, ti' ña'aan um mtsa'an yu'hui xaa can' 'in um, ²³una cha' a tsu'hue xaa quiloo um, ticui' cuaña'an ña'aan um tla yta um. Lo' cha' tla yta cha' tiyaa 'in um, ¿ña'an la ca ycui' ca tla yta can'?

Cha' 'in tucua x'nan na

²⁴A tucui nu tca chu'hui tucua x'nan, si'yana ña'an ti'i yu 'in sca, lo' xca can' lyee la chu'hui yu cunta 'in, uta lyee la su'hua loo yu 'in sca, lo' xca xcuan floo yu 'in. Cui' cuaña'an a tca tyi'in tyaa um quiloo um 'in Ndiose, lo' ticui' xaa hcua quiloo um 'in cha' cuilyiya'.

Cha' 'in cha' nduhue ti'

²⁵Can' cha' cunen lo'o um: A su'hua um cha' nduhue ti' tiquee um lo'o na nu cunajo'o 'in um, ñi ste' um lo' a chu'hui yuhue' ti' um. ¿Ta a ndon loo la chendyu 'in um que 'in cha' nchcu, cui' cuaña'an cunan' um, ta a ntsu'hui lyoo la na que 'in ste' um? ²⁶Xñi um cunta ña'an ndi'in cha' 'in quiñi, a ntya 'in jyaan, a sca na nxo' 'in, ñi a ntñan 'in ju'hua, una Sti um, ñi nu nducua ni' cuaan nxicu 'in 'in. ¿Ta si'i lyee la ntsu'hui lyoo um que 'in quiñi? ²⁷Siya' lyee la nsu'hua um cha' nduhue ti' tiquee um, ¿ta ñan ti' um tca tya cula la um 'in um lo'o xca lli scun um? ²⁸A cunta lo'o te' nu ntsu'hui cha' co' um, ¿ñi cha' lyee 'a nsu'hua um cha' nduhue ti' tiquee um lo'o na? Xñi um cunta ña'an ndlyo sca yca quee nu nducua ni' quixin', a n'ni na tñan, ñi a ntñan na te', ²⁹una cunen lo'o um sca cha', ñi yu ree Salomón tsaña'an nu ncuca cuilyiya' yu, lo' a tsu'hue la yco' yu que ña'an quee cua. ³⁰Cha' cuaña'an nxico' Ndiose 'in quixin', cua' ñii tsu'hue ña'an na una quiaa quinan' na lo' tsaan na loo quii'. ¿Ta si'i nde lyee la xico' ñi 'in um, 'un nu jo'o ndiya qui'an ti' 'in ñi? ³¹Can' cha' a su'hua um cha' nduhue ti' tiquee um, ta ljuin um: ¿Ñi na cu na, ñi na co'o na, lo' ñi na co' na? ³²Si'yana chon' nchgaa cha' re nchcua quiloo ne' gentil, una ñi nu lca Sti um, ñi nu nducua ni' cuaan, jlyo ti' ñi si'yana 'ni cha' 'in um lo'o nchgaa cha' re. ³³Quia nan um 'in Ndiose culo nducua la, lo' tucua um tñan cha' nu ñi 'in ñi, lo' nchgaa cha' re tya cula lo'o ñi 'in um. ³⁴Can' cha' a su'hua um cha' nduhue ti' tiquee um ña'an tyijyin um tsaan quiaa, si'yana quiaa cua' llyan lo'o na cha' nduhue ti' 'in na, cui' lya lo'o cha' nu nchca tsaan re ñii.

A su'hua qui'ya ta'a na

7 ¹A nchca cha' su'hua qui'ya ta'a um, si'yana a caja nu su'hua qui'ya 'in um. ²Si'yana tsaña'an nsu'hua um qui'ya 'in xca tucui,

cuaña'an caja nu su'hua qui'ya 'in um, lo'o cuiya' nu nsu'hua cuiya' um, cui' cuaña'an caja nu su'hua cuiya' 'in um. ³ ¿Ñi cha' lye'e 'a nxñi um cunta mti nu ntsu'hui quiloo ta'a nten um, lo' a n'ni cunta um co' yca nu ntsu'hui quiloo um? ⁴ ¿Ña'an ta tca ljuin um 'in ta'a um: Tyaa um ya' culyoon mti nu ntsu'hui quiloo um, lo' cha' quiloo um ntsu'hui sca co' yca 'in na? ⁵ Un ne' nu a ñi ndi'in cha' 'in, lyoo um co' yca nu ntsu'hui quiloo um culo nducua la, la xacan' ca chcan' tsu'hue 'in um culyoo um mti nu ntsu'hui quiloo xca tucui. ⁶ A su'hua um na nu luhui tloo xni', ñi a su'hua um na nu ntsu'hui lyoo 'in um tloo kuhue', ña'an tu' sti quiya' 'in 'in na, lo' xiton 'in lo'o um, can' cha' xñi um cunta 'in um lo'o nten.

Ntsu'hui cha' jñan na 'in Ndiose

⁷ Jñan um na nu nchca ti' um, lo' caja na 'in um, quia nan um cha' can' lo' quija lyoo na 'in um, chcui' um lo' caja nu sla tuna'an 'in um. ⁸ Si'yana nchгаа nu jñan sca cha', a s'ni caja na 'in, lo' nu nan cha' can', a s'ni quija lyoo na 'in, lo' nu nchcui', a s'ni ndyijyi nu sla tuna'an 'in. ⁹ ¿Ti ña'an um ndi'in sñe' um, lo' xa jñan jaslya 'in um, ta xtyi ti' um taa um quee 'in can'? ¹⁰ ¿Uta cha' jñan cula 'in um, ta xtyi ti' um taa um cunaan 'in can'? ¹¹ Cha' 'un lca um nten nu nducun', lo' ndaa um na nu tsu'hue 'in sñe' um, ¿ña'an la ca Stina Ndiose, ñi nu nducua ni' cuaan, na a taa ñi cha' tsu'hue nu jñan um 'in ñi? ¹² Can' cha', tsaña'an nu nducua tloo um cu'ni nten lo'o um, cuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni um lo'o ne', si'yana nde cha' nu nsu'hua lo'o ña'aan cha' nu nchcui' lee lo'o cha' nu ycu'i' yu nu mxiycui' Ndiose 'in cua' s'ni.

Cha' 'in tuna'an nu lu'hui

¹³ Quia nan um ña'an sten um tuna'an nu lu'hui, si'yana xeen 'a tuna'an lo' xeen tucueen nu ndiyaa loo cha' ngunan', lo' qui'an 'a nten nguiten ne' tuna'an can'. ¹⁴ Si'yana lu'hui tuna'an lo' titi tucueen nu ndiyaa se'en caja chendyu, lo' chin' nu nguija lyoo na 'in.

Chu'hui lyoo na nten cua' ña'aan tñan n'ni ne'

¹⁵ Xñi um cunta 'in um lo'o yu cuiñi nu nchcui' si'yana Ndiose nxiycui' 'in, yu nu ngui'ni 'in tsaña'an nchca ti' sca slya', una cusya 'in yu nguia cha' 'in na ña'an nchca ti' 'ni la. ¹⁶ Si'ya tñan nu n'ni yu tca chu'hui lyoo um 'in yu. ¿Ta tca cui'yu mti uva loo ti quiche', uta tyi'o mti higo loo yca quiche'? ¹⁷ Cui' cuaña'an ndi'in cha' 'in sca yca: Cha' tsu'hue na, tsu'hue mti ndyi'yu loo na, lo' cha' a tsu'hue na, ticui' cuaña'an a tsu'hue mti ndyi'o loo na. ¹⁸ Si'yana sca yca nu tsu'hue, a ntsu'hui cha' cui'yu mti nu a tsu'hue loo na, cui' cuaña'an sca yca nu a tsu'hue, a tca cui'yu mti nu tsu'hue loo na. ¹⁹ Can' cha' nchгаа yca nu a ndyi'yu mti nu tsu'hue ña'an loo, xi'yu na lo' tsa'a na loo quii'. ²⁰ Can' cha' si'ya tñan nu n'ni sca nten tca chu'hui lyoo na 'in ne'.

Cha' 'in nu a siya' yu'hui lyoo ñi

²¹ Si'i nchгаа nu nchcui': Ñi X'nan hua, Ñi X'nan hua, tca sten se'en ndlo Ndiose tñan, cui' ca nu tsalca nu nducua tñan ña'an nu nchca ti' Stin, ñi nu nducua ni' cuaan. ²² Qui'an 'a nu chcui' lo'on tiyaa xaa, lo' ljuin: Ñi X'nan hua, Ñi X'nan hua, ¿ta si'i lo'o cha' cuiya' 'in um mda'an ycui' hua cha' tsu'hue re? ¿Ta si'i lo'o cha' cuiya' 'in um ngulo hua cui'in xa'an nu ntsu'hui 'in nten? ¿A cunta m'ni hua scasca cha' nu tnu lo'o cha' cuiya' 'in um? ²³ Xacan' xcuen 'in can': —A siya' yu'hui lyoon 'in um, tyi'o tso' um siin', 'un nu ngui'ni tñan ngunan!—.

Cha' 'in suun tucua na'an

²⁴ Nu quine 'in cha' nu nchcuin' re, lo' ca ja'an 'in na, nguiaa cha' 'in can' tsaña'an nguiaa cha' 'in sca nten nu mdi'in tyaa suun na'an 'in loo quee nu tla. ²⁵ Mdyisnan ngu'ya quioo lo' ycuen yla chco tlyu, a cunta yaan cui'in tnu nu mdijin se'en nducua na'an can', una a mdlyu na si'yana tsu'hue mdi'in suun na chon' quee can'. ²⁶ Una nu quine 'in cha' nu nchcuin' re, lo' a ca ja'an 'in na, nguiaa cha' 'in can' ña'an cha' 'in nten nu ndiya lyijyi cha' tiyaa 'in, nu mdi'in tyaa suun na'an 'in loo ysin. ²⁷ Mdyisnan ngu'ya quioo lo' ycuen yla chco tlyu, yaan cui'in tnu lo' mxitlyu 'in na, lo' ña'aa na 'in yu ngujlyo na. ²⁸ Xa mdyi ycui' Jesús cha' can', lyee 'a yuhue ti' ne' ña'an cha' nu ndlo'o ñi, ²⁹ si'yana lo'o cha' cuiya' ndlo'o ñi, lo' si'i ña'an ndlo'o ne' escriba.

Yu neua ti'i lo'o quitso' la

8 ¹ Xa mdo'o Jesús loo qui'ya lyo' ti can', qui'an 'a nten mducui ncha'an 'in ñi. ² Xacan' yaan sca yu nu ngxuxen quitso' la 'in se'en ndon ñi, lo' mdyi'ya xtyin' yu tloo ñi lo' juin yu: Ñi X'nan hua, cha' nchca ti' um tca cu'ni chca um 'ñan. ³ Jesús mxñii ñi yaa' ñi lo' yla' ñi 'in yu, lo' juin ñi: Nchca tin' cu'ni chcan 'in, quinu luhui lo'o quicha cua 'in. Ticui' xaa ngulyijyi quitso' la can' 'in yu. ⁴ Xacan' juin Jesús 'in yu: Ña'an jan ñi, a chcui' lo'o ñi sca tucui, cui' ca nu tsaa lo' culo'o 'in tloo yu nu ntsu'hui cunta cha' 'in laa, lo' taa sca lcuan tsaña'an nu ngulo Moisé tñan, cuaña'an ca jlyo ti' nten si'yana cua' mchca.

Xa mchca nguso 'in x'nan sindatu

⁵ Xa mdiyaa Jesús tu'hua quichen Capernaum, sca x'nan sindatu yan ycua 'in ñi, lo' mdyisnan mjñan yu cha' tsu'hue 'in ñi, ⁶ lo' juin yu: Ñi X'nan hua, sca yu nguso 'ñan nscua yu la na'an 'ñan, ti'i 'a ndijin yu lo' a nchca tyi'an yu. ⁷ Xacan' mxcuen Jesús 'in yu: Nan' tsa'an lo' cu'ni chcan 'in yu. ⁸ X'nan sindatu can' mxcuen 'in ñi: Ñi X'nan hua, a ntsu'hui suun 'ñan sten um ña'an 'ñan, tsaloo ti chcui' um sca cha' lo' chca nguso

'ñan. ⁹Si'yana lo'on nan' ntsu'hui nu ndlo tñan 'ñan, a cunta ndlon tñan 'in sca ta sindatu, lo' cha' cunen lo'o sca yu: Nde se'en tsaa, lo' tsaa yu. Cha' cunen lo'o xca yu: Quiaan nde re, lo' quiaan yu. Cha' chcuin' lo'o nguso 'ñan: Nde tñan cu'ni, lo' cu'ni yu 'in na. ¹⁰Xa ngune 'in Jesús cha' can', yuhue 'a ti' ñi lo' juin ñi 'in nten nu nda'an ncha'an 'in ñi: Nu cha' ñi cunen lo'o um, ñi sca ne' Israel, lo' a ndiyaa ne' cuiya' tsaña'an ndiya qui'an ti' yu re 'ñan. ¹¹Cunen lo'o um sca cha', qui'an 'a ne' nu ntsu'hui cha' tyi'o luhua' se'en nchcua cucha, lo'o luhua' se'en nguiaa cucha, can' nu chcua sca se'en ti lo'o Abraham, lo'o Isaac, lo'o Jacob la ni' cuaan se'en ndlo Ndiose tñan. ¹²Una nu ntsu'hui ca cha' qui'ni ca'an 'in se'en ndlo Ndiose tñan, can' nu tsato'o quinu nde liyia' se'en tla yta, lo' xi'ya yja cueen can' loo nu lye tyijyin nu ti'i. ¹³Xacan' juin Jesús 'in x'nan sindatu can': Quia lya, lo' tsato'o ña'an nu ndiya qui'an ti'. Ticui' xaa mchca nguso 'in yu.

Xa mchca jyi'an laa yu Tyo

¹⁴Mdiyaa Jesús la na'an 'in yu Tyo, lo' na'an ñi si'yana jyi'an laa yu nscua ti'i lo'o tique'. ¹⁵Yla' ñi yaa', lo' cui' xaa mdyi'o tique' can', mdyiton ne' lo' mdyisnan m'ni cunta ne' 'in jun. ¹⁶Xa ngu'ya tla mdyisnan mdiyan lo'o ne' qui'an 'a nu ntsu'hui cui'in xa'an 'in se'en ndon ñi, lo' ngulo ñi cui'in xa'an can' si'ya cha' nu ycu' ñi, lo' m'ni chca ñi 'in nechga' nu ti'i, ¹⁷si'yana chcua cha' nu mxicyui' Ndiose 'in yu Isaí' xa juin yu: —Cui' ñi ngu'ya ñi quicha 'in na, lo' mdijin ñi nu ti'i tñan loo na—.

Cha' 'in nu ncua ti' chcu' ncha'an 'in Jesús

¹⁸Na'an Jesús si'yana qui'an 'a nten msu'hua lo'o 'in ñi, can' cha' mdi'in tyaa ñi cha' si'yana tyijyin xi'yu jun xca tso' tiyo'. ¹⁹Yaan sca yu escriba se'en ndon ñi lo' juin yu 'in ñi: 'Un ñi nu lca Bstro, chcu' ncha'an 'in um nechga' se'en tsaa um. ²⁰Mxcuen Jesús 'in yu: Sca cuta' nducua tyi 'in, cui' cuaña'an quiñi ntsu'hui ten 'in, una Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan, a ndyijyi se'en nxitñan' yu. ²¹Xca yu nu nducui ncha'an 'in ñi juin yu 'in ñi: Ñi X'nan hua, taa um cha' cuiya' quia tsin' 'in stin culo nducua la. ²²Mxcuen Jesús 'in yu: Chcu' ncha'an 'ñan, si'yana a s'nan nu chu'hui yuhue' ti' cutsi' 'in nu cua' ngujui.

M'ni Jesús cha' ngulyijyi quio cui'in

²³Ña'aan yten Jesús ni' yca na'an, cua' lo'o yu ta'a nda'an ñi yten 'in na. ²⁴Cui' xaa ti can' yaan sca quio cui'in tnu, lo' mdyisnan nguitsa tiyo' can', mdyiton sten na lo' ncho'o ti'in na 'in yca na'an can', una Jesús nscua lja' ñi. ²⁵Yu ta'a nda'an ñi ngulyoo sla ñi lo' juin 'in ñi: ¡Ñi X'nan hua, culo laa um 'in hua, cua' quityin' yu'hui ti na! ²⁶Juin ñi 'in yu: ¿Ñi cha' ta nguitsen um, ta jo'o 'a ndiya qui'an ti' um? Xacan' mdyiton ñi,

lo' ngusun lo'o ñi 'in cui'in can' lo'o tiyo' can', lo' cui' xaa mdi'in tiin na. 27Ndyijyin ya' yuhue ti' yu ta'a nda'an ñi lo' juin yu: ¿Tucui ca lca ñi re, ñi cha' hasta cui'in lo'o tiyo' re, lo' ja'an na 'in ñi?

Xa mchca yu Gadara

28Xa mdiyaa jun xca tso' tiyo' can' se'en lca loo yuu 'in ne' Gadara, yan ycua tucua yu nu ntsu'hui cui'in xa'an 'in, nu mdo'o ni' lyi'o se'en nguitsi' nten, ndyijyin cuiya' la yu, ñi a tucui 'a xtyi ti' tyijyin tucueen can'. 29Ycui' cueen yu: Jesús, 'un ñi nu lca Sñe' Ndiose, ¿ñi cha' ljian taa um cha' nsin' ti' 'in hua? ¿Ta na ljaan um xitijin um 'in hua nu ti'i, lo' na ti' lyijyi tiyaa xaa 'in hua? 30Cua' tijyo' chin' nda'an nan ycu sca ta tlyu kuhue'. 31Cui'in xa'an can' mjñan cha' tsu'hue 'in ñi, lo' juin: Cha' ntsu'hui tiquee um culo um 'in hua, una taa um cha' cuiya' sten hua 'in kuhue' cua. 32Mxcuen ñi 'in: Yaa um. Cui' xaa mdo'o cui'in xa'an can' lo' yten se'en ndi'in kuhue' can', cui' ña'an lcaa mdo'o 'in msnan 'in, lo' tsatlyu mxityu loo 'in loo tiyo' can', can' ngujui yu'hui 'in. 33Yu nu na'an seen 'in 'in, msnan yu nguiaa yu nde quichen, mdaa yu suun cha' nu yato'o, lo'o cha' 'in yu nu ntsu'hui cui'in xa'an can' 'in. 34Ña'an quichen ne' ya ycua ne' 'in Jesús. Lo' xa na'an ne' 'in ñi, mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ñi si'yana xitucui ñi nde se'en mdo'o ñi.

Xa mchca sca yu nu a nchca tyi'an

9¹Xacan' yten ñi ni' yca na'an can', mdyi'o ca'an ñi xca tso' lo' nguila ñi quichen se'en ndi'in ñi. ²Yato'o mdiyan lo'o ne' sca yu ti'i nscua loo quiñan se'en ndon ñi, lo' a nchca tyi'an yu. Xa na'an Jesús si'yana lyee ndiya qui'an ti' yu nu ndiya lo'o 'in nu ti'i can', xacan' juin ñi 'in nu ti'i can': Sñen', cu'ni tnu tiquee, cua' nguten qui'ya 'in. ³Lja can' nducua tucua snan ne' escriba, lo' ñan ti' ne': Yu re, nchcui' ca'an yu 'in Ndiose. ⁴Jesús, cui' xaa ngujlyo ti' ñi ña'an cha' nu ñan ti' ne', lo' juin ñi 'in ne': ¿Ñi cha' ñan ti' cusya 'in um cha' ngunan'? ⁵¿Ti ña'an ta cha' a tucui la chcuin' lo'o yu ti'i re: Ta cunen lo'o yu, cua' nguten qui'ya 'in, uta na cunen lo'o yu, tyiton, xñi s'ñan lo' quiaa? ⁶Ca jlyo ti' um si'yana lo'on nan', Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan, ntsu'hui cha' cuiya' 'ñan xicuten qui'ya 'in nten, (xacan' juin ñi 'in yu ti'i can'): Tyiton, xñi s'ñan lo' quiaa nde ña'an 'in. ⁷Cui' xaa mdyiton yu ti'i can', lo' nguiaa yu nde ña'an 'in yu. ⁸Xa na'an ne' cha' nu yato'o, ndyijyin ya' yuhue ti' ne lo' m'ni tnu ne' 'in Ndiose, si'yana tsacua ña'an cha' cuiya' mdaa ñi 'in nten chendyu.

Xa msi'ya Jesús 'in yu Mateo

⁹Xacan' mdo'o Jesús nguiaa ñi, se'en mdijin ñi, can' na'an ñi sca yu naan Mateo, nducua yu se'en nsu'hua ljiya' nten tñi, lo' juin ñi 'in yu: Chcui ncha'an 'ñan. Cui' xaa mdyiton yu lo' mducui ncha'an yu 'in ñi.

¹⁰Yato'o sca tsaan mdiyaa ñi sca na'an, lo' yten tucua ñi tu'hua msa lo'o yu ta'an nda'an ñi, a cunta qui'an nu mdiya ti'in can', ne' nducun' lo'o yu nu ndlo tñi, tsatlyu mducua ne' lo'o Jesús. ¹¹Xa na'an ne' fariseo cha' re, juin ne' 'in yu ta'a nda'an ñi: ¿Ñi cha' sca se'en ti nechcu yu nu lca Bstro 'in um lo'o yu nducun', lo'o yu nu ndlo tñi? ¹²Xa ngune 'in Jesús cha' nu ycuu' ne', xacan' juin ñi: Nten nu tsu'hue lca 'in, a 'ni cha' 'in ne' lo'o nu n'ni rmiyu, una nu ti'i can' nu 'ni cha' 'in. ¹³Quia nan um cha' tiyaa 'in um ñi cha' nchca ti' chcuu' cha' re: —Cha' tsu'hue nu tyi'o ni' cusya 'in um nchca tin', lo' si'i nu tiquin tucua um 'ni tloon—. Si'yana a llyan nan 'in nten nu cua' lca tsu'hue, cui' ca nu 'in nten nu ngui'ni qui'ya, si'yana xilo'o chon' ne' cha' ngunan' 'in ne'.

Cha' 'in ne' nu n'ni ayuna

¹⁴Yato'o sca tsaan mdiyaa tucua snan ta'a nda'an yu Xuhua, lo' mñicha' yu 'in Jesús: ¿Ñi cha' huare' lo'o ne' fariseo lyee 'a n'ni hua ayuna, lo' yu ta'a nda'an um a n'ni yu ayuna? ¹⁵Lo' juin Jesús 'in yu: ¿Ta tca tyi'in lu'un ti' nten nu ndi'in se'en ndyija cuilyi'o ne', cha' na ti' nducua yu nu ndyija cuilyi'o can'? Una tsa tucua tsaan, yu nu ndyija cuilyi'o can', a la 'a quine cueen yu, la xacan' cu'ni ne' ayuna. ¹⁶A tucui nu nxcuan su'hua sca te' cula lo'o tsa yu'hue te' tiji, si'yana te' tiji can' xiya' na, lo' se'en mda' 'in na quita lyijyi na. ¹⁷Cui' cuaña'an a tucui nu nsu'hua vino nu cui ti ni' sca cuijyin quijyin nu cula, si'yana cha' cu'ni ne' cuaña'an, cutsu quijyin can' lo' quilo vino can', a cunta jlyo quijyin can'. Can' cha' nsu'hua ne' vino nu cui ti ni' sca cuijyin quijyin nu cui ti, lo' ñi sca na lo' a jlyo na xacan'.

Cha' 'in sñe' Jairo lo'o nu yla' ste' Jesús

¹⁸Lja nu ti' nechcuu' ñi cha' can' mdiyaan sca yu nu ndon loo quichen can' se'en ndon Jesús, mdyi'ya xtyin' yu tloo ñi lo' juin yu: Sca sñen' nan' nu cuna'an tca ngujui, cu'ni um sca cha' tsu'hue tsa'a um lo' tyi'in tyaa um yaa' um que, lo' tyiqui'o. ¹⁹Cui' xaa mdo'o Jesús nguiaa ñi lo'o ta'a nda'an ñi la na'an 'in yu. ²⁰Una nde chon' ñi mducui ncha'an sca ne' cuna'an, nu cua' ntsu'hui tichcua yjan ti'i lo'o quicha nguilo tne, cui' ti mdiyaa ne' lo' yla' ne' tu'hua ste' ñi, ²¹si'yana ndeña'an ñan ti' ne': Si cua' tsu'hue ste' ti ñi culan', lo' chcan. ²²Una Jesús mxiton ñi lo' na'an ñi 'in ne', lo' juin ñi: Sñen', cu'ni tnu tiquee, cua' mchca si'yana ndiya qui'an ti'. Ticui' xaa can' mchca ne'. ²³Xa yten Jesús ña'an 'in yu nu ndon loo can', na'an ñi si'yana cua' ndi'in yla yu cuhuui, a cunta qui'an nten cua' ndi'in can'. ²⁴Lo' juin ñi 'in ne': Quia lya um, si'yana si'i na ngujui cuhui' re, na lja' ti cuhui'. Xacan' msty' lyi'o ne' 'in ñi. ²⁵Xa cua' m'ni ñi cha' mdyi'o ne' nde lyiya', yten ñi ña'an, msñi ñi yaa' cuhui' can', lo' cui' xaa mdyitucui cuhui'. ²⁶Ña'aan se'en can' mscua cueen cha' nu yato'o.

Tucua yu cuityin' nguila xaa quiloo

²⁷Xa mdo'o Jesús nguiaa ñi, tucua yu cuityin' mducui ncha'an 'in ñi, msi'ya yja cueen yu, lo' nchcui' yu: 'Un ñi nu lca Sñe' ta nten 'in Davi, ña'an 'tnan ti' um 'in hua. ²⁸Xa mxitucui ñi nde ña'an, mdiya ncha'an yu cuityin' can' 'in ñi, lo' juin Jesús 'in yu: ¿Ta ndiya qui'an ti' um si'yana tca cu'ni chcan 'in um? Mxcuen yu: Ndiya qui'an ti' hua, Ñi X'nan hua. ²⁹Xacan' yla' ñi quiloo yu lo' juin ñi: Cui' tsaña'an ndiya qui'an ti' um, lo' cuaña'an tsato'o na. ³⁰Cui' xaa nguila xaa quiloo yu. Una Jesús tla mdi'in tyaa ñi cha' lo'o yu lo' juin ñi: Ña'an jan ñi, a chcui' um lo'o ñi sca tucui cha' re. ³¹Una xa mdo'o yu nguiaa yu, mdyisnan m'ni cueen yu cha' 'in ñi sca chcui se'en can'.

Xa mchca sca yu cu'un

³²Ña'aan mdo'o yu se'en can', cua' mdiyan lo'o ne' sca yu cu'un nu ntsu'hui cui'in xa'an 'in. ³³Xa ngulo ñi cui'in xa'an can', yu cu'un can' cui' xaa mdyisnan ycui' yu. Ndyijyin ya' yuhue ti' nten lo' nchcui' ne': Ñi siya' lya ña'an na cha' nu cuaña'an se'en lca Israel. ³⁴Una ne' fariseo juin ne': Lo'o cha' cuiya' 'in x'nan cui'in xa'an, ndlo yu re cui'in xa'an ntsu'hui 'in nten.

Ycui' Jesús si'yana qui'an tñan ndi'in

³⁵Jesús mdyisnan mdijin ñi scasca quichen tnu lo'o quichen suhue ti, ndlo'o ñi 'in nten se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose, nchcui' ñi cha' tsu'hue 'in ñi ña'an ntsu'hui cha' culo ñi tñan 'in nten, lo' ngui'ni chca ñi 'in nchgaa nu ti'i lo'o cuati loo quicha. ³⁶Xa na'an ñi 'in nten qui'an can' mña'an 'tnan ti' ñi 'in ne', si'yana lca ne' ña'an nchca ti' slya' nu a ntsu'hui x'nan, sca nu cua' ña'an nda'an ti, lo' a tucui nu ntsu'hui cunta 'in. ³⁷Xacan' juin ñi 'in yu ta'a nda'an ñi: Nu cha' ñi s'ni, qui'an 'a tñan ndi'in lo' chin' nguso ñan. ³⁸Can' cha' jñan um 'in ñi nu lca X'nan tñan re, lo' ca'an tñan ñi nguso 'in ñi loo xñan ñi.

Xa ngulohui Jesús 'in yu ta'a tyi'an ñi

10 ¹Xacan' msi'ya ñi 'in tsa tichcua yu nu ca ta'a tyi'an ca ñi, lo' mdaa ñi cha' cuiya' 'in yu si'yana culo yu cui'in xa'an nu ntsu'hui 'in nten, lo' cu'ni chca yu nchgaa nu ti'i lo'o cuati loo quicha. ²Ndeña'an naan ta'a tichcua yu nu lca apóstol: Nu culoo can' lca yu Simón nu nchcui' ne' lo'o lca Tyo, lo'o yu Ndre ta'a ngula yu, lo'o Jacobo lo'o yu Xuhua, sñe' Zebedeo, ³yu Lpe, yu Bartolomé, yu Toma, lo'o Mateo nu ngulo tñi, yu Jacobo, sñe' Alfeo, yu Lebeo nu nchcui' ne' lo'o lca Tadeo, ⁴yu Simón nu lca ne' cananista, lo'o yu Juda Iscariote, yu nu mdyaa 'in ñi.

Tsa tichcua yu ngua'an tñan Jesús

⁵Tsa tichcua yu re ngua'an tñan Jesús 'in yu, lo' ngulo'o ñi 'in yu ña'an ntsu'hui cha' cu'ni yu, lo' juin ñi: A nchca cha' tsa um se'en ndi'in ne' gentil, ñi quichen Samaria lo' a sten um, ⁶cui' ca nu culo nducua la tsa um lo'o ne' Israel, cui' slya' nu ngunan' yu'hui can'. ⁷Cua' yaa ña'an nda'an um, chcui' um lo'o ne': Cua' nchcui cui' cha' culo Ndiose tñan 'in nten. ⁸Cu'ni chca um nu ti'i, lo'o nu ndon quitso' la 'in, xiqui'o um nu cua' ngujui, lo' culo um cui'in xa'an nu ntsu'hui 'in nten. Cha' tsu'hue nu cua' jui 'in um, cui' cuaña'an taa um 'in na 'in xca tucui. ⁹A nchca cha' cui'ya um tñi, ¹⁰ñi cuijyin lo' a cui'ya um, ñi a cui'ya um xca ta ste' um, ñi quinan, ñi yca lo' a chca yaa' um, si'yana sca yu nu n'ni tñan ntsu'hui suun 'in yu cu yu loo tñan nu ngui'ni yu. ¹¹Xa tiyaa um scasca quichen cunan um se'en quinu um, can' quinu um tsalja tyi'in um quichen can'. ¹²Chcui' cha' um xa sten um na'an can'. ¹³Cha' nten can' cuan xu'hue ne' 'in um, chca tucui ne' cha' tsu'hue, una cha' a cuan xu'hue ne' 'in um, a chca tucui ne' cha' tsu'hue can'. ¹⁴Cha' siya' ti a cuan xu'hue ne' 'in um lo'o cha' nu nchcui' um, tyi'o um se'en can' lo' scuin um yuu quiya' um, quinu cunta 'in ne' cha' nde'en la cha' caan 'in ne'. ¹⁵Nu cha' ñi cunen lo'o um, xa cu'ni Ndiose xñan bsya 'in nten chendyu, nten ndi'in quichen can', lyee la tyijyin ne' nu ti'i que ña'an ntsu'hui cha' tyijyin ne' Sodoma lo'o Gomorra.

Tyjyjn yu scasca cha' si'ya Jesús

¹⁶Ña'an jan ñi, nan' ca'an tñan 'in um tsa um ña'an nchca ti' sca slya' lja 'ni la, can' cha' tyi'an tiyaa um ña'an nda'an sca cunaan, lo' suun ña'an cu'ni um 'in um ña'an nchca ti' sca scun' jo'o. ¹⁷Xñi um cunta 'in um lo'o nten, si'yana ntsu'hui cha' tyaa ne' cunta 'in um tloo bsya, lo' jyi'in ne' 'in um se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose. ¹⁸Lo' hasta tloo gobierno lo'o ree ntsu'hui cha' tyaa ne' cunta 'in um si'ya cha' 'ñan, ña'an ca si'yana taa um suun lo'o can' tsatlyu lo'o ne' gentil ña'an ndi'in cha' 'ñan. ¹⁹Xa tyaa ne' cunta 'in um tloo bsya, a chu'hui yuhue ti' um ña'an ntsu'hui cha' xcuen um, lo' ñi cha' nu chcui' um, si'yana lja xacan' caja cha' nu chcui' um, ²⁰una si'i lo'o cha' tiyaa 'in um, cui' ca nu Espíritu 'in Stina Ndiose xiycui' 'in um xacan'. ²¹A cunta yu qui'yu ntsu'hui cha' tyaa yu 'in ta'a ngula yu se'en caja nu cujui 'in, cui' cuaña'an tyaa ne' 'in sñe' ne', lo' sñe' ne' ca ti'i ti' 'in ne' lo' tyaa can' 'in nten cula 'in se'en caja nu cujui 'in. ²²Nchgaa tucui ntsu'hui cha' xcuan tloo 'in um si'ya cha' 'ñan, una nu ta loo tsaya' tsatii cha' nu nchca loo chendyu re, can' nu tyi'o laa. ²³Xa tyisnan cu'ni lyi'o ne' 'in um quichen se'en tiyaa um, tsa um xca quichen. Nu cha' ñi cunen lo'o um, ñi a nchca tyi'o yso um ña'an se'en lca Israel, xa quiaan Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan xiya'. ²⁴Sca nu ngui'ni cha'an, a ndon loo la que 'in nu ndlo'o 'in, cui'

cuaña'an lo'o sca nguso, a ndon loo la que 'in x'nan. ²⁵Nu ngui'ni cha'an can', quinu tsu'hue tiquee ca ña'an nchca ti' nu ndlo'o 'in, cui' cuaña'an nguso can', quinu tsu'hue tiquee ca ña'an nchca ti' x'nan. Ñi nu lca x'nan jun nu ndi'in sca na'an, cha' ndlo'o naan ne' 'in lca Beelzebú, x'nan cui'in xa'an, ĩña'an la ca ljuin um 'in nchгаа la ña'an jun nu ndi'in na'an can'?

Chu'hui sca ytsen 'in na lo'o Ndiose

²⁶Can' cha' a cutsen um 'in nten, si'yana a sca cha' nu nchca cunan ti, ta a ca chcan' loo na, lo' nchгаа na nu nchca cutsi' ti, ndyi'o yne cha' 'in na. ²⁷Cha' nu chcuin' lo'o um se'en tla, chcuí' la um 'in na cucha xaa, cha' nu ngune 'in um cunan ti, tca chcuí' cueen um 'in na sca se'en la. ²⁸A cutsen um 'in nu ndujui nten, si'yana a lo'o cusya 'in um tca cujlyo can', cui' ca nu cutsen um 'in ñi nu tca su'hua 'in um lo'o cusya 'in um loo quii'. ²⁹¿Ta si'i lo'o jacua tñi ti nxi'i ne' tucua quiñi? Siya' cuaña'an, lo' a caja cha' cuiya' tyu 'in, cha' si'i si'ya cha' cuiya' 'in Stina Ndiose. ³⁰Hasta quichan' que um, lo' cua' lca ncuca na 'in ñi. ³¹Can' cha' a su'hua um cha' tiquee um, si'yana qui'an la ntsu'hui lyoo um que 'in qui'an quiñi. ³²Ña'an nu ti nu cuan xu'hue 'ñan, cui' cuaña'an cuan xu'huen 'in can' tloo Stin, ñi nu nducua ni' cuaan. ³³Una nu xcuan tloo 'ñan, cui' cuaña'an xcuan tloon 'in can' tloo Stin, ñi nu nducua ni' cuaan.

Tyi'in cusuun nten si'ya cha' 'in Jesús

³⁴A quiñan ti' um ta si'yana ljaaan, can' cha' tyi'in tsu'hue nten, cui' ca nu si'ya cha' 'ñan tyisnan xuun ne'. ³⁵Cuaña'an tsato'o —yu qui'yu xuun yu lo'o sti yu, ne' cuna'an xuun ne' lo'o jyi'an ne', cui' cuaña'an ne' cuna'an xuun ne' lo'o jyi'an laa ne', ³⁶ticuii' jun nu ndi'in na'an chca ta'a cusuun jun—. ³⁷Nu lyee la nsu'hua loo 'in sti lo'o jyi'an que 'ñan nan', a tca chcuí ncha'an 'ñan. Cui' cuaña'an nu lyee la nsu'hua loo 'in sñe' yu qui'yu uta nu cuna'an que 'ñan nan', a tca chcuí ncha'an 'ñan. ³⁸Cha' a cua' m'ni tiquee can' tyaa 'in siya' ti si'ya cha' 'ñan, a tca chcuí ncha'an 'ñan. ³⁹Si'yana nchгаа nu ñan ti' culo laa 'in ticuii', tsato'o quinan' can' tiyaa xaa, una nchгаа nu tyaa cusya 'in 'ñan, can' nu tyi'o laa.

Ntsu'hui xu'hue na si'ya tñan ngui'ni na

⁴⁰Nu cuan xu'hue 'in um, lo'o 'ñan nan' cuan xu'hue can', lo' nu cuan xu'hue 'ñan, cui' cuaña'an cuan xu'hue 'in ñi nu ngua'an tñan 'ñan. ⁴¹Nu cuan xu'hue 'in sca nu nda'an ycui' cha' 'in Ndiose, si'ya cha' 'ñan, scaña'an ti qui'ni ca'an cha' tsu'hue 'in lo'o nu nchcuí' can'. Nu cuan xu'hue 'in sca nu ngui'ni tñan tsu'hue, si'ya cha' 'ñan, scaña'an ti qui'ni ca'an cha' tsu'hue 'in lo'o nu ngui'ni tñan can'. ⁴²Ña'an tucui ti nu taa siya' sca vaso ti tyi'a co'o nu jo'o la ndi'in cha' 'in re, cui' si'yana ngui'ni cha'an 'ñan, nu cha' ñi cunen lo'o um, a quinan' xu'hue ntsu'hui 'in can'.

Cha' 'in ta'a mda'an yu Xuhua mducua tya nten

11 ¹Xa mdyi cha' nu ngulo'o Jesús 'in tsa tichcua yu ta'a nda'an ñi, mdo'o ñi se'en can', nguiaa ñi scasca quichen, ngulo'o ñi lo' ycuí' ñi cha' tsu'hue 'in Ndiose. ²Ti' se'en ntsu'hui yu Xuhua na'an chcuan ynan yu cha' nchgaa tñan nu ngui'ni Cristo, xacan' ngua'an tñan yu tucua ta'a nda'an yu se'en ndlyu ñi. ³Nde cha' nu mñicha' yu 'in ñi: ¿Ta cui' um lca um ñi nu ntsu'hui cha' caan, uta na quita na 'in xca tucui? ⁴Xacan' mxcuen Jesús 'in yu: Quia ytsa' um 'in yu Xuhua nchgaa cha' nu ngune 'in um lo' na'an um cua' ñii: ⁵—Nu cuityin' nguila xaa quiloo, nu co' quiya' nchca ndyi'an—, nu ti'i lo'o quitso' la nguinu luhui can', —lo'o nu cu'un cua' ne 'in—, lo' nu ngujui ndyiqui'o, —lo' nu ti'i ña'an chendyu 'in ndyijyu nu nchcui' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o—. ⁶Tsu'hue ca xu'hue nu a ngui'ni tucua ti' lo'on. ⁷Xa mdo'o nu ngua'an tñan yu Xuhua can' nguiaa, xacan' mdyisnan ycuí' Jesús lo'o nten can' cha' 'in yu Xuhua, lo' juin ñi: ¿Ñi na ya nan' 'ya um se'en ngutyi cua? ¿Ta cui' 'in quii nu mcha ti'in cui'in can'? ⁸Cha' si'i, ¿ñi na ta nan' 'ya um xacan'? ¿Ta cui' 'in sca yu qui'yu nu lco' te' tsu'hue ña'an? Ña'an jan ñi, nu lco' te' tsu'hue ña'an, can' nu ndi'in na'an 'in ree. ⁹¿Tucui na'an um cha' na can'? ¿Ta sca nu nxyicui' Ndiose 'in? Cui' yu, una cunen lo'o um sca cha': Ndon loo la can' que 'in sca nu nxyicui' Ndiose 'in. ¹⁰Ndeña'an nguinu scua sca cha' loo quityi cha' 'in yu Xuhua: —Ña'an jan ñi, ca'an tñan 'in sca nu chcua loo, cu'ni chu'hue tucueen nu tsa—. ¹¹Ña'an jan ñi, tsalca nten nu cua' mdiyaan loo chendyu re, ñi sca yu nu mxyicui' Ndiose 'in, lo' a ndon loo la can' que ña'an Xuhua nu mducua tya 'in nten. Una cua' ñii tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, nu chin' la cha' 'in, can' nu ndon loo la que ña'an cha' 'in yu Xuhua. ¹²Ti' tsaan nu mda'an yu Xuhua mducua tya 'in nten hasta cua' ñii, tsaña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten, llyan nguilo na lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu, lo' tsalca ti nu tnu tiquee nguiten loo cha' can'. ¹³Si'yana nchgaa yu nu mxyicui' Ndiose 'in cua' s'ni lo'o cha' 'in lee nu nguinu scua, nchcui' si'yana cuaña'an tsato'o tsaan nu caan yu Xuhua. ¹⁴Cha' nchca ti' um cuan xu'hue um cha' re, yu Xuhua can' ca lca yu Elía nu ntsu'hui cha' caan, tsaña'an cha' nu nguinu scua. ¹⁵Nchgaa nu ndon nscan cha' nu ycuin' re cu'ni cunta 'in na. ¹⁶¿Ña'an ta cha' nu tca tyi'in tyaan lo'o ta nten re ña'an nu nguiaa cha' 'in ne'? Nguiaa cha' 'in ne' re, ña'an cha' 'in nu suhue ti nu ndi'in loquiya' lo' nxi'ya ta'a, ¹⁷lo' nchcui': Yla hua cuhuii quii, lo' a yla quiya' um, yla hua jyiin nu nguitsi' nten, lo' ñi a mdi'in ynan um. ¹⁸Xa mdiyaan yu Xuhua nu mducua tya nten, lo' si'yana a ycu yu ñi a yi'o yu, can' cha' juin um: Cui'in xa'an ntsu'hui 'in yu. ¹⁹Cua' ñii mdiyaan Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan, lo' si'yana nchcu yu lo' ndyi'yo yu, can' cha' nchcui' um: Yu re lca yu sca nu tucun' lo'o cha' nchcu, yu cu'hui, lo' ta'a tsu'hue yu 'in nu

ndlo tñi lo'o nu nducun'. Si'ya cha' tiyaa nu ñi nchca chcan' loo scasca tñan nu tsu'hue.

Caan yuhue' 'in nten nu mscuan tloo 'in Jesús

²⁰Xacan' mdyisnan ngusun lo'o ñi 'in scasca quichen se'en m'ni ñi cha' nu tnu, si'yana a mslyaa ne' xilo'o chon' ne' qui'ya 'in ne', lo' juin ñi: ²¹Tnan ca um, 'un nu ndi'in quichen Corazín, lo' 'tnan ca um, 'un nu ndi'in quichen Betsaida, tsala ña'an cha' nu tnu cua' m'nin tloo um, lo' cha' cua na m'nin cha' re nde quichen Tiro lo'o Sidón, cua' s'ni mxilo'o chon' ne' qui'ya 'in ne', lo' ca chcan' loo si'yana ti'i nga'an 'in ne' lo'o ña'an nu nchco' ne' a cunta lo'o ña'an nu n'ni ne'. ²²Can' cha' cunen lo'o um sca cha': Tsaan nu ntsu'hui cha' ca xñan bsya 'in nten chendyu, lye la tyijyin um nu ti'i que ña'an nu tyijyin quichen Tiro lo'o Sidón. ²³A cunta 'un nu ndi'in quichen Capernaum, —xque' ti' um si'yana cua' jui xu'hue um la ni' cuaan, una tiyaa xaa caja nu su'hua 'in um se'en ndyijyin ne' nu ti'i—, lo' cha' cua na m'nin cha' nu tnu quichen Sodoma tsaña'an nu m'nin se'en ndi'in um, quichen can' ti' ndi'in na hasta cua' ñii. ²⁴Can' cha' xiya' cunen lo'o um: Tsaan nu cu'ni Ndiose xñan bsya 'in nten chendyu, lye la tyijyin um nu ti'i que ña'an tyijyin quichen Sodoma.

N'ni Jesús cha' xitñan' cusya 'in na

²⁵Ticui' xaa can' mdyisnan ycui' ñi lo' juin ñi: Stina Ndiose, nan' cu'nin tnun 'in um, 'un nu lca X'nan ni' cuaan lo'o chendyu re, si'yana msu'hua cutsi' um cha' re 'in nu tiyaa la lo'o nu nxque' ti' lye la m'ni cha'an, lo' ngulyo scua la um cha' re lo'o nu chin' la cha' 'in. ²⁶Cha' ñi, 'un ñi nu lca Stin, cuaña'an mdo'o tiquee um. ²⁷Ñi nu lca Stin nchgaa loo cha' mdyaa ñi cunta 'ñan, lo' a tucui nu ndyu'hui lyoo ca 'in Sñe' ñi, cui' ca nu scati Stina Ndiose, lo' a tucui nu ndyu'hui lyoo ca 'in Stina Ndiose, cui' ca nu scati Sñe' ñi, a cunta culyo scua la can' cha' re lo'o tsalca nu nchca ti'. ²⁸Quiaan um, nchgaa 'un nu cua' tñan' lo' xi'in chendyu 'in, —lo' nan' cu'ni cha' xitñan' cusya 'in um—. ²⁹Taa um ya' ca sca cha' ti 'ñan lo'o um, cu'ni cha'an um 'ñan, si'yana cuti cusya 'ñan, suun ña'an ndi'in cha' 'ñan, lo' xitñan' cusya 'in um, ³⁰si'yana a tucui tñan nu taan 'in um, lo' ñi a ti'in na.

Xa mston yu juun trigo

12 ¹Nu ncuca sca tsaan, cui' tsaan nu nxitñan' ne' judio, mdijin Jesús lo'o yu ta'a nda'an ñi sca loo jyaan se'en nducua trigo, lo' si'yana nguite' ti' yu, mston yu jun trigo can' lo' ycu yu 'in na. ²Xa na'an tucua snan ne' fariseo ña'an ngui'ni yu, lo' juin ne' 'in ñi: Ña'an jan ñi, xñi um cunta ña'an ngui'ni yu ta'a nda'an um, sca cha' nu a ntsu'hui cha' cu'ni na tsaan nu nxitñan' na. ³Mxcuen ñi 'in ne': ¿Ta a nchca chcui' um se'en

nchcui' cha' 'in yu Davi ña'an m'ni yu xa ngute' ti' yu lo'o yu ta'a mda'an yu? ⁴Yten yu se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo' ycu yu jaslya nu cua' ncuana 'in Ndiose, na nu a ntsu'hui cha' cu yu, ñi lo'o ta'a nda'an yu, cui' ca nu tsalca ti yu nu ntsu'hui cunta se'en can', tca cu yu 'in na. ⁵¿Ta a nchca chcui' um se'en nguinu scua cha' 'in lee can', si'yana yu nu ntsu'hui cunta se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose ngui'ni yu tñan tsaan nu nxitñan' ne', una a nducui yu qui'ya si'ya cha' can'? ⁶Una cunen lo'o um sca cha', lja na re ndon sca nu ndon loo lati que cha' 'in laa. ⁷Cha' cua na ca cuiya' ti' um, ñi cha' nchca ti' chcui' sca cha' nu cua' nguinu scua loo quityi: —Cha' tsu'hue nu tyi'o ni' cusya 'in um nchca tin', lo' si'i nu tiquin tucua um 'ni tloon—. Cha' cua na qui'ya um cunta cha' re, lo' a culo qui'ya um 'in nu a m'ni qui'ya, ⁸si'yana Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan lca Ñi X'nan tsaan nu nxitñan' na.

Mchca sca yu qui'yu ngutyi sca tso' yaa'

⁹Ña'aaan mdo'o ñi can' mdiyaa ñi se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose. ¹⁰Can' ndi'in sca yu nu ngutyi sca tso' yaa'. Ne' fariseo ngunan ne' ña'an nu su'hua ne' qui'ya 'in ñi, lo' mñicha' ne' 'in ñi: ¿Ta ntsu'hui cha' cuiya' cu'ni chca na sca nu ti'i tsaan nu nxitñan' na? ¹¹Mxcuen ñi 'in ne': Cha' ndon sca slya' 'in um, lo' tyu yu'hui 'in sca tuyuu tsaan nu nxitñan' na, ¿ta si'i cui' xaa quia lyoo um 'in 'in? ¹²¿Ta a ntsu'hui lyoo la sca nten que 'in sca slya'? Can' cha' nchgaa loo tñan tsu'hue tca cu'ni na siya' tsaan nu nxitñan' na. ¹³Xacan' juin ñi 'in nu ti'i can': Xñii yaa'. Cui' xaa mxñii yu yaa' yu, lo' mchca tsu'hue na 'in yu tsaña'an xca tso' can'. ¹⁴Ne' fariseo xa mdyi'o ne' se'en can', m'ni cuiya' ne' cha' ña'an tca kujui ne' 'in Jesús.

Sca nguso nu cua' mdo'o hui 'in Ndiose

¹⁵Xa ngujlyo ti' Jesús cha' can', mdo'o ñi nguiaa ñi, lo' qui'an 'a nten mducui ncha'an 'in ñi, lo' m'ni chca ñi 'in nchgaa nu ti'i. ¹⁶Una mdi'in tya tla ñi sca cha' lo'o ne', si'yana a chcui' la ne' cha' 'in ñi lo'o nten, ¹⁷si'yana chca cha' nu mxiycui' Ndiose 'in yu Isaíá xa juin yu: ¹⁸—Nde nu lca nguso ñan nu cua' ngulohuin, ñi nu ta'a lati ñan, lo' ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tiqueen lo'o ñi. Taan Espíritu 'ñan chu'hui ni' cusya 'in ñi. Tyi'an ycu' ñi lo'o ne' gentil cha' nu ñi 'ñan. ¹⁹Ñi a ca jñan ti' ñi cha' cusuun, uta xi'ya lo'o ñi 'in ne', ñi a quine tijyo' loo xa chcui' ñi. ²⁰Ñi sca quii nu cua' mtsa tucui, lo' a cucha lyijyi ñi 'in na. A cunta sca quii' nu cua' tyuhui' ti, a suhui' lyijyi ñi 'in na, cha' si'i la cua' ngulyo scua la ñi cha' nu ñi 'in Ndiose, ²¹lo' si'ya ñi nchgaa ne' gentil nducua tloo ne' tyi'o laa ne'—.

Nten nu nchcui' ca'an 'in Espíritu

²²Chon' nde'en can' ya lo'o ne' 'in sca yu ntsu'hui cui'in xa'an 'in tloo Jesús, a cunta cuityin' yu lo' cu'un yu. M'ni chca ñi 'in yu, cui' xaa

ncua chcan' 'in yu lo' mdyisnan ycui' yu. ²³Ndyijyin ya' yuhue' ti' ne', lo' nchcui' ne': ¿Ta xtyi ti' cui' Sñe' ta nten 'in Davi, ñi nu ntsu'hui cha' caan lca ñi re? ²⁴Xa ngune 'in ne' fariseo cha' re, xacan' juin ne': Yu re ndlo yu cui'in xa'an ntsu'hui 'in nten lo'o cha' cuiya' 'in Beelzebú, xñan cui'in xa'an. ²⁵Ngu'ya Jesús cunta ña'an lca tiquee ne', lo' juin ñi 'in ne': Sca quichen tnu tsatii cha' 'in na cha' tyisnan xuun na lo'o ticui' ta'a na, cui' cuaña'an lo'o cunda scaa quichen uta cunda scaa na'an, cha' nsuun can' lo'o ticui' ta'a, a cula scua cha' 'in. ²⁶Cha' Laxa'an ndlo 'in cui'in xa'an, ticui' ta'a ndlo tso' 'in xacan'. ¿Lo' ña'an ta tca cula scua cha' 'in se'en ndlo tñan? ²⁷Cha' nan' ndlon cui'in xa'an lo'o cha' cuiya' 'in Beelzebú, lo' ti nu mdaa cha' cuiya' 'in nu ta'a nda'an um ndlo cui'in xa'an cha' na can'? Can' yu nu cu'ni cuiya' cha' 'in um lo'o cha' re. ²⁸Una cha' nan' ndlon cui'in xa'an lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu 'in Ndiose, ca cuiya' ti' um si'yana cua' mdiyaa tsaan nu culo Ndiose tñan 'in um. ²⁹A tucui nu tca sten ña'an 'in sca yu ngula ti' lo' cui'ya na ndi'in 'in yu, cha' si'i culo nducua la caja nu scan' 'in yu, la xacan' tca cui'ya can' na nu ndi'in 'in yu. ³⁰Nu a nguiaa tso' 'ñan, can' nu lca ta'a cusuun, lo' nu a nxo' ti'in slya' 'ñan, can' nu nde nsu'hua ta 'in 'in. ³¹Chcuin' sca cha' lo'o um: Ndiose cu'ni ñi cha' tlyu ti' 'in nten si'ya nchgaa loo qui'ya nu n'ni ne', lo'o nchgaa loo cha' ngunan' nu nchcui' ne', una nu nchcui' ca'an 'in Espíritu, a chu'hui 'a cha' tlyu ti' 'in ñi lo'o can'. ³²Nchgaa tucui nu nchcui' cha' ti'i 'in Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan, ti' chu'hui cha' tlyu ti' 'in ñi lo'o can', una nu nchcui' cha' ti'i 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, a cu'ni ñi cha' tlyu ti' 'in can', ñi cua' ñii lo' ñi tsala xaa. ³³Sca yca nu tsu'hue, ticui' tsu'hue mti ndyi'yu loo na, lo' yca nu a tsu'hue, ticui' a tsu'hue mti ndyi'yu loo na. Chu'hui lyoo na sca yca cua' ña'aaan mti ndyi'o loo na. ³⁴¡Un lca um sñe' ta nten nu cuiñi! ¿Ta tca chcui' um cha' nu tsu'hue cha' lca um nten nu nducun'? Cha' nu mtsa'an yu'hui ni' cusya 'in nten, can' cha' nu ndyi'o tu'hua ne'. ³⁵Sca nten nu tsu'hue cha' 'in, nchcui' cha' tsu'hue nu ntsu'hui ni' cusya 'in, cui' cuaña'an sca nten nu nducun', nchcui' cha' nducun' nu ndyi'o ni' cusya 'in. ³⁶Una cunen lo'o um sca cha', nchgaa cha' nu a se'en ña'an nchcui' nten, ntsu'hui cha' tyaa ne' cunta 'in na tsaan nu ntsu'hui cha' ca xñan bsya 'in ne'. ³⁷Si'ya cha' nu nchcui' um tca quinan' um uta tca tyi'o laa um.

Nten nducun' njñan cha' nu tnu

³⁸Xacan' tucua snan ne' escriba lo'o ne' fariseo juin 'in ñi: 'Un ñi nu lca Bstro, nchca ti' hua cu'ni um sca cha' nu tnu tloo hua. ³⁹Mxcuen ñi 'in ne': Ta nten nducun' nu a ñi ndi'in cha' 'in, can' nu njñan scasca cha' nu tnu, una a ntsu'hui cha' ña'an ne' cha' can', cui' lya lo'o cha' nu yato'o 'in Jonás. ⁴⁰Tsaña'an —yu'hui yu ni' cula snan tsaan lo' snan tla—, ticui' cuaña'an Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan ntsu'hui cha' caja nu su'hua 'in yu ni'

yuu snan tsaan lo' snan tla. ⁴¹Xa ca xñan bsya 'in nten chendyu, tyiton ne' Nínive lo' culo qui'ya ne' 'in ta nten re, si'yana nten can' mxilo'o chon' ne' qui'ya 'in ne' lo'o cha' nu ycu' Jonás, una lja na re ndon sca nu ndon loo lati que 'in Jonás. ⁴²Ticui' cuaña'an ne' cuna'an 'in ree nu mdo'o se'en lca Arabia, tyiton ne' lo' culo qui'ya ne' 'in ta nten re xa nu ca xñan bsya 'in nten chendyu, si'yana tijyo' mdo'o ne' nu quine 'in cha' tiyaa nu taa yu Salomón, una lja na re ndon sca nu ndon loo lati que 'in yu Salomón.

Cha' 'in cui'in xa'an nu nxitucui xiya'

⁴³Xa nu cui'in xa'an ndyi'o 'in sca nten, nda'an nan can' se'en tyi'in sca se'en ngutyi, una a ndyiji na. ⁴⁴Ndeña'an nchcui' xacan': Tsu'hue lati cha' xitucuin se'en mdo'on. Lo' xa quila can' se'en mdi'in, quija lyoo na 'in lja na, cua' lca luhui na, a cunta ncua tsu'hue na. ⁴⁵Xacan' tsa nan cha cati cui'in xa'an nu nducun' lati que 'in, lo' tsatlyu tyi'in can' se'en nguila, lo' nducua la tsato'o 'in ne' que ña'an ti' culoo. Cui' cuaña'an tsato'o 'in ta nten nu nducun' re.

Jyi'an Jesús lo'o ta'a ngula ñi

⁴⁶Lja nu ti' nchcui' ñi lo'o nten can', xa mdiyaa ton jyi'an ñi lo'o ta'a ngula ñi tuna'an lyiya', lo' nchca ti' jun chcui' jun lo'o ñi. ⁴⁷Lo' jui nu mtsa' 'in ñi: La tuna'an lyiya' cua ndon jyi'an um lo'o ta'a ngula um, nchca ti' jun nchcui' jun lo'o um. ⁴⁸Xacan' mxcuen ñi 'in nu mtsa' 'in ñi: ¿Ti nu lca jyi'an lo' ti nu lca ta'a ngulan? ⁴⁹Ngulo'o yaa' ñi se'en ndi'in nchgaa ta'a nda'an ñi lo' juin ñi: Nde ndi'in nu lca jyi'an lo'o ta'a ngulan. ⁵⁰Ña'an nu ti nu ca ja'an cha' nu nchca ti' Stin, ñi nu nducua ni' cuaan, can' nu lca ta'a ngulan lo' can' nu lca jyi'an.

Cha' 'in nten nu ntya mti

13 ¹Ticui' tsaan can' mdyi'o Jesús ña'an can', lo' mdiyaa ñi tu'hua tiyo'. ²Mdyisnan nguio' ti'in qui'an nten se'en ndlyu ñi, yten tucua ñi ni' sca yca na'an, lo' nten can' ndi'in ne' tu'hua tiyo' can', ³ngulo'o ñi scasca cha' lo' nchcui' ñi: Nu ncua sca tsaan mdo'o sca yu nguia yta mti trigo. ⁴Se'en msne yu mti can' nguilo tsachin' na tu'hua tucueen, cui' xaa ti yaan quiñi lo' ycu 'in mti can'. ⁵Tichin' mti can' nguilo na sca se'en nu chin' ti yuu nducua loo quee, lo' cui' xaa mducua na si'yana chin' ti yuu can', ⁶una xa cua' m'ni tique' cuaan 'in na, cui' xaa nguinan' na, lo' si'yana a jui se'en tyi'ya xcua' na, can' cha' ngutyi na. ⁷Tichin' mti can' nguilo na lja yca quiche', una yca quiche' can' yjui xu'hua na 'in trigo can'. ⁸Tichin' mti can' nguilo na loo yuu tsu'hue, lo' tsu'hue ncua tñan na: Ntsu'hui juun nu mdo'o sca ciento mti loo, ntsu'hui nu mdo'o snan yla na, a cunta ntsu'hui nu mdo'o cla tyii na 'in. ⁹Nchgaa nu ndon nscan cha' nu ycuin' re, cu'ni cunta 'in na.

Mñicha' yu 'in Jesús cha' nu ycuí' ñi

¹⁰Xacan' yu ta'a nda'an ñi mñicha' yu 'in ñi xca cunta: ¿Ñi cha' scasca cha' ndyi'in tyaa um lo'o nten cua? ¹¹Mxcuen ñi 'in yu: 'Un cua' mdaa Ndiose cha' cuiya' ca cuiya' ti' um scasca cha' nu yu'hui cutsi' 'in ñi, tsaña'an ntsu'hui cha' culo ñi tñan 'in um, una tso' nu 'in ne' cua, a mdaa ñi cha' cuiya' qui'ya ne' cunta cha' re. ¹²Nu cua' ntsu'hui cha' 'in Ndiose ni' cusya 'in, nde taa la ñi cha' tiyaa 'in can', lo' ñi a tsa lyijyi na 'in, una tsalca nu a ntsu'hui cha' re ni' cusya 'in, nde caja nu lyoo tsachin' cha' nu cua' ngune 'in. ¹³Can' cha' ndyi'in tyaan scasca cha' lo'o ne', ña'an ca si'yana siya' lye la ña'an ne' lo' a ca chcan' 'in ne', siya' lye la ton nscan ne' lo' a quine 'in ne', lo' ñi a qui'ya ne' cha' tiyaa. ¹⁴Tsato'o 'in ne' ña'an mxiycui' Ndiose 'in yu Isaía xa juin yu: —Ñi lye la quine 'in um, lo' a qui'ya um cha' tiyaa, siya' lye la ña'an um, lo' a ca chcan' 'in um. ¹⁵Si'yana nten re ncu a tla cusya 'in ne', cua' mxiya' ti' ne' ne 'in ne', mducun ne' quiloo ne', ña'an ca si'yana a ca chcan' 'in ne', ñi a quine 'in ne', ñi a qui'ya ne' cha' tiyaa, ñi a quia nan ne' 'ñan se'en nu cu'nin chcan' 'in ne'—. ¹⁶Una tsu'hue ca xu'hue um si'yana tsu'hue xaa quiloo um, lo' xaa tunsca um. ¹⁷Chcuin' sca cha' nu ñi lo'o um: Qui'an yu nu mxiycui' Ndiose 'in cua' s'ni, lo'o yu nu m'ni tñan tsu'hue, ncu a lca tiquee yu ña'an yu cha' nu na'an um cua' ñii, una a na'an yu 'in na, ñi a ngune 'in yu cha' nu ne 'in um cua' ñii.

Jesús ngulyo scua la ñi cha' 'in trigo

¹⁸Qui'ya um cunta ña'an nguiaa cha' 'in yu nu ntya mti trigo: ¹⁹Sca nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo' a ndyi'ya ne' cunta cha' can', cui' xaa ndyi'an laxa'an lo' ndlyoo cha' tsu'hue nu cua' nguia ni' cusya 'in ne'. Can' nu nguiaa cha' 'in tsaña'an nguiaa cha' 'in mti nu nguilo tu'hua tucueen can'. ²⁰Mti nu nguilo se'en chin' ti yuu nducua loo quee can', nguiaa cha' 'in na tsaña'an nguiaa cha' 'in nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo' ticui' xaa nducuan xu'hue ne' cha' can', tsu'hue ntsu'hui tiquee ne'. ²¹Lo' si'yana a ndyi'ya xcua' tsu'hue na ni' cusya 'in ne', chin' ti xaa ndon lo'o ne' cha' can', si'ya scasca cha' nu ndyijyin ne' si'ya cha' tsu'hue 'in Ndiose, cui' xaa ndyi'o tso' ne'. ²²Mti nu nguilo se'en nducua yca quiche' can', nguiaa cha' 'in na tsaña'an nguiaa cha' 'in nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, una si'ya scasca cha' nu nchca loo chendyu re, uta si'ya cha' cuilyiya' nu ñilyi'o 'in ne', can' nu ndujui xu'hua cha' tsu'hue nu cua' nguia ni' cusya 'in ne', lo' a ndyijyi ña'an cuton na. ²³Una mti nguilo loo yuu nu tsu'hue can', nguiaa cha' 'in na tsaña'an nguiaa cha' 'in nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, tsu'hue ndyi'ya ne' cunta cha' can', nchca chcan' loo chendyu 'in ne' tsaña'an nguiaa cha' 'in juun trigo nu ndaa sca ciento mti loo, ta snan yla na, uta cla tyii na scaa loo juun.

Xca loo quixin' nu nchcua lja trigo

²⁴Ycui' ñi xca cha' lo' juin ñi: Tsaña'an ndlo Ndiose tñan 'in nten, nguiaa cha' 'in na tsaña'an nguiaa cha' 'in sca nten nu msne mti trigo nu tsu'hue lati loo jyaan 'in, ²⁵una tla xa lja' ne' yaa ta'a cusuun ne', msne mti nu a tsu'hue lja trigo can', xacan' mdo'o nguiaa. ²⁶Tsatlyu mdo'o tucua na, una xa mdyisnan mducua juun na, la xacan' ncuca chcan' loo na si'yana si'i chacui' trigo nducua can'. ²⁷Tucua snan yu nguso ya ytsa' yu 'in x'nan tñan can', lo' juin yu: 'Un nu lca x'nan hua, ¿ta si'i mti nu cua' mdo'o hui yta um loo x'ñan um? Lo' xca loo mti can', ¿la mdo'o na xacan'? ²⁸Xacan' mxcuen x'nan tñan can' 'in yu: Nde'en la ta'a cusuun na ya y'ni tñan cua. Lo' juin yu nguso can': ¿Ta nchca ti' um lo' xton hua 'in na? ²⁹Mxcuen x'nan yu 'in yu: A quiton na, ña'an tu' lo'o trigo cua xton um. ³⁰Tyaa um ya' culo na tsatlyu lo' cula tucua na, lo' xa quio' na chcuin' lo'o yu nguso can': Xo' um culo nducua la quixin' nu a tsu'hue can', scan' yni um 'in na lo' squin na, xacan' xo' um mti trigo can' lo' tyi'in se'en na.

Cha' 'in mti mostaza

³¹Nde xca cha' nu ycui' Jesús: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, nguiaa cha' 'in na tsaña'an nguiaa cha' 'in mti mostaza nu yta sca yu qui'yu loo x'ñan yu. ³²Cha' ñi si'yana lca na sca mti nu suhue lati que 'in nchгаа loo mti, una tnu la ndlyo na que 'in nchгаа loo quixin', ndlyo na tsaña'an nchca ti' sca yca, lo' hasta quiñi nsu'hua ten 'in lja stan' na.

Cha' 'in suun jaslya

³³Nde xca cha' nu ycui' ñi: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, nguiaa cha' 'in na tsaña'an nguiaa cha' 'in suun jaslya nu mxitiya' ne' lo'o snan cuiya' quita, lo' tsatlyu mchcuen na xacan'.

Nde si'ya cha' ycui' nchcun Jesús

³⁴Nchгаа cha' re ycui' nchcun Jesús lo'o nten, lo' a ncuca nu a chcu' nchcun ñi lo'o ne', ³⁵cui' si'yana chcuca cha' nu mxiycui' Ndiose 'in nguso 'in ñi xa juin yu: —Chacui' cha' nu ntsu'hui nchcun chcuin' lo'o nten, culyo scua lan cha' nu ntsu'hui cutsi' 'in Ndiose ti' xa mtñan ñi chendyu—.

Cha' 'in quixin' nu mducua lja trigo

³⁶Xa msla' ta'a Jesús lo'o nten can' yten ñi ña'an can', lo' yu ta'a nda'an ñi yaa yu cui' la se'en ndon ñi, lo' juin yu 'in ñi: Cu'ni um cha' tsu'hue quitsa' la um 'in hua ñi cha' nchca ti' chcu' cha' 'in quixin' nu mducua lja trigo can'. ³⁷Mxcuen ñi 'in yu: Yu nu ntya mti nu tsu'hue can' lca Yu

Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan. ³⁸Yuu se'en nguita na lca na chendyu re, lo' nchгаа nu lca sñe! Ndiose lca mti nu tsu'hue can', lo' mti nu a tsu'hue can' lca sñe! laxa'an. ³⁹Laxa'an can' lca ta'a cusuun x'nan tñan can', cui' nu ya sne mti can', lo' xa quio' na nchca ti' chcu' xa tsatii cha' nu nchca loo chendyu re, lo' nu ntsu'hui cha' xo' 'in na lca angujle. ⁴⁰Cui' ña'an nguiton quixin' nu nducua lja trigo can' lo' ndiquin na, cuaña'an tsato'o tiyaa xaa xa tsatii cha' nu nchca loo chendyu re. ⁴¹Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan ca'an tñan angujle 'in se'en ndlo tñan, xo' ti'in can' 'in nchгаа nu nchcui ndijin lo'o nchгаа nu ngui'ni qui'ya, ⁴²lo' su'hua 'in can' loo quii' tnu, can' xi'ya yja cueen loo nu lyee tyijyin nu ti'i. ⁴³Xacan' tsaña'an luhui xaa 'in cucha, cuaña'an tyi'o scua la cha' 'in nchгаа nu ñi ndi'in cha' 'in se'en ndlo Ndiose tñan. Nchгаа nu ndon nscan cha' nu ycuin' re, cu'ni cunta 'in na.

Cha' 'in tñi nu ntsu'hui cutsi'

⁴⁴Ti' juin la ñi: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, ticui' cuaña'an nguiaa cha' 'in na tsaña'an nguiaa cha' 'in tñi nu ntsu'hui cutsi' ni' yuu, lo' nguija lyoo na 'in sca nten, una msu'hua cutsi' ne' 'in na xiya'. Loo nu tsu'hue ntsu'hui tiquee ne' yjui' ne' nchгаа na nu ndi'in 'in ne' lo' msi'i ne' yuu can'.

Cha' 'in perla nu ntsu'hui lyoo

⁴⁵A cunta nde xca cha' nu tca qui'ya um cha' tiyaa tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, nguiaa cha' 'in na tsaña'an ndi'in cha' 'in sca yu nu ndujui' na, lo' nan yu chacui' perla nu tsu'hue la, ⁴⁶lo' xa nguija lyoo yu sca perla nu ndyi'ya la can', xacan' yjui' yu nchгаа na nu ndi'in 'in yu lo' msi'i yu 'in na.

Cha' 'in quitan nguinu cula

⁴⁷Ti' juin la ñi: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, nguiaa cha' can' tsaña'an nguiaa cha' 'in quitan nu nduguun ne' loo tyi'a, lo' nguinu cuati loo cula, ⁴⁸lo' xa cua' nguinu 'in, ndlyoo ne' 'in na nde tu'hua tyi'a, xacan' nchcua lyohui ne' cula can', nu tsu'hue can' nxu'hua se'en ne', lo' nxcuan ne' nu a tsu'hue can'. ⁴⁹Cuaña'an tsato'o xa tsatii cha' nu nchca loo chendyu re, caan angujle lo' culo tso' 'in nten nu nducun' lja nten nu ñi ndi'in cha' 'in, ⁵⁰lo' su'hua 'in can' loo quii' tnu, can' xi'ya yja cueen loo nu lyee tyijyin nu ti'i.

Na nu cui ti lo'o na nu cula

⁵¹Lo' juin Jesús 'in yu ta'a nda'an ñi: ¿Ta ngu'ya um cha' tiyaa cha' re? Mxcuen yu 'in ñi: Ngu'ya hua cha' tiyaa Ñi X'nan hua. ⁵²Xacan' juin ñi 'in yu: Sca yu nu tsu'hue ndyi'ya cunta ña'an ndi'in cha' 'in Ndiose, nguiaa cha' 'in

yu tsaña'an nguiaa cha' 'in sca nten nu ntsu'hui cunta sca na'an, si'yana loo na nu ntsu'hui se'en can' 'in, ndlyoo na nu cui ti lo'o na nu cula.

Jesús nguila ñi quichen Nazaret

⁵³Xa mdyi ycui' Jesús scasca cha' can', mdo'o ñi nguiaa ñi, ⁵⁴nguila ñi quichen se'en mdi'in ñi, lo' mdyisnan ngulo'o ñi 'in nten se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo' nten can' lyeec 'a yuhue ti' ne' 'in ñi lo' nchcui' ne': ¿La ngulo yu re cha' tiyaa tsaña'an nu nchcui' yu lo' n'ni yu cha' nu tnu? ⁵⁵¿Ta si'i sñe' yu cuityi yca ca lca yu re? ¿Ta si'i jyi'an yu lca María, lo' ta'a ngula yu lca Jacobo, lo'o yu See, yu Simón lo'o yu Juda? ⁵⁶¿Ta si'i nchgaa nu cuna'an ta'a ngula yu ndi'in lo'o na quichen re? ¿La ta ngulo yu nchgaa cha' re? ⁵⁷Si'ya cha' can' yten cha' tucua ti' ni' cusya 'in ne' lo'o ñi. Una juin Jesús lo'o ne': Sca yu nu nxiycui' Ndiose 'in ndyjji nu nducuan xu'hue 'in yu xca se'en, una si'i quichen tyi yu uta lja ta nten 'in yu. ⁵⁸A m'ni ñi qui'an la cha' nu tnu quichen tyi ñi, si'ya cha' nu a ya qui'an ti' ne' 'in ñi.

Xa ngujui yu Xuhua mducua tya 'in nten

14 ¹Yu Herode Antipas nu ndlo tñan can', ynan yu nchgaa cha' nu m'ni Jesús, ²lo' juin yu 'in nguso 'in yu: Cui' yu Xuhua mducua tya 'in nten lca yu cua, lo' cua' ñii mdyiqui'o yu, can' cha' nchca n'ni yu scasca cha' nu tnu. ³Juin yu Herode cuaña'an si'yana cui' yu m'ni yu cha' nguinu yu Xuhua can', lo' mscan' ne' 'in yu lo'o carena, lo' msu'hua ne' 'in yu na'an chcuan, si'ya Herodía, ne' cuna'an 'in yu Lpe ta'a ngula yu. ⁴Si'yana yu Xuhua nchcui' yu lo'o Herode: A tsu'hue tyi'in lyi'o um cuna'an 'in ta'a ngula um. ⁵Can' cha' ncua ti' yu Herode cujui yu 'in yu Xuhua, una ntsen yu tloo nten quichen si'yana nsu'hua loo ne' 'in yu lca yu sca nu nxiycui' Ndiose 'in. ⁶Una xa ngu'ya nii Herode msu'hua yu sca ta'a, lja xacan' sca nu cuna'an sñe' Herodía yla quiya' tlu'hue la se'en nducua yu, lo' mdiyaa 'a ti' yu ña'an yla quiya' ne', ⁷lo' si'ya cha' can', mdi'in tyaa yu sca cha' nu cha' ñi ca lo'o ne' cuna'an can', si'yana taa yu ña'an na ti nu jñan ne' 'in yu. ⁸Lo' jyi'an ne' cuna'an can' msu'hua tiquee ne' si'yana chcui' ne': Jni re ñii nchca tin' sca qui'nan se'en ndi'in que yu Xuhua mducua tya 'in nten. ⁹Yu ree can' cui' xaa ngulu'un ti' yu. Lo' si'ya sca cha' nu cua' mdi'in tyaa yu tloo nchgaa ta'a nducua yu, mxcuen yu cha' nu ncua ti' ne', ¹⁰ngulo yu tñan si'yana xi'yu yni yu Xuhua se'en ntsu'hui yu na'an chcuan. ¹¹Ni' sca qui'nan mdi'in que can' nguian lo'o yu 'in na, lo' mdyaa yu 'in na 'in ne' cuna'an can', cui' xaa mdyaa ne' 'in na 'in jyi'an ne'. ¹²Xacan' ta'a mda'an yu Xuhua can' nguia 'ya 'in yu se'en su, lo' ya tsi' yu 'in. Chon' nde'en can' ya ytsa' yu 'in Jesús cha' nu yato'o.

Mxicu Jesús ca'yu mii yu qui'yu

¹³Xa ngujlyo ti' Jesús cha' can', cui' xaa mdo'o ñi nguiaa ñi lo' yten ñi ni' sca yca na'an, mdiyaa ñi sca se'en scati ñi se'en nu a tca nten. Xa

ngujlyo ti' nten la nde nguiaa ñi, cui' xaa mdo'o ne' scasca quichen mda'an quiya' ti ne' ya ncha'an ne' 'in ñi. ¹⁴Xa mdyi'o ñi ni' yca na'an can', na'an ñi si'yana qui'an 'a nten cua' ndi'in can', mña'an 'tnan ti' ñi 'in ne' lo' m'ni chca ñi 'in nu ti'i. ¹⁵Xa cua' msiin tsaan can' mdiya ycu' yu ta'a nda'an ñi lo'o ñi, lo' juin yu: Cua' msiin 'a lo' tijyo' a nguinu se'en re, tsu'hue lati sla' tijin um 'in nten re, lo' tsa si'i ne' na nu cunajo'o 'in ne' scasca quichen suhue ti. ¹⁶Lo' juin Jesús 'in yu: A najo'o quiaa ne', 'un xicu um 'in ne'. ¹⁷Mxcuen yu 'in ñi: Una a nda'an lo'o hua na qui'an la, seen cha ca'yu ti jaslya lo'o chca ti cula nda'an lo'o hua. ¹⁸Lo' juin ñi 'in yu xacan': Tyaa um 'in na 'ñan. ¹⁹Xacan' ngulo ñi tñan si'yana sten tucua nten can' loo quixin' xuhue ti can'. Msñi ñi ca'yu jaslya lo'o tucua cula can', mscuen ñi tloo ñi lo' mdyaa ñi xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ñi 'in na lo' mdaa ñi 'in na 'in yu ta'a nda'an ñi, can' yu cua' mtsa 'in na 'in nten can'. ²⁰Nchгаа ne' ycu ne' tsaya' nu ngula' ti' ne', lo' tsa tichca xcuhui ti' m'ni cha'an yu lo'o yu'hue jaslya nu nguinu can'. ²¹Nten nu ycu can' mdiyaa ne' tsa ca'yu mii ne' tsalca yu qui'yu ti, lo' ñi a nca yu 'in jun cuna'an lo'o nu suhue ti.

Xa mda'an Jesús loo tyi'a

²²Xacan' msu'hua Jesús 'in yu ta'a nda'an ñi, si'yana chca loo yu tsaa yu ni' yca na'an, lo' tyi'o ca'an yu xca tso' tiyo' can', lja nu ti' nsla' ñi 'in nten can'. ²³Xa cua' msla' ta'a ñi lo'o nten can', ycuen ñi sca loo qui'ya lyo' ti, can' nxiton ñi scati ñi xa ngu'ya tla. ²⁴Yca na'an can' cua' nguiaa na tlu'hue tiyo' can', lyee ngui'ni xcua na loo tyi'a si'ya cui'in nu ljaan loo na. ²⁵Tla nde cua' ljaan xaa, mdo'o Jesús nguia ycu ñi 'in yu loo tyi'a can', lo' nda'an quiya' ti ñi. ²⁶Yu ta'a nda'an ñi na'an yu ljaan sca nu nda'an quiya' ti loo tyi'a can', lyee ytsen yu lo' msi'ya yja cueen yu, lo' nchcui' yu: ¡Sca cuxee ca cua! ²⁷Una cui' xaa ycu' Jesús lo'o yu: ¡Cu'ni tnu tiquee um si'yana nan' lcan, a cutsen um! ²⁸Xacan' mxcuen yu Tyo 'in ñi: Ñi X'nan hua, cha' 'un lca um, cu'ni um cha' tsa ycuan 'in um loo tyi'a re. ²⁹Lo' juin ñi 'in yu: Cuan lya. Yu Tyo can' cui' xaa ngu'ya ton yu loo tyi'a can', lo' mdyisnan mda'an yu nu tsa ycu yu 'in ñi. ³⁰Una xa na'an yu si'yana lyee nchca cui'in cui' xaa ytsen yu, cui' ña'an lcaa nguityin' yu'hui yu, lo' ycu' cueen yu: ¡Ñi X'nan hua, culo laa um 'ñan! ³¹Lo' Jesús cui' xaa mxñii ñi yaa' ñi, ngulyoo ñi 'in yu, lo' juin ñi: ¿Ta jo'o 'a ndiya qui'an ti', ñi cha' ngui'ni tucua ti'? ³²Xa cua' ycuen ñi lo'o yu ni' yca na'an can', cui' ña'an cua' lo'o cui'in can' ngulyijyi na. ³³Xacan' nchгаа nu ntsu'hui ni' yca na'an can', cui' xaa mdyi'ya xtyin' yu tloo ñi lo' m'ni tnu yu 'in ñi, lo' nchcui' yu: Nu cha' ñi ca si'yana Sñe' Ndiose lca um.

M'ni chca Jesús 'in ne' Genesaret

³⁴Xacan' mdo'o ca'an jun tu'hua tiyo' loo yuu 'in ne' Genesaret. ³⁵Xa yu'hui lyoo nten can' 'in ñi, cui' ña'an lcaa mxicune ne' cha' sca chcui

se'en can!, lo' cui! xaa ya lo'o ne! 'in nchgaa nu ti'i se'en ndon ñi. ³⁶Mjñan ne! cha! tsu'hue 'in ñi si'yana tca cula! ne! siya! tu'hua ste! ti ñi, lo' nchgaa nu yla! ste! ñi mchca.

Cha' nu coo' ntsu'hui ni' cusya 'in nten

15 ¹Xacan! mdiya ti'in tucua snan ne! escriba, lo'o ne! fariseo nu mdo'o quichen Jerusalén, lo' nchcui! ne!: ²¿Ñi cha! yu ta'a nda'an um ncha ti'in yu cha! nu mxnu scua nten cula 'in na? ¿Ñi cha! a ñaan! yu xa nchcu yu? ³Mxcuen ñi 'in ne!: Ticui! cuaña'an 'un, ¿ñi cha! ncha ti'in um cha! nu ndlo Ndiose tñan, lo'o ña'an cha! nu cua! ntsu'hui 'in um? ⁴Nde cha! nu nchcui! Ndiose: —Cu'ni suun um 'in um tloo sti um lo'o jyi'an um—, lo' nde xca cha!: —Nu taja 'in sti lo'o jyi'an tyi'o tñan caja can!—. ⁵Una 'un ndeña'an nda cueen um 'in nten: Tca chcui! um lo'o nten cula 'in um, si'yana nchgaa cha! tsu'hue nu ndi'in 'in um cua! lca na lcuana 'in Ndiose, ⁶can! cha! a ngui'ni ca'an 'a 'in um ta yaa' um 'in nten cula 'in um. Cuaña'an nguia ncha ti'in um cha! nu ndlo Ndiose tñan si'ya cha! nu cua! ntsu'hui 'in um. ⁷Un ne! nu a ñi ndi'in cha! 'in, cha! ñi 'a ña'an mxiycui! Ndiose 'in yu Isaíá cha! 'in um xa juin yu: ⁸—Nten re lo'o tu'hua ti ne! n'ni tnu ne! 'ñan, una cusya 'in ne! tijyo' nchca na siin!. ⁹Cua cha! ti n'ni tnu ne! 'ñan, si'yana cha! nu ndlo que ne! ndijin ne! cunta 'in na lca na cha! nu 'in Ndiose—. ¹⁰Tsatlyu msi'ya ñi 'in nten lo' juin ñi: Ton nscan um lo' qui'ya um cunta cha! re. ¹¹Si'i na nu nchcu nten, n'ni cha! nchca coo' cusya 'in ne! tloo Ndiose, cha! nu ndyi'o tu'hua ne!, can! nu n'ni cha! nchca coo' cusya 'in ne!. ¹²Xacan! mdiya ti'in yu ta'a nda'an ñi tloo ñi, lo' juin yu: ¿Ta ngu'ya um cunta si'yana ne! fariseo a mdiyaa ti' ne! cha! nu ycu! um? ¹³Mxcuen ñi 'in yu: Nchgaa yca nu a yta Stin, ñi nu nducua ni! cuaan, ntsu'hui cha! quiton na ña'an lo'o xcua! na. ¹⁴A ta quiya' um 'in ne!, si'yana cuityin! ne! lo' ti' nchca ti' ne! xñi ne! yaa! ta'a cuityin! ne!, una tsato'o chcuaa can! tyu sca tuyuu. ¹⁵Xacan! mdo'o ycu! yu Tyo lo' juin yu 'in ñi: Cu'ni um cha! tsu'hue quitsa! um 'in hua ña'an nguiaa cha! nu ycu! nchcun um re. ¹⁶Juin Jesús 'in yu: ¿Ta na lo'o um nchcun cha! tiyaa 'in um? ¹⁷¿Ta na a ndyi'ya um cunta si'yana nchgaa na nu nchcu ne! ndyijyin ti na ni' ne!? ¹⁸Una cha! nu ndyi'o tu'hua ne!, nde ni' cusya 'in ne! ndyi'o na, can! nu n'ni cha! nchca coo' cusya 'in ne!. ¹⁹Si'yana nde ni' cusya 'in ne! ndyi'o cha! tiyaa ngunan!, cha! nu ndujui ne! nten, nguiten yu'hui ne! lo'o cuilyi'o nten uta lo'o ña'an tucui ti, cha! cunan, cha! cuiñi, cha! nu ndaja ta'a ne!. ²⁰Nde cha! nu n'ni cha! nchca coo' cusya 'in ne!, una nu cu ne! lo' a ñaan! ne!, a cu'ni coo' cha! can! 'in ne!.

Cha' 'in sca ne! cuna'an Canaan

²¹Xacan! mdo'o Jesús nguiaa ñi, lo' mdiyaa ñi loo yuu se'en lyi'ya loo quichen Tiro lo'o Sidón. ²²Yato'o sca ne! cuna'an nu mdo'o se'en lyi'ya loo

Canaán ycuí' cueen ne' lo'o ñi, lo' nchcui' ne': ¡Ñi X'nan hua, 'un ñi nu lca Sñe' ta nten 'in Davi, ña'an 'tnan ti' um 'in hua! Si'yana sca ne' cuna'an sñen' lyee 'a ti'i ndijin si'ya cui'in xa'an nu ntsu'hui 'in. ²³Una Jesús a mxcuen ñi 'in ne'. Yu ta'a nda'an ñi mdiyaa yu cui' la se'en nguiaa ñi, lo' juin yu 'in ñi: Chcui' um lo'o ne' si'yana quiaa ne', lo' a can si'ya 'a ne' nde chon' na. ²⁴Lo' juin ñi xacan': Ndiose ngua'an tñan 'ñan si'ya slya' nu nda'an ngunan' yu'hui se'en lca Israel. ²⁵Cui' ña'an lcaa mdiyaa ne' tloo ñi, mdyi'ya xtyin' ne', lo' mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ñi: ¡Ñi X'nan hua, ta yaa' um 'in hua! ²⁶Mxcuen ñi 'in ne': A ntsu'hui cha' caja nu lyoo jaslya nu ntsu'hui tuyaa' sñe', lo' taa 'in na cu xni'. ²⁷Juin ne' xacan': Cha' ñi 'in um, Ñi X'nan hua, una hasta lo'o xni', lo' nxo' ycu 'in ta nu nguilo nde ni' msa 'in x'nan 'in. ²⁸Mxcuen Jesús 'in ne': Cha' ñi si'yana lyee ndiya qui'an ti' um, cui' ña'an cha' nu ntsu'hui tiquee um cuaña'an tsato'o. Ticui' braa can' mchca sñe' ne' cuna'an can'.

M'ni chca Jesús 'in qui'an nu ti'i

²⁹Jesús mdo'o ñi se'en can' lo' mxitucui ñi nde tu'hua tiyo' Galilea, ycuen ñi sca loo qui'ya lyo' ti, can' yten tucua ñi. ³⁰Qui'an 'a nten nguio' ti'in can', mdiya lo'o ne' 'in nu a nchca tyi'an, nu cuityin', nu a nchca chcui', a cunta lo'o nu cuxi yaa', cuaña'an qui'an nu ti'i lo'o cuati loo quicha, mdiya lo'o ne' 'in tloo Jesús, lo' m'ni chca ñi 'in. ³¹Nten qui'an can' lyee 'a yuhue ti' ne' xa na'an ne' si'yana nu cu'un can' ncuaycuí', nchgaa nu cuxi yaa' nguinu tsu'hue na 'in, nu a nchca tyi'an lo' mdyisnan mda'an, a cunta nguila xaa quiloo nu cuityin', lo' tsatlyu m'ni tnu ne' 'in Ndiose 'in ne' Israel.

Mxicu Jesús jacua mii yu qui'yu

³²Xacan' msi'ya Jesús 'in yu ta'a nda'an ñi, lo' juin ñi: 'Tnan 'a tin' 'in nten re si'yana cua' nchca snan tsaan ndi'in ne' lo'on, lo' a lo'o 'a na nu cu ne', a nchca tin' tucui xu'huan 'in ne' cha' a nchca cu ne', chen nchcui ña'an ti' ne' tucueen quiaa ne'. ³³Mxcuen yu ta'a nda'an ñi: ¿La caja jaslya xicu na 'in nten qui'an re, lo' ni' quixin' lca na re? ³⁴Lo' juin Jesús 'in yu: ¿Ñi ncuaycuí' ti' nda'an lo'o um? Mxcuen yu 'in ñi: Cha cati ti na lo'o chcua xnan cula xuhue ti. ³⁵Xacan' ngulo ñi tñan 'in nten can' si'yana sten tucua ne' lyuu. ³⁶Msñi ñi ta'a cati jaslya lo'o cula can', lo' mdyaa ñi xu'hue 'in Ndiose, xacan' msu'hue ñi 'in na lo' mdaa ñi 'in na 'in yu ta'a nda'an ñi, can' nu cua' mtsa 'in na 'in nten can'. ³⁷Nchgaa ne' ycu ne' tsaya' ngula' ti' ne', lo' ti' mxo' yu tsa cati xcuhui lo'o yu'hue jaslya nu nguinu can'. ³⁸Nten nu ycu can' mdiyaa ne' jacua mii ne' tsalca yu qui'yu ti, lo' ñi a ncuaycuí' yu 'in jun cuna'an lo'o nu suhue ti. ³⁹Xa cua' msla' ta'a ñi lo'o nten can', yten ñi ni' yca na'an, lo' mdo'o ca'an ñi xca tso' tiyo' se'en lyi'ya loo quichen Magdala.

Cha' 'in nten nu njñan cha' nu tnu

16 ¹Ne' fariseo lo'o ne' saduceo mdiyaan ne' lo'o cha' mañan 'in ne', mjñan ne' 'in Jesús si'yana cu'ni ñi cha' nu tnu nu tyi'o nde ni' cuaan. ²Mxcuen ñi 'in ne': Xa nxiin tsaan ndeña'an nchcui' um: Tsu'hue 'a luhui xaa si'yana nga'á ni' cuaan. ³Lo' xa nde tlya nchcui' um: Cua' ñii qui'ya quioo si'yana nga'á ndla nducui ni' cuaan. 'Un ne' nu a ñi ndi'in cha' 'in, ndyi'ya um cunta cha' nu nchca ni' cuaan, ¿lo' ñi cha' a ndyi'ya um cha' tiyaa cha' nu nchca tloo um cua' ñii? ⁴Ta nten nducun' nu a ñi ndi'in cha' 'in, can' nu nchca ti' ña'an cha' nu tnu, una a ntsu'hui cha' ña'an ne' cha' can', cui' lya lo'o cha' nu yato'o 'in Jonás. Xacan' ngula' ton ñi 'in ne', mdo'o ñi nguiaa ñi.

Cha' mañan 'in ne' fariseo

⁵Xa mdiyaa yu ta'a nda'an ñi xca tso' tiyo' can', nguia yu'hui ti' yu si'yana a lo'o jaslya lyi'ya yu. ⁶Lo' juin Jesús 'in yu: Ña'an jan ñi, xñi um cunta 'in um si'ya suun jaslya 'in ne' fariseo lo'o ne' saduceo. ⁷Ndeña'an ñan ti' yu: Nchcui' ñi cha' re si'yana a lyi'ya na jaslya. ⁸Nguya ñi cunta cha' can' lo' juin ñi: ¿Ta cuaña'an cha' nda'an tiquee um si'yana a lyi'ya um jaslya, 'un ne' nu jo'o ndiya qui'an ti'? ⁹¿Ta na a nchca qui'ya um cha' tiyaa, lo' a ndiya yu'hui ti' um cha' 'in tsa ca'yu jaslya nu ycu ca'yu mii yu qui'yu, lo' ñi ncu xcuhi na ti' mxo' um? ¹⁰A cunta lo'o cha cati jaslya nu ycu jacua mii nten, ¿lo' ñi ncu xcuhi na ti' mxo' um? ¹¹¿Ta a ndyi'ya um cha' tiyaa? Si'i si'ya cha' 'in jaslya nchcuin' cha' re. Xñi um cunta 'in um si'ya suun jaslya 'in ne' fariseo lo'o ne' saduceo. ¹²La xacan' ngu'ya yu cunta si'yana si'i cha' 'in suun jaslya nchcui' ñi, cui' ca nu si'ya ña'an ndlo'o ne' fariseo lo'o ne' saduceo.

Ycui' la yu Tyo si'yana Jesús lca ñi Cristo

¹³Mdiyaa Jesús se'en lyi'ya loo quichen Cesarea de Filipino, lo' mñicha' ñi 'in yu ta'a nda'an ñi: Tsaña'an nu nchcui' nten, ¿ti ca lca Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan? ¹⁴Mxcuen yu 'in ñi: Ntsu'hui nu nchcui' si'yana lca um yu Xuhua nu mducua tya 'in nten, xca nu nchcui' si'yana lca um yu Elía, lo' ntsu'hui nu nchcui' si'yana Jeremía lca um, uta scasca yu nu mxiycui' Ndiöse 'in cua' s'ni. ¹⁵Lo' juin ñi 'in yu: Lo' 'un jan ñi, ¿tucui ta lcan nan' ñan ti' um? ¹⁶Xacan' mxcuen yu Tyo: 'Un lca um ycui' ca Cristo, Sñe' Ndiöse, ñi nu lo'o ca. ¹⁷Xacan' mxcuen Jesús 'in yu: Tsu'hue ca xu'hue, Simón sñe' Jonás, si'yana si'i nten chendyu ngulyo scua la cha' re lo'o, cui' ca nu Stin, ñi nu nducua ni' cuaan. ¹⁸Nan' cunen lo'o: Nu'huin lca Tyo, lo' chon' quee re cu'nin cha' tsa quiñan nchгаа nu tsa qui'an ti' ñan, lo' ñi cha' ndyija lo' a tca cu'ni ti'i lo'o can'. ¹⁹'In nu'huin taan cha' cuiya' chcui' lo'o nten tsaña'an ntsu'hui cha' culo Ndiöse tñan

'in ne!, nchgaa cha' nu scan' loo chendyu re, cua' nchcan' na la ni' cuaan, lo' nchgaa cha' nu xtín' loo chendyu re, cua' ngutin' na la ni' cuaan.
 20 Xacan' ngulo ñi tñan 'in yu ta'a nda'an ñi, si'yana a chcuí' yu lo'o ñi sca tucui si'yana lca ñi Jesús, ñi nu lca Cristo.

Jesús mtsa' ñi si'yana ntsu'hui cha' caja ñi

21 Ti' xacan' Jesús mdyisnan ngulyo scua la ñi cha' lo'o yu ta'a nda'an ñi, si'yana 'ni cha' tsaa ñi quichen Jerusalén, lo' can' tyijyin ñi nu ti'i tuyaa' qui'yu cula, lo'o yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o ne' escriba, nu hasta cujuí ne' 'in ñi, una nu cua' ca snan tsaan tyiqui'o ñi. 22 Yu Tyo can' ngulo tso' yu 'in ñi sca se'en, lo' ngusun lo'o yu 'in ñi: Ñi X'nan hua, a cula ya' Ndiose 'in um ca cuaña'an. 23 Cui' xaa mxiton ñi lo' juin ñi 'in yu Tyo can': Laxa'an, tyi'o tso' siin' lo' a chcuí ndijin loon, si'yana cha' tiyaa 'in, a nchcua ta'a na lo'o cha' tiyaa 'in Ndiose, cui' ca nu nda'an lo'o cha' tiyaa 'in nten chendyu. 24 Xacan' juin Jesús lo'o yu ta'a nda'an ñi: Cha' nde'en nu nchca ti' chcuí ncha'an 'ñan, 'ni cha' jlya ti' can' 'in, lo' cu'ni tnu tiquee caja si'yan, lo' tsa quiñan chcuí ncha'an 'ñan. 25 Lo' nchgaa nu ñan ti' culo laa 'in ticuii', tsato'o quinan' can' tiyaa xaa, una nchgaa nu tyaa 'in si'ya cha' 'ñan, can' nu tyi'o laa. 26 Si'yana, ¿Ñi canan chu'hui 'in ne' cu'ni 'in ne' ña'aan chendyu, lo' nde quinan' cusya 'in ne'? ¿Ñi na tca cu'ni ne' nu ti' chcuí ne' cusya 'in ne' xiya'? 27 Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan ntsu'hui cha' quiaan ñi loo xaa 'in Sti ñi lo'o angujle 'in ñi, xacan' xu'hua lyiya' ñi 'in cunda scaa nten cua' ña'aan tñan m'ni ne'. 28 Cha' ñi cunen lo'o um, ntsu'hui nu ndon re a caja, cha' si'i culo nducua la ña'an 'in Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan xa tyisnan culo ñi tñan.

Xa mcha'an ña'an Jesús

17 1 Xa cua' mdijin scua tsaan, sca cunta mdo'o lo'o Jesús 'in yu Tyo, yu Jacobo, lo'o yu Xuhua ta'a ngula yu, nguiaa jun sca loo qui'ya cuaan. 2 Tloo na'an yu mcha'an ña'an ñi, nduhui tloo ñi tsaña'an nchca ti' cucha, lo' ste' ñi nguinu mten na tsaña'an nchca ti' sca xaa. 3 Lja xacan' na'an yu mdo'o ton Moisés lo'o Elía nu nchcuí' lo'o ñi. 4 Xacan' juin yu Tyo 'in Jesús: Ñi X'nan hua, tsu'hue 'a si'yana lo'o hua ndlyu hua re. Cha' nchca ti' um lo' tñan hua snan quisin, sca na 'in um, xca na 'in Moisés, lo' xca na 'in Elía. 5 Lja nu ti' nchcuí' yu cha' can', nguo'o yu'hui sca ndla tsu'hue ña'an xaa 'in jun, cui' xaa ngune ycuí' sca nu ycuí' ni' ndla can': Nde Sñen' nan' nu ta'a lati 'ñan, quine 'in um cha' nu chcuí' re. 6 Xa ngune 'in yu ta'a nda'an ñi cha' can', cui' xaa mdyi'ya sti yu 'in yu la lyuu lo' lyee ytsen yu. 7 Yaan Jesús lo' yla' ñi 'in yu, lo' juin ñi: Tyiton lo' a cutsen um. 8 Xa mscuen yu tloo yu, a tucui 'a na'an yu, cui' ca nu xca ti Jesús ndon ñi. 9 Xa mdo'o jun loo qui'ya can', ngulo Jesús tñan 'in yu: A chcuí' um lo'o ñi sca tucui cha' nu na'an um, cha' si'i la xa cua' mdyiqui'o

Yu Qui'yu nu Mdo'lo nde ni' Cuaan. ¹⁰Xacan' mñicha' yu ta'a nda'an ñi 'in ñi: ¿Ñi cha' ta nechui' ne' escriba si'yana yu Elía caan yu culo nducua la? ¹¹Mxcuen Jesús 'in yu: Cha' ñi si'yana yu Elía caan yu culo nducua la, lo' cu'ni chu'hue yu nchгаа loo cha'. ¹²Una cunen lo'o um si'yana cua' yaan Elía, lo' a yu'hui lyoo ne' 'in yu, cui' ca nu m'ni lyi'o ne' 'in yu ña'an nu ncu'a ti' ne', cui' cuaña'an xitijin ne' nu ti'i 'in Yu Qui'yu nu Mdo'lo nde ni' Cuaan. ¹³Xacan' yu ta'a nda'an ñi ngu'ya yu cha' tiyaa si'yana nechui' ñi cha' 'in yu Xuhua nducua tya 'in nten.

Mchca sca yu tsa suhue ti

¹⁴Xa nguila jun se'en ndi'in nten qui'an can', mdiyaan sca yu qui'yu lo' mdyi'ya xtyin' yu tloo ñi, lo' nechui' yu: ¹⁵Ñi X'nan hua, ña'an 'tnan ti' um 'in sñen' nan', si'yana nxñi cui'in 'in yu lo' ti'i 'a ndijin yu, cua' tyun ya' nxitlyu su'hua na 'in yu loo quii' uta loo tyi'a. ¹⁶Cua' yan lo'on 'in yu tloo yu ta'a nda'an um, una a ncu'a 'in yu cu'ni chca yu 'in. ¹⁷Mxcuen Jesús: ¡Un lca um nten nu a ndiya qui'an ti' lo' lca um nten nducun'! ¿Tsala ta xaa cui' ti 'ñan nducua tloo um, lo' tsala xaa ti' ta loon 'in um? Quian lo'o um 'in sñe' um. ¹⁸Ngusun lo'o Jesús 'in cui'in xa'an can', xacan' ngula' ton na 'in yu, ticui' xaa mchca yu. ¹⁹Yu ta'a nda'an Jesús mñicha' yu 'in ñi sca cunta: ¿Ñi cha' huare', a ncu'a 'in hua culo hua cui'in xa'an cua? ²⁰Juin Jesús 'in yu: Cui' si'yana jo'o ndiya qui'an ti' um. Nu cha' ñi cunen lo'o um, mti mostaza suhue ti na, siya' tsacua ti ña'an tsa qui'an ti' um, lo' tca chcui' um lo'o qui'ya cua: Tyi'o lo' tsa tucua la cua, lo' cuaña'an tsato'o, lo' a sca cha' ta a tca cu'ni um. ²¹Una cui'in nu cuaña'an, a tyi'o can' cha' si'i culo nducua la chcui' lyi'o na 'in Ndiose lo' cu'ni na ayuna.

Xiya' ycui' Jesús si'yana kujui ne' 'in ñi

²²Lja nu ti' ntsu'hui lyijyi jun se'en lyi'ya loo Galilea, juin Jesús 'in yu ta'a nda'an ñi: Yu Qui'yu nu Mdo'lo nde ni' Cuaan caja nu tyaa 'in ñi tuyaa' nten, ²³lo' kujui ne' 'in ñi, una nu cua' ca snan tsaan ntsu'hui cha' tyiqui'o ñi. Una yu ta'a nda'an ñi ndyijyin ya' ngulu'un ti' yu.

Msu'hua lyiya' Jesús tñi cha' 'in laa

²⁴Xa nguila jun quichen Capernaum, mdijin yu nu nxo' tñi cha' 'in laa, lo' juin yu 'in yu Tyo: Ñi nu lca X'nan um, ¿ta a lo'o ñi taa ñi tñi nu nxo' hua re? ²⁵Mxcuen yu: Lo'o ñi. Ña'aan yten yu Tyo ña'an can' culo nducua la Jesús ycui' lo'o yu: ¿Ña'an ljuin, Simón? Yu nu nchca ree loo chendyu re, ¿ti ca 'in ndlo yu scasca tñi, 'in sñe' yu uta na 'in nten quita? ²⁶Mxcuen yu Tyo 'in ñi: 'In nten quita. Xacan' juin Jesús: Tsalca sñe' yu, a lo'o can' su'hua lyiya'. ²⁷Una si'yana a ljuin yu ta lye' ti' na, yaa loo tiyo' cua lo' cuun chcuin 'in, lo' culoo cula nu quinu 'in sla tu'hua 'in, can' quija lyoo sca tñi plata, culyoo 'in na lo' taa 'in na 'in yu tñan loo na.

¿Tucui ca lca nu ndon loo la?

18 ¹Xacan' mñicha' yu ta'a nda'an Jesús 'in ñi: ¿Tucui ca lca nu ndon loo la se'en ndlo Ndiose tñan? ²Msi'ya Jesús 'in sca yu lyo' ti, lo' mdi'in tyaa ñi 'in yu tlu'hue la can', ³lo' juin ñi: Nu cha' ñi cunen lo'o um, cha' a xitsa'an um cha' tiyaa 'in um, lo' ñi a cu'ni um 'in um ña'an nu suhue ti, a tca sten um se'en ndlo Ndiose tñan. ⁴Can' cha' ña'an tucui ti nu cu'ni lyo' 'in tsaña'an ndi'in cha' 'in yu lyo' ti re, can' nu ndon loo lati se'en ndlo Ndiose tñan. ⁵Ña'an nu ti nu cuan xu'hue 'in sca nu lyo' ti ña'an yu re, si'ya cha' ñan, cu'ni can' cunta si'yana ñan cuan xu'hue.

A xityu na 'in xca tucui loo qui'ya

⁶Ña'an tucui ti nu xityu 'in sca nu ndiya qui'an ti' ñan, tsaña'an ndi'in cha' 'in nu suhue ti re, ndyi'o la tñan yni can' scan' tucui sca quee tlyu nu ndiyo ne' trigo, lo' cuun ne' 'in tlu'hue la tyi'a tujo'o. ⁷!Tnan ca nten chendyu nu xityu 'in xca tucui loo qui'ya! A ndyijyin yu'hui nu a caan cha' can'. ¡Una 'tnan ca nu xityu 'in xca tucui loo qui'ya! ⁸Cha' si'ya yaa' um uta quiya' um cu'ni um qui'ya, si'yu um 'in na lo' xcuan um 'in na, si'yana tsu'hue lati cha' co' yaa' um lo' co' quiya' um sten um tloo Ndiose, lo' si'i nu chcuua tso' yaa' um lo' chcuua tso' quiya' um tsaam um loo quii' tsala xaa. ⁹Cha' si'ya quiloo um cu'ni um qui'ya, culo um 'in na lo' xcuan um 'in na, si'yana tsu'hue lati cha' sca tso' ti quiloo um sten um tloo Ndiose, lo' si'i nu chcuua tso' quiloo um tsaam um loo quii'.

Cha' 'in slya' nu ngunan' yu'hui

¹⁰Xñi um cunta si'yana a xcuan tloo um 'in nu suhue ti re, cunen lo'o um si'yana angujle nu ntsu'hui cunta 'in re, nchgaa xaa ndon tloo Stin, ñi nu nducua ni' cuaan. ¹¹Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan mdiyaan ñi si'yana culo laa ñi 'in nu ngunan' yu'hui. ¹²¿Ña'an ljuin um? Cha' sca yu qui'yu ndi'in sca ciento slya' 'in yu, lo' cha' tyi'o tso' sca 'in, ¿ta a xnu ti'in yu 'in cha jacua yla ntsu'hui 'tñulcua nu can', lo' quia nan yu 'in nu ngunan' yu'hui can'? ¹³Cha' quija lyoo 'in, nu cha' ñi cunen lo'o um, lyee la ca tsu'hue chu'hui tiquee yu lo'o can', que 'in cha jacua yla ntsu'hui 'tñulcua nu a ngunan' yu'hui can'. ¹⁴Cui' cuaña'an Stina Ndiose, ñi nu nducua ni' cuaan, a lca tiquee ñi quinan' ñi sca nu suhue ti re.

Cu'ni na cha' tlyu ti' 'in ta'a na

¹⁵Cha' sca jun ta'a na cu'ni qui'ya lo' cu'ni ti'i lo'o um, chcu'i um lo'o can' se'en scati um, cha' cu'ni cunta cha' nu chcu'i um, cua' m'ni um canan mchca tsu'hue cha' 'in. ¹⁶Cha' a cu'ni cunta cha' chcu'i um, cuni um tucua snan jun ta'a tsaam um, —lo' tyi'o scua la sca cha' si'ya tucua snan nu taa suun cha' can!—. ¹⁷Cha' a cu'ni cunta can' 'in jun ta'a yaa

um, quitsa' um 'in laa, lo' cha' a cu'ni cunta cha' nu chcu' nchgaa jun ta'a na, cu'ni um cunta 'in can' lca sca nu nducun' lo' tiji nan. ¹⁸Nu cha' ñi cunen lo'o um, nchgaa cha' nu scan' um loo chendyu re, cua' nchcan' na la ni' cuaan, lo' nchgaa cha' nu xtin' um loo chendyu re, cua' nguitin' na la ni' cuaan. ¹⁹Xiya' cunen lo'o um, cha' tucua um ca sca cha' ti 'in um loo chendyu re, lo' nchgaa cha' nu jñan um 'in Stin, ñi nu nducua ni' cuaan, cui' ñi cu'ni ñi cha' can'. ²⁰Si'yana se'en ndiyoy' ti'in tucua snan jun si'ya cha' 'ñan, nan' ndon tlu'hue la can'. ²¹Xacan' mdiyaa yu Tyo la tloo ñi, lo' juin yu: Ñi X'nan hua, ¿ñi ncu ya' cu'nin cha' tlyu ti' 'in sca yu ta'a na nu cu'ni sca cha' ngunan' lo'on? ¿Tsa cati ya'? ²²Juin Jesús 'in yu: Si'i tsa cati ya', cui' ca nu snan yla ntsu'hui tii ya' cu'ni um cati can'.

Cha' 'in tucua yu nducui tni'

²³Can' cha' tsaña'an ndlo Ndiose tñan, su'hua ña'an nguiaa cha' 'in na lo'o cha' 'in sca yu ree nu m'ni chu'hue cunta 'in lo'o nguso 'in. ²⁴Xa mdyisanan m'ni yu cunta, mdiyaa sca nguso nu nducui tyun millon tñi 'in yu. ²⁵Lo' si'yana a ncu ya' 'in yu xu'hua lyi'ya' yu tni' can', ngulo x'nan yu tñan si'yana ca quiya' yu, tsatlyu lo'o nten 'in yu lo'o sñe' yu lo'o nchgaa na nu ndi'in 'in yu, lo' cuaña'an xicuten yu tñi nducui yu. ²⁶Xacan' mdyi'ya xtyin' yu nguso can', mjñan yu cha' tsu'hue 'in x'nan yu, lo' nchcu' yu: Ñi x'nan hua, chu'hui cha' tlyu ti' 'in um lo'on, nan' xu'hua lyiyan' ña'aan tñi nu nducuin 'in um. ²⁷X'nan nguso can' mña'an 'tnan ti' 'in yu, lo' m'ni cha' tlyu ti' 'in yu lo'o tñi can', lo' ngulaa 'in yu nguiaa yu. ²⁸Ña'aan mdo'o yu nguso can', mchcua tucui yu 'in xca ta'a nguso yu nu nducui tsachin' tñi 'in yu, cui' xaa yaa yu lo' msñan' yu yni, lo' nchcu' yu: Xu'hua lyi'ya' na nu nducui 'ñan. ²⁹Ta'a nguso yu can' mdyi'ya xtyin' tloo yu, lo' mjñan cha' tsu'hue 'in yu, lo' nchcu'!: Chu'hui cha' tlyu ti' 'in lo'on, nan' xu'hua lyiyan' ña'aan tñi nu nducuin 'in. ³⁰Una yu nguso can' a m'ni yu cunta cha' can', cui' ca nu msu'hua yu 'in na'an chcu'an, lo' can' chu'hui yu tsaya' nu xu'hua lyi'ya' tñi can'. ³¹Xa na'an nchgaa la ña'an ta'a lca yu nguso cha' nu yato'o, ndyijyin ya' ngulu'un ti' yu, lo' ya' taa yu suun 'in x'nan yu nchgaa cha' nu yato'o. ³²Xacan' msi'ya x'nan nguso can' 'in yu lo' juin: Nu'huin lca sca nguso nu nducun', ña'aan tñi nducui 'ñan m'ni cha' tlyu ti' 'in lo'o na, si'yana mjñan cha' tsu'hue 'ñan. ³³Lo' nu'huin jan ñi, ¿ta a ncu cu'ni cha' tlyu ti' 'in ta'a lca nguso, tsaña'an nu nan' m'nin lo'o? ³⁴Lyee 'a ycuen tique' x'nan yu, lo' mdyaa cunta 'in yu se'en nu ntsu'hui cha' tyijyin nu tili, tsaya' nu xu'hua lyi'ya' yu ña'aan tñi nducui yu. ³⁵Cui' cuaña'an cu'ni Stin, ñi nu nducua ni' cuaan lo'o um, cha' a cu'ni um cha' tlyu ti' lo'o nu chcu' lca tiquee um, 'in cunda scaa ta'a um nu ngui'ni cha' ngunan' lo'o um.

Nten nu ndla' ti'in 'in cuilyi'o

19 ¹Yato'o xa mdyi ycu' Jesús cha' re, mdo'o ñi se'en lyi'ya loo Galilea, lo' mdiyaa ñi se'en lyi'ya loo Judea, mdo'o ca'an ñi

xca tso' chco tlyu Jordan. ²Qui'an 'a nten mducui ncha'an 'in ñi, can' m'ni chca ñi 'in ne'. ³Xacan' mdiyaan tucua snan ne' fariseo, lo' nan ne' ña'an su'hua ne' qui'ya 'in ñi lo'o cha' nu xcuen ñi, lo' juin ne' 'in ñi: ¿Ta ntsu'hui cha' cuiya' 'in yu qui'yu cula' ti'in yu 'in cuilyi'o yu, si'ya cha' a ngujlyo ña'an? ⁴Mxcuen ñi 'in ne': ¿Ta na a nechca hcui' um quityi se'en mdysisnan suun cha' re? Ñi nu mtñan 'in nten chendyu, —qui'yu lo' cuna'an mtñan ñi—, ⁵lo' juin ñi: —Can' cha' yu qui'yu ntsu'hui cha' tyi'o tso' yu sii' sti yu lo'o jyi'an yu, lo' tyi'in yu lo'o cuilyi'o yu, lo' chcuua can' sca tucui ti lca—. ⁶Cua' si'i 'a tucua lca can', cui' ca nu scati lca can', can' cha' nu cua' m'ni sca Ndiose 'in, a ntsu'hui 'a cha' ti' cula' ti'in ta'a. ⁷Xacan' juin ne' 'in ñi: ¿Ñi cha' Moisé mdaa cha' cuiya' 'in yu qui'yu cula' ti'in yu cuilyi'o yu, cha' na tsa' scua sca quityi 'in yu? ⁸Lo' juin ñi 'in ne': Si'ya cha' tla cusya 'in um, mdaa Moisé cha' cuiya' si'yana tyi'o cha' cuilyi'o 'in um, una si'i cuaña'an lca na ti' culoo. ⁹Una nan' cunen lo'o um, yu cula' ti'in 'in cuilyi'o lo' tyi'in lo'o xca ne' cuna'an, qui'ya ngui'ni can', cui' cuaña'an ne' cuna'an nu ngula' ti'in yu can', cha' tyi'in ne' lo'o xca yu qui'yu, ticui' qui'ya ngui'ni ne'. Si'ya scati cha' tca tyi'o cha' cuilyi'o 'in nten, cha' na yten yu'hui can' lo'o xca tucui. ¹⁰Yu ta'a nda'an ñi can' juin yu 'in ñi: Cha' cuaña'an ndi'in cha' 'in yu qui'yu lo'o ne' cuna'an, a ndyi'o tñan ja cuilyi'o yu. ¹¹Xacan' juin ñi 'in yu: Si'i nechga tucui tca qui'ya cunta cha' re, cui' ca nu tsalca nu cua' mdaa Ndiose cha' cuiya' 'in tca cuan xu'hue cha' re. ¹²Ntsu'hui yu nu lca eunuco nu cua' lca ña'an xa ngula, lo' ntsu'hui yu nu nechca eunuco lo'o cunta 'in nten chendyu, a cunta ntsu'hui yu nu nsu'hua juesa 'in lo'o cha' re si'ya tñan 'in Ndiose. Yu nu cuan xu'hue cha' re, tsu'hue cha' tca cu'ni yu 'in na.

Xa mcuan Jesús 'in nu suhue ti

¹³Xacan' mdiyan lo'o ne' 'in nu suhue ti tloo ñi, si'yana tyi'in tyaa ñi yaa' ñi que, lo' jñan ñi 'in Ndiose si'ya. Lo' yu ta'a nda'an ñi ngusun lo'o yu 'in ne'. ¹⁴Una Jesús juin ñi 'in yu: Tyaa um ya' caan nu suhue ti se'en ndon, lo' a hcui ndijin um, si'yana se'en ndlo Ndiose tñan sten tsalca nu cu'ni lyo' 'in tsaña'an nu suhue ti re. ¹⁵Xa cua' mdi'in tyaa ñi yaa' ñi que nu suhue ti can', mdo'o ñi nguiaa ñi.

Cha' 'in sca yu cuilyi'ya'

¹⁶Xacan' mdiyaan sca yu juin 'in ñi: 'Un lca um bstro nu tsu'hue ca, ¿ñi tñan tsu'hue cu'nin si'yana caja chendyu nu a tsatii 'a 'ñan? ¹⁷Xacan' juin ñi 'in yu: ¿Ñi cha' nechcui' si'yana lcan sca nu tsu'hue? Scati Ndiose tsu'hue ñi. Cha' nechca ti' caja chendyu nu a tsatii 'a 'in, xu'hua se'en cha' nu ngulo ñi tñan. ¹⁸Lo' juin yu: ¿Ti ña'an ta cha'? Mxcuen Jesús 'in yu: —A cujui um nten, a sten yu'hui um lo'o cuilyi'o nten, a cu'ni um cunan, a hcui' um cha' cuiñi. ¹⁹Cu'ni suun um 'in um tloo sti um lo'o

jyi'an um—, a cunta —ña'an 'tnan ti' um 'in ta'a nten um tsaña'an n'ni um 'tnan 'in um—. ²⁰Xacan' mxcuen yu 'in ñi: Ti' lyon' nxu'hua se'en nchгаа cha' re. ¿Ti ña'an la cha' ti' lyijyi 'ñan? ²¹Juin Jesús 'in yu: Cha' nchca ti' ca sca nu ñi ndi'in cha' 'in, quiaa lo' kujui' nchгаа na nu ndi'in 'in, lo' cutsa tñi can' 'in nu ti'i, cuaña'an caja cha' cuilyiya' 'in la ni' cuaan, xacan' ljaan lo' chcui ncha'an 'ñan. ²²Xa ngune 'in yu cha' can', ngulu'un 'a ti' yu si'yana ndyijyin ya' cuilyiya' yu. ²³Xacan' juin Jesús 'in yu ta'a nda'an ñi: Nu cha' ñi cunen lo'o um, tucui 'a ña'an sten ne' cuilyiya' se'en ndlo Ndiose tñan. ²⁴Xiya' cunen lo'o um: Cuti la tyijyin sca camello quito quiya' cuxa, que nu sten sca yu cuilyiya' se'en ndlo Ndiose tñan. ²⁵Xa ngune 'in yu ta'a nda'an ñi cha' re, lye'e 'a yuhue ti' yu lo' nchcui' yu: ¿Ti nu ta tca tyi'o laa cha' na can'? ²⁶Xacan' mxina'an Jesús 'in yu, lo' juin ñi: Cha' 'in nten, a ndyijyi ña'an cha' re, una a sca cha' tucui 'in Ndiose. ²⁷Yu Tyo mdo'o ycui' yu lo' juin yu 'in ñi: Ña'an um jan ñi, huare' cua' ngula' ti'in hua nchгаа na nu ndi'in 'in hua, lo' nducui ncha'an hua 'in um, ¿ñi cha' tsu'hue ta qui'ni ca'an 'in hua? ²⁸Mxcuen Jesús 'in yu ta'a nda'an ñi: Nu cha' ñi cunen lo'o um, tiyaa xaa chca cui nchгаа cha', xa nu Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan chca ñi loo xaa se'en ntsu'hui cha' culo ñi tñan, nchгаа 'un nu nducui ncha'an 'ñan, lo'o um ntsu'hui cha' chca um loo tsa tichca yca xlya, lo' cu'ni cuiya' um cha' 'in tsa tichca ta nten 'in ne' Israel. ²⁹Ña'an tucui ti nu xnu tucua na'an 'in, uta xnu ti'in ta'a ngula, uta 'in sti lo'o jyi'an, lo'o cuilyi'o, lo'o sñe', uta yuu se'en n'ni tñan, cui' si'ya cha' 'ñan, qui'an la caja 'in can', a cunta lo'o chendyu nu a tsatii 'a. ³⁰Si'yana qui'an 'a nu culoo cua' ñii, quinu ca'an chon' can' tiyaa xaa. Lo' nu nguinu ca'an chon' cua' ñii, can' nu chca loo tiyaa xaa.

Cha' 'in yu nguso nu ngui'ni tñan

20 ¹Tsaña'an ndlo Ndiose tñan, nguiaa cha' 'in na ña'an ndi'in cha' 'in sca nu ndlo tñan, lo' tlya mdo'o yu nguia nan yu nguso nu cu'ni tñan se'en nducua ti uva 'in yu. ²Xa cua' m'ni cuiya' yu cha' lo'o si'yana su'hua lyiya' yu 'in tsaña'an siya' yu sca tsaan, xacan' ngua'an tñan yu 'in la loo xñan yu. ³Tsa ntsu'hui braa cua' caa tlya mdijin yu nde loquiya', can' na'an yu tucua snan yu nu a sca tñan ngui'ni, ⁴lo' juin yu 'in: Yaa um lo' cu'ni um tñan 'ñan, lo' su'hua lyiyan' 'in um ña'an nu ntsu'hui cha', lo' mdo'o yu nguiaa yu. ⁵Xiya' tsa ntsu'hui ndyi'ya cuaan lo'o braa cua' snan siin, mdo'o x'nan tñan can' nguiaa, ticui' ti ña'an m'ni yu. ⁶Xiya' mdo'o yu tsa ntsu'hui braa cua' ca'yu siin, nguija lyoo chca xnan yu nu a sca tñan ngui'ni, lo' juin yu 'in: ¿Ñi cha' ndon um chcui tsaan re, lo' a sca tñan ngui'ni um? ⁷Mxcuen yu 'in: Si'yana a nchca tucui cuni 'in hua. Xacan' juin x'nan tñan can': Tsaa na lo' cu'ni um tñan, lo' caja siya' um ña'an nu ntsu'hui cha'. ⁸Xa msiin tsaan can', x'nan tñan can'

msi'ya 'in yu nu ntsu'hui cunta tñan, lo' juin 'in yu: Xi'ya 'in yu nu m'ni tñan cua lo' su'hua lyiya' tsaan 'in yu, una tyisnan lo'o yu nu yten tñan la msiin la, lo' cuaña'an tsa quiñan lo'o nechga la ña'an yu. ⁹Xa mdiyaan yu nu yten tñan braa cua' ca'yu siin can', cunda scaa yu jui siya' yu tsaña'an siya' yu sca tsaan. ¹⁰Xa mdiyaan yu nu yten tlya can', ñan ti' yu si'yana qui'an la caja 'in yu, una scaña'an ti jui siya' yu, cha' 'in sca tsaan. ¹¹Una xa cua' msñi siya' yu, xacan' mdyisnan ycui' tyijyin yu lo'o x'nan tñan can', ¹²lo' nechui' yu: Yu nu yten tñan la msiin la, seen sca braa ti m'ni yu tñan, lo' su'hua ña'an msu'hua lyiya' um 'in hua lo'o yu, lo' chcui tsaan m'ni hua tñan, a cunta tique' cuaan. ¹³Xacan' mxcuen x'nan tñan can' 'in sca yu can': Migo, a ngui'nin ti'i lo'o, ¿ta a nguinu na cha' si'yana xñi siya' cha' 'in sca tsaan? ¹⁴Xñi lya siya' lo' quiaa, una nan' nechca tin' su'hua lyiyan' 'in yu nu yten msiin la re, tsaña'an nu msu'hua lyiyan' 'in nu'huin. ¹⁵¿Ta a ntsu'hui suun 'ñan cu'nin ña'an nu nechca tin' lo'o na nu 'ñan? ¿Uta na ntsu'hui cha' jñan ti' 'in si'yana tsu'hue cha' 'ñan? ¹⁶Can' cha' nu culoo cua' ñii, quinu ca'an chon' can' tiyaa xaa, lo' nu nguinu ca'an chon' cua' ñii, ntsu'hui cha' ca nu culoo, si'yana qui'an nten jui nu msi'ya 'in, una chin' ti nu mdo'o hui.

Xiya' ycui' Jesús si'yana kujui ne' 'in ñi

¹⁷Jesús mdo'o ñi nguiaa ñi quichen Jerusalén, lo' tucueen nguiaa jun sca cunta ycui' ñi lo'o tsa tichcua yu can', lo' juin ñi: ¹⁸Cua' ñii tsa na quichen Jerusalén, lo' Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan, ntsu'hui cha' quinu ñi tuyaa' yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o ne' escriba, lo' culo qui'ya ne' 'in ñi tsaya' caja ñi. ¹⁹Tyaa ne' cunta 'in ñi yaa' ne' gentil, xacan' taa ne' cha' jyi'o 'in ñi, jyi'in ne' 'in ñi lo' jyi'in ca'an ne' 'in ñi loo cusi, una nu cua' ca snan tsaan ntsu'hui cha' tyiqui'o ñi.

Mjñan yu Xuhua lo'o yu Jacobo sca cha' 'in Jesús

²⁰Xacan' mdiyaan cuna'an 'in yu Zebedeo lo'o chcuaa sñe' ne', lo' mdyi'ya xtyin' tloo ñi, lo' mjñan sca cha' tsu'hue 'in ñi. ²¹Lo' juin ñi 'in: ¿Ñi na nechca ti'? Ne' cuna'an can' juin 'in ñi: Taa um cha' cuiya' 'in chcuaa sñen' nan', si'yana scaa tso' sii' um chcua se'en ntsu'hui cha' culo um tñan. ²²Xacan' mxcuen Jesús: A jlyo ti' um ñi na njñan um. ¿Ta tca tyijyin um nu ti'i tsaña'an ntsu'hui cha' tijin, lo' sca nu ti'i ti tyijyin na lo'o um? Mxcuen yu 'in ñi: Tca 'in hua. ²³Lo' juin ñi 'in yu: Cha' ñi ña'an nu nechui' um si'yana sca nu ti'i ti ntsu'hui cha' tyijyin na, lo' scaña'an ti tyijyin na lo'o um. Una nu chcua um tso' cueen 'ñan lo'o tso' ca, si'i cunta 'ñan lca cha' can', cui' ca nu can' chcua nu taa Stin cha' cuiya' 'in. ²⁴Cha tii yu ta'a nda'an ñi, xa ngune 'in yu cha' nu ycui' chcuaa yu can', lyee 'a ycuen tique' yu. ²⁵Xacan' msi'ya Jesús 'in nechga yu, lo' juin ñi: 'Un cua' jlyo ti' um si'yana tsalca yu nu ndlo tñan quichen tnu, si'ya cha'

cuiya' 'in yu n'ni x'nan ne' 'in yu, lo' yu nu ndon loo 'in yu tla 'a ndlo can' tñan. ²⁶Una si'li cuaña'an cu'ni um, cui' ca nu cha' nde'en um nchca ti' um ca um nu ndon loo, can' nu tucua tloo nchgaa tucui. ²⁷Nu nchca ti' ca nu ndon loo, can' nu ca nguso 'in nchgaa tucui. ²⁸Si'yana Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan, a l'jyan nan ñi nu ca nguso 'in ñi, cui' ca nu si'yana ca ñi nguso 'in nchgaa tucui, lo' taa ñi chendyu 'in ñi si'yana tyi'o laa qui'an nten.

Tucua yu cuityin' nguila xaa quiloo

²⁹Xa mdijin jun tu'hua quichen Jericó, qui'an 'a nten mducui ncha'an 'in jun. ³⁰Tu'hua tucueen can' nducua tucua yu cuityin', xa ngune 'in yu si'yana ndijin Jesús can', msi'ya cuen yu 'in ñi: Ñi X'nan hua, Sñe' ta nten 'in Davi, ña'an 'tnan ti' um 'in hua. ³¹Scasca nu ngusun lo'o 'in yu si'yana chcua seen tu'hua yu, una nde lyee la msi'ya yu 'in ñi: Ñi X'nan hua, ta nten 'in Davi, ña'an 'tnan ti' um 'in hua. ³²Xacan' ycan' ton Jesús, msi'ya ñi 'in yu lo' juin ñi: ¿Ñi na ta nchca ti' um? ³³Mxcuen yu: Ñi X'nan hua, nchca ti' hua si'yana quila xaa quiloo hua. ³⁴Jesús mña'an 'tnan ti' 'in yu, yla' ñi quiloo yu, cui' xaa nguila xaa quiloo yu, lo' mducui ncha'an yu 'in ñi.

Xa yten Jesús quichen Jerusalén

21 ¹Xa cua' tiyaa ti jun quichen Jerusalén, cui' ti can' ndi'in quichen Betfagé se'en nducua qui'ya Olivo, xacan' ngua'an tñan Jesús 'in tucua yu ta'a nda'an ñi. ²Lo' juin ñi 'in yu: Yaa um se'en ndi'in quichen lyo' ti cua, can' quija lyoo um nchcan' ton sca burra lo'o sñe', xtin' um 'in 'in lo' quian lo'o um 'in 'in. ³Cha' ntsu'hui nu cuñicha' 'in um nde'en la cha', l'juin um 'in: Ñi X'nan na nchca ti' 'in 'in, una cui' xaa quian lo'o hua 'in 'in. ⁴Nchgaa cha' re yato'o na si'yana tsa tucua cha' nu mxiycui' Ndiose 'in nguso 'in ñi cua' s'ni, xa juin yu: ⁵—Chcui' um lo'o ne' Jerusalén: Ña'an um jan ñi, nde cua' l'jyaan ñi nu lca Ree 'in um, suun ña'an ndi'in cha' 'in ñi, nducua ñi chon' sca burru cune' ti, sñe' sca 'ni nu ndyi'ya yu'hua—. ⁶Yu ta'a nda'an Jesús yaa yu, lo' m'ni yu ña'an nu ngulo ñi tñan 'in yu. ⁷Nguian lo'o yu 'in burra can' lo'o sñe' 'in, lo' msla scua yu ste' yu chon' 'in, lo' mducua ñi 'in 'in. ⁸Nten qui'an can' mdyisnan msla sti ne' ste' ne' tucueen l'jyaan ñi, ntsu'hui nu ncha stan' quixin', ticui' cuaña'an ndyi'in tyaa ne' 'in na tucueen l'jyaan ñi. ⁹Nten nu nducua loo can' lo'o nu l'jyaan nde chon' nchcui' ne': ¡—Culo laa um 'in hua—, 'un ñi nu lca Sñe' ta nten 'in Davi! ¡—Tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ñi nu l'jyaan lo'o cha' cuiya' 'in Ñi X'nan na! ¡Culo laa um 'in hua—, 'un ñi nu nducua la ni' cuaan! ¹⁰Xa yten ñi Jerusalén, ña'aan quichen ne' nguilo ti'in ne', lo' nchcui' ne': ¿Tucui ca lca yu re? ¹¹Nten nu nducui ncha'an can' juin ne': Nde nu lca Jesús, ñi nu nxiycui' Ndiose 'in, nu mdo'o quichen Nazaret se'en lyi'ya loo Galilea.

Ngulo Jesús 'in nten ni' lyaa

¹²Xacan' yten Jesús ni' lyaa se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose, ngulo ñi 'in nchгаа nu ndyujui' na lo'o nu nsi'i na, mxitlyu ñi msa se'en nducua yu nu nxitsa'an tñi, lo'o yca xlya 'in yu nu ndyujui' quiñi, ¹³lo' juin ñi: Ndeña'an nguinu sca sca cha' loo quityi 'in Ndiose: —Na'an 'ñan lca na se'en nchcui' lyi'o ne' 'ñan—, lo' 'un ngui'ni um 'in na lca na —na'an tyi yu cunan—. ¹⁴Se'en ndlyu ñi ni' lyaa can', mdiyan lo'o ne' 'in nu cuityin' lo'o nu co' quiya', lo' m'ni chca ñi 'in. ¹⁵Una yu nu ndlo tñan ni' lyaa lo'o ne' escriba, lyee ycuen tique' ne' xa na'an ne' cha' nu tnu ngui'ni ñi, a cunta ne 'in ne' ña'an nchcui' yu suhue ti ni' lyaa can': ¡—Culo laa um 'in hua—, 'un ñi nu lca Sñe' ta nten 'in Davi! ¹⁶Lo' juin ne' 'in ñi: ¿Ta ne 'in cha' nu nchcui' yu suhue ti re? Xacan' mxcuen Jesús 'in ne': Nen 'ñan, ¿ta na a nchca chcui' um cha' re: —Ndiose m'ni ñi cha' si'yana tu'hua nu suhue ti lo'o nu ti' nguiti' cu'ni tnu 'in ñi—? ¹⁷Xacan' mxnu ton ñi 'in ne', mdo'o ñi nguiaa ñi quichen Betania, can' nguinu ñi sca tla.

Msu'hua Jesús yuhue' 'in yca higo

¹⁸Tlya ti xca tsaan can' mxitucui ñi nde quichen Jerusalén, lo' mdyisnan ngute' ti' ñi. ¹⁹Tu'hua tucueen can' na'an ñi nducua sca yca higo, mdiyaa ñi se'en nducua na, lo' na'an ñi si'yana a lyi'yu mti loo na, cui' ca nu chacui' lca' ti na nducua. Lo' juin ñi 'in na: Ñi xca tsaan, lo' a ña'an 'a cui'yu mti loo. Cui' xaa ngutyi yca higo can'. ²⁰Xa na'an yu ta'a nda'an ñi cha' re, lyee 'a yuhue ti' yu lo' nchcui' yu: ¿Ña'an ta ncuu ngutyi yca re cui' xaa? ²¹Mxcuen Jesús 'in yu: Nu cha' ñi cunen lo'o um, cha' 'un tsa qui'an ti' um lo' a cu'ni tucua ti' um, si'i tsaña'an m'nin tin lo'o yca higo re tca cu'ni um, cui' ca nu tca chcui' um lo'o qui'ya cua: Tyi'o se'en nducua lo' tsa yu'hui la loo tyi'a tujo'o, lo' cui' cuaña'an tsato'o. ²²Cha' tsa qui'an ti' um, chcuan um cunta nchгаа cha' nu jñan um 'in Ndiose.

Mñicha' ne' 'in Jesús si'ya cha' cuiya' 'in ñi

²³Yato'o xiya' yten ñi ni' lyaa, lo' yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o qui'yu cula mdiyaa ne' se'en ndlo'o ñi 'in nten can', lo' juin ne' 'in ñi: ¿La jui cha' cuiya' 'in nu ngui'ni cha' re, lo' ti nu mdaa 'in na 'in? ²⁴Mxcuen Jesús 'in ne': Lo'on nan' nchca tin' cuñichan' 'in um sca cha', lo' cha' xcuen um 'ñan lo'o cha' re, xacan' quitsan' 'in um la jui cha' cuiya' nu ngui'nin cha' re. ²⁵Tsaña'an nu mducua tya yu Xuhua 'in nten, ¿la mdo'o cha' cuiya' can'? ¿Se'en nducua Ndiose, uta tso' 'in nten chendyu? Xacan' scasca ne' mñicha' ta'a ne': Cha' ljuin na si'yana la ni' cuaan mdo'o cha' cuiya' can', tina'an xcuen yu 'in na, ñi cha' a ya qui'an ti' na cha' can'. ²⁶Cha' ljuin na si'yana nten chendyu mdaa cha' cuiya' can', una a tca

chcui' na cuaña'an, si'yana ña'aan quichen ne' cua' jlyo ti' ne' si'yana yu Xuhua can' ncuu yu sca nu mxicyui' Ndiöse 'in. ²⁷Xacan' mxcuén ne' 'in Jesús: A jlyo ti' hua. Juin ñi 'in ne': Ñi nan' lo' a quitsan' 'in um la jui cha' cuiya' re 'ñan.

Cha' 'in yu qui'yu nu ndi'in tucua sñe'

²⁸¿Ña'an ta ljuin um lo'o cha' re? Sca yu qui'yu ndi'in tucua sñe' yu, lo' juin yu 'in nu culoo can': Sñen', yaa chin' tñan 'ñan tsaan re ñii se'en nducua ti uva cua. ²⁹Xacan' mxcuén yu: A nchca tin' tsa'an, una chon' nde'en can' mxitsa'an yu cha' tiyaa 'in yu, lo' yaa yu. ³⁰Ticui' cuaña'an juin yu 'in xca sñe' yu, una sñe' yu mxcuén 'in yu: Nan' tsa'an. Una a yaa yu. ³¹¿Ti ña'an ta chcuaa yu re mducua yu tñan cha' nu ycuí' sti yu? Mxcuén ne' 'in ñi: Yu nu culoo can'. Juin Jesús 'in ne': Nu cha' ñi cunen lo'o um, nten nu nducun' lati, culo nducua lati can' sten se'en ndlo Ndiöse tñan que 'in um. ³²Cua' yaan yu Xuhua lo' ngulo'o yu cha' nu ñi, una a ya qui'an ti' um cha' nu ycuí' yu, una nten nu nducun' lati, lo' ya qui'an ti' ne', una 'un na'an tloo um cha' re lo' a mxilo'o chon' um qui'ya ngui'ni um, ñi a ya qui'an ti' um cha' nu ycuí' yu.

Yu nducun' yu'hui cunta se'en nducua ti uva

³³Nde xca cha' nu chcuin' lo'o um: Sca yu qui'yu yta yu sca jyaan chacui' ti uva, lo' msu'hua lo'o yu 'in na, mtñan yu sca se'en tyi'o tyi'a uva can', a cunta mtñan yu sca se'en cuaan si'yana chcua nu chu'hui cuan 'in na. Mxnu yu 'in na 'in xca tucui nda tlu'hue, lo' mdo'o yu ngui'aa yu sca se'en tijyo'. ³⁴Xa mdiyaa xaa nu ntsu'hui cha' quio' mti can', ngua'an tñan yu nguso 'in yu nu tsa chcuan cunta na nu qui'ni ca'an 'in yu. ³⁵Una yu nu ntsu'hui cunta tñan can', cuaña'an ti m'ni yu lo'o nguso nu mdiyaa can', ntsu'hui nu mjyi'in yu 'in, lo' xca can' yjui yu, lo' xca can' mjyi'in yu quee 'in. ³⁶Xiya' ngua'an tñan x'nan tñan can' qui'an la nguso 'in yu, una ticui' ti ña'an m'ni lyi'o yu 'in can'. ³⁷Una la xca ti ya' can' ngua'an tñan yu 'in sñe' yu, lo' ndeña'an nguñan ti' yu: Tina'an cu'ni cunta yu cha' nu chcui' sñen' nan'. ³⁸Una yu nu ntsu'hui cunta 'in tñan can', xa na'an yu ljaan sñe' x'nan tñan can', ndeña'an ycuí' scasca yu: Nde ljaan yu nu ntsu'hui cha' chcuan cunta tñan re, ndla ti um lo' kujui na 'in yu, lo' quinu tñan re 'in na. ³⁹Cui' xaa ngulo yu 'in nde chon' lo'o can', lo' yjui yu 'in. ⁴⁰Xa caan x'nan tñan can', ¿ña'an ta cu'ni can' lo'o yu nu ntsu'hui cunta tñan can'? ⁴¹Mxcuén ne' 'in ñi: Cu'ni lyi'o yu 'in can' a se'en 'a ña'an, lo' kujui yu 'in, lo' cunan yu xca nu chu'hui cunta tñan can', cui' nu tyaa cunta na nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in yu. ⁴²Lo' juin Jesús 'in ne': ¿Ta a nchca chcui' um quityi se'en nguinu scua sca cha': —Quee nu mscuan tloo yu cuityi na'an, cua' ñii lca na quee nu nsñi ton 'in na'an. Ñi X'nan na m'ni ñi cha' re, lo' nduhue ti' na cha' nu na'an tloo na—?

⁴³Cunen lo'o um sca cha', Ndiose ntsu'hui cha' chcuán ñi cha' tsu'hue can' 'in um, lo' taa ñi 'in na 'in xca ta nten nu jlyo ti' su'hua loo 'in na. ⁴⁴Nchгаа nu tlyu scua chon' quee can', quita ti'in can', una cha' tyu quee can' chon', quinu ta can' siya' ti. ⁴⁵Yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' lo'o ne' fariseo, cui' xaa ngu'ya ne' cunta si'yana cha' 'in ne' ca ycuí' ñi. ⁴⁶Ngunan ne' ña'an nu quinu ñi, una a msti ti' ne' si'yana nguitsen ne' 'in nten quichen can', si'yana cha' nu 'in nten can' lca ñi sca nu nxiycui' Ndiose 'in.

Cha' 'in ree nu msu'hua sca ta'a

22 ¹Xiya' mdyisnan ycuí' Jesús xca cha' lo' juin ñi: ²Se'en ndlo Ndiose tñan, nguiaa cha' 'in na tsaña'an ndi'in cha' 'in sca yu ree nu msu'hua ta'a se'en jui cuiyi'o sñe'. ³Xacan' ngua'an tñan yu nguso 'in yu tsa te'en 'in nchгаа nu cua' ngua'an cha' 'in tsa ta'a can', una a mslyaa ne' tsa ne'. ⁴Xiya' ngua'an tñan yu xca ta nguso 'in yu, lo' juin yu 'in: Chcuí' um lo'o nchгаа nu ntsu'hui cha' caan ta'a re, si'yana cua' m'ni cha' ngujui 'ni lo'o bta cojo' ñan, cua' ncuá tsu'hue scua re, cua' ndi'in tiyaa nchгаа cha' re. ⁵Una a tucui nu mdaa quiya' cha' nu ycuí' yu nguso can', cui' ca nu ntsu'hui nu nguiaa loo xñan, lo' xca can' nguiaa loo cha' jyinsya 'in. ⁶A cunta ntsu'hui nu cua' ña'an ti m'ni lyi'o 'in yu nguso can', nu hasta lo'o yjui ne' 'in yu. ⁷Xa ynan yu ree can' cha' re, cui' xaa ycuen tique' yu, msu'hua yu sindatu 'in yu tsa jlyo nchгаа nu yjui nguso 'in yu, lo' mdiquin yu quichen can'. ⁸Xacan' juin yu lo'o nguso 'in yu: Nu cha' ñi si'yana cua' lca ta'a re, una nu ntsu'hui ca cha' caan, a ngujlyo ti' cuan xu'hue cha' re. ⁹Can' cha' cua' ñii, yaa um la tucueen cua, lo' chcuí' um lo'o ña'an tucui ti nu quija lyoo um si'yana caan ta'a re. ¹⁰Mdo'o yu nguso can' nguiaa yu la tucueen, lo' mdyisnan nguni yu ña'an tucui ti nu nguija lyoo yu, ne' nducun' lo'o nten tsu'hue, lo' mtsa'an yu'hui ne' se'en nchca ta'a can'. ¹¹Xacan' yten yu ree can' nu chcuí' cha' yu 'in nten can', can' na'an yu nducua sca nu a lco' te', tsaña'an nchco' nten nu ndyi'an ta'a se'en ndyijyi cuiyi'o ne'. ¹²Lo' juin yu 'in: Migo, ¿ña'an ncuá yten se'en nchca ta'a re, lo' a lco' te' ña'an nu ntsu'hui cha' co'? Una yu can', ñi sca cha' lo' a mxcuén yu. ¹³Xacan' juin yu ree can' lo'o yu nu nsu'hua na loo msa: Scan' um quiya' yu lo'o yaa' yu, lo' cuun 'in yu nde lyiya' se'en tla yta, cua xtyi ynan yu loo nu lyee tyijyin yu nu ti'i. ¹⁴Si'yana qui'an nten jui nu msi'ya 'in, una chin' ti nu mdo'o hui.

Tñi nu msu'hua lyiya' ne' 'in César

¹⁵Xacan' mdo'o ne' fariseo nguiaa ne', lo' m'ni cuiya' ne' cha' ña'an ntsu'hui cha' culo qui'ya ne' 'in Jesús lo'o cha' nu chcuí' ñi. ¹⁶Ngua'an tñan ne' tucua snan yu nu m'ni cha'an cha' 'in ne', lo'o nu ntsu'hui tso' 'in ne' Herode, mdiyaa ne' se'en nguilyu ñi lo' juin ne': 'Un ñi nu lca Bstro,

cua' jlyo ti' hua si'yana nchcui' um lo' ndlo'o um cha' nu ñi 'in Ndiose, ñi a nan um ña'an nu quinu tsu'hue tiquee nten lo'o um, lo' ñi a nxñi um cunta ña'an cha' 'in nten. ¹⁷¿Ña'an ljuin um lo'o cha' re, ta tsu'hue cha' ti' taa na tñi nu njñan yu César, uta na a tsu'hue 'a? ¹⁸Una Jesús ngujlyo ti' ñi si'yana nchcui' ne' lo'o cha' mañan, lo' juin ñi 'in ne': 'Un ne' nu a ñi ndi'in cha' 'in, ¿ñi cha' nan um ña'an nu su'hua um qui'ya 'ñan? ¹⁹Tyaa um sca tñi 'ñan. Xacan' mdaa ne' sca tñi 'in ñi, nu n'ni ne' canan sca tsaan. ²⁰Xacan' juin ñi 'in ne': ¿Tucui ta 'in lcuin nga'an chon' tñi re, lo'o niin nu nga'an 'in na? ²¹Mxcuen ne' 'in ñi: Yu César. Lo' juin ñi 'in ne': Can' cha' tyaa um 'in César na nu qui'ni ca'an 'in yu, cui' cuaña'an tyaa um 'in Ndiose na nu qui'ni ca'an 'in ñi. ²²Yuhue' ti' ne' xa ngune 'in ne' cha' re, xacan' ngula' ton ne' 'in ñi, mdo'o ne' nguiaa ne'.

Cha' 'in ne' ngujui nu tyiqui'o

²³Ticui' tsaan can' mdiyaa tucua snan ne' saduceo se'en nguilyu ñi, ne' nu a ndiya qui'an ti' si'yana ndyiqui'o ne' cua' ngujui, lo' mñicha' ne' 'in ñi: ²⁴'Un ñi nu lca Bstro, ngua'an scua yu Moisés sca cha' lo' nchcui' na: — Cha' sca yu qui'yu caja yu, lo' ñi sca sñe' yu lo' a mdi'in lo'o cuilyi'o yu, 'ni cha' ticui' ta'a ngula yu tyi'in lyi'o 'in ne' cuna'an can', lo' cha' tyi'in sñe' ne', cu'ni ne' cunta si'yana sñe' ne' lo'o cuilyi'o ca ne' lca can'—.

²⁵Nde sca cha' yato'o lja hua, mdi'in tsa cati yu qui'yu, sca ta'a ngula ti yu. Yu nu cula la can' jui cuilyi'o yu, lo' ngujui yu, lo' si'yana a mdi'in sñe' ne' lo'o yu, xca ta'a ngula yu mdi'in lyi'o 'in ne'. ²⁶Ngujui can', lo' cuaña'an yato'o lo'o nu cua' nchca snan can' tsaya' mda'a cati yu can'. ²⁷Yato'o lo'o ne' cuna'an can' ngujui ne'. ²⁸Xa ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' cua' ngujui, ¿ti ña'an ta'a cati yu can' lca cuilyi'o ca ne' cuna'an can', si'yana nchgaa yu mdi'in lyi'o yu 'in ne'? ²⁹Xacan' mxcuen Jesús 'in ne': Si'i ña'an cha' tiyaa 'in um, ¿ta na a ndyi'ya um cunta ña'an nchcui' quityi 'in Ndiose, lo' tsala ña'an tlyu cha' cuiya' 'in ñi? ³⁰Xa ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' cua' ngujui, a ntsu'hui 'a cha' ti' caja cuilyi'o ne', lo' ñi a taa 'a ne' cha' cuilyi'o 'in nten, cui' ca nu su'hua ña'an ndi'in cha' 'in ne' lo'o angujle 'in Ndiose la ni' cuaan. ³¹Una cha' 'in ne' nu ntsu'hui cha' tyiqui'o, ¿ta na a nchca chcui' um quityi 'in Ndiose xa juin ñi: ³²—Nan' lcan Ndiose 'in Abraham, Ndiose 'in Isaac, Ndiose 'in Jacob—? Si'yana Ndiose a lca ñi Ndiose 'in ne' ngujui, cui' ca nu lca ñi Ndiose 'in ne' nu lo'o. ³³Xa ngune 'in nten cha' nu ycui' ñi, lye nduhue ti' ne' lo'o cha' nu ndlo'o ñi.

Cha' nu ndon loo la ngulo Ndiose tñan

³⁴Ne' fariseo xa na'an ne' si'yana Jesús m'ni ñi cha' ncua tiin 'in ne' saduceo can', cui' xaa m'ni sca ne' cha' 'in ne' ña'an ntsu'hui cha' cu'ni ne'. ³⁵Lja can' ntsu'hui nu ndlo'o cha' 'in lee, mñicha' 'in ñi lo'o cha'

mañan, lo' juin: ³⁶ 'Un ñi nu lca Bstro, ¿ti ña'an ta cha' nu ndon loo lati nu nchcui' lee? ³⁷ Mxcuen Jesús 'in ne': —Lo'o nu chcui cusya 'in um tyaa um 'in um 'in Ndiose X'nan um, lo'o nu chcui lca tiquee um—, lo'o nchgaa cha' tiyaa 'in um. ³⁸ Nde cha' nu tlyu lati lo' ndon loo la nu ntsu'hui cha' xu'hua se'en na. ³⁹ Nu cua' nchca tucua ticui' ndon loo na: —Ña'an 'tnan ti' um 'in ta'a nten um tsaña'an n'ni um 'tnan 'in um—. ⁴⁰ Chcuua cha' re nsu'hua lo'o na 'in nchgaa la ña'an cha' nu nchcui' lee, lo'o cha' nu mxiycui' Ndiose 'in nguso 'in ñi cua' sñi.

¿Tucui ca sñe' 'in ñi nu lca Cristo?

⁴¹ Tsatlyu ndi'in ne' fariseo, lo' Jesús mñicha' ñi 'in ne' sca cha', ⁴² lo' juin ñi: ¿Ña'an ta ñan ti' um cha' 'in Cristo? ¿Tucui ta lca ñi? Mxcuen ne' 'in ñi: Cui' sñe' ta nten 'in Davi. ⁴³ Juin ñi xacan': ¿Ñi cha' ndlo'o naan Davi 'in ñi si'yana lca ñi X'nan yu, xa mxiycui' Espíritu 'in yu ndeña'an: ⁴⁴ —Ndiose X'nan na juin ñi lo'o Ñi X'nan: Chcuua tso' cueen 'ñan lja xicu'nin 'in ta'a cusuun quinu nde tuquiya'—? ⁴⁵ Cha' Davi ndlo'o naan yu 'in ñi lca ñi X'nan yu, ¿ña'an ta lca ñi sñe' ta nten 'in yu cha' na can'? ⁴⁶ Una a tucui nu ncua mxcuen 'in ñi lo'o cha' re, lo' ñi a tucui 'a msti ti' cuñicha' 'in ñi nde'en la cha'.

Ycui' Jesús cha' 'in ne' escriba lo'o ne' fariseo

23 ¹ Xacan' mdyisnan ycui' Jesús lo'o nten can' tsatlyu lo'o ta'a nda'an ñi, lo' juin ñi: ² Ne' escriba lo'o ne' fariseo nchcuua ne', lo' ndlo'o ne' cha' 'in lee nu mxnu scua Moisé. ³ Ca ja'an um lo' tucua um tñan cha' nu nchcui' ne', una a nchca cha' cu'ni um ña'an nu n'ni ne', si'yana nchcui' ne' sca cha' lo' a n'ni ne' 'in na. ⁴ Si'yana nxi 'ya ne' yu'hua nu ti'in 'in nten lo'o cha' nu ndlo'o ne', una cha' nu 'in ne', ñi tsachin' ti lo' a lca tiquee ne' qui'ni ca'an ne' 'in na. ⁵ Tsaloo ti n'ni ne' tñan tsu'hue si'yana caja nu chcua quiloo 'in ne', nducui ti' ne' ncha'an ycha' Ndiose tuchcan ne' lo'o scun ne', lye la que ña'an nu ntsu'hui ca cha' cu'ni ne', ticui' cuaña'an n'ni chu'hue ne' tu'hua ste' ne'. ⁶ Nducui ti' ne' nchcu siin ne' se'en nchcuua yu nu ndon loo lati, ticui' cuaña'an nan ne' se'en tsu'hue la nchcuua ne' se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose. ⁷ Nducui ti' ne' ndyijyi nu chcui' cha' 'in ne' lo'o suun ña'an se'en nchca quiya', uta ndlo'o naan ne' 'in: Bstro, Bstro. ⁸ Una 'un a tucua tloo um caja nu chcui' lo'o um, Bstro, si'yana scati ñi nu lca Bstro, cui' Cristo, lo' nchgaa la ña'an um lca um chacui' ta'a ngula um. ⁹ A nchca cha' culo'o naan um 'in sca yu quil'yu, Stina, si'yana scati Ndiose nu nducua ni' cuaan lca Stina. ¹⁰ Ñi a tucua tloo um si'yana caja nu culo'o naan 'in um, Bstro, si'yana scati ñi nu lca Bstro, cui' Cristo. ¹¹ Nu ndon loo lati ntsu'hui lja um, can' nu ntsu'hui cha' ca nguso 'in um. ¹² Si'yana nu scuen cuaan 'in ticuii', caja nu cu'ni lyo' 'in, lo' nu cu'ni lyo' 'in caja nu scuen cuaan 'in. ¹³ 'Tnan ca 'un ne' escriba

lo'o ne' fariseo, a ñi ndi'in cha' 'in um! Si'yana nchcui ndijin um tloo nten chendyu nu nchca ti' sten se'en ndlo Ndiose tñan, ñi ycui' um lo' a nguiten um lo' ñi a ndaa um ya' sten nten. ¹⁴ ¡'Tnan ca 'un ne' escriba lo'o ne' fariseo, a ñi ndi'in cha' 'in um! Si'yana ndlyaa um na'an 'in ne' cuna'an nu nguinu lo'o cha' ycui' ti, lo' si'yana a ca chcan' cha' ngunan' nu ngui'ni um, can' cha' chaan nchcui' lyi'o um 'in Ndiose, una si'ya cha' re tlyu la yuhue' nso' tucua um chon' um. ¹⁵ ¡'Tnan ca 'un ne' escriba lo'o ne' fariseo, a ñi ndi'in cha' 'in um! Si'yana ndyi'an snan sti um sca chcui chendyu si'yana cu'ni um canan siya' cua' tsu'hue scati nu sten tso' 'in um, lo' cha' cua' m'ni um canan 'in can', ndla lati tsa can' loo qui' que 'in um. ¹⁶ ¡'Tnan ca 'un nu nhcun cha' tiyaa 'in, lo' ndlo'o um 'in xca tucui! Cha' ntsu'hui nu ndlo ca 'in lo'o cha' 'in laa, a sca ntsu'hui lyoo na, una cha' ndlo'o naan can' oro nu ntsu'hui ni' lyaa, la xacan' nguinu scua tla cha' nu nchcui' can'. ¹⁷ ¡'Un ne' tinto lo' nhcun cha' tiyaa 'in um! ¿Ti ña'an ta cha' re nu ndon loo la, oro uta na laa se'en ntsu'hui oro can'? ¹⁸ A cunta nchcui' um: Cha' ntsu'hui nu ndlo ca 'in, lo' ndlo'o naan loo se'en n'ni tnu na Ndiose, a sca ntsu'hui lyoo na, una cha' ndlo'o naan can' lcuan nu nscua loo can', xacan' nguinu scua tla cha' nu nchcui' can'. ¹⁹ ¡Tiji 'a nan um lo' nhcun cha' tiyaa 'in um! ¿Ti ña'an ta cha' re nu ndon loo la, lcuan can' uta na se'en ndyi'ya na lcuan tloo Ndiose? ²⁰ Si'yana nu ndlo ca 'in, lo' ndlo'o naan loo se'en n'ni tnu na Ndiose, si'i tsaloo ti se'en can' nsu'hua loo can', cui' ca nu lo'o lcuan nu nscua can' ndlo ca 'in lo'o na. ²¹ Nu ndlo ca 'in lo'o cha' 'in laa, si'i tsaloo ti 'in laa nsu'hua loo can', cui' ca nu lo'o Ndiose ndlo ca 'in. ²² Lo' nu ndlo ca 'in lo'o ni' cuaan, si'i tsaloo ti ni' cuaan nsu'hua loo can', cui' ca nu lo'o se'en nducua Ndiose, tsatlyu lo'o ñi ndlo ca can' 'in. ²³ ¡'Tnan ca 'un ne' escriba lo'o ne' fariseo, a ñi ndi'in cha' 'in um! Si'yana scasca quixin' nu ndyu'hui loo scua ndaa um tsachin' can' 'in Ndiose, lo' nxnu ca'an chon' um cha' nu ndon loo lati nchcui' lee: Nu chcui ncha'an na cha' nu ñi, lo' ña'an 'tnan ti' na 'in nten, lo' tsa qui'an ti' na 'in Ndiose. Nde cha' nu ndon loo nu ntsu'hui cha' cu'ni um, una si'i can' cha' cula' ti' um cu'ni um nchgaa la ña'an cha' can'. ²⁴ ¡'Un nu nhcun cha' tiyaa 'in lo'o cha' nu ndlo'o um! Nducua hui um na nu ndyi'yo um si'yana a ycuin' um cuiya', una ndiyato'o ycuin' um sca camello. ²⁵ ¡'Tnan ca 'un ne' escriba lo'o ne' fariseo, a ñi ndi'in cha' 'in um! Si'yana nji'an um nde chon' vaso lo'o nde chon' qui'nan se'en nchcu um, una nde ni' cusya 'in um mtsa'an yu'hui cha' ngunan', a cunta lo'o cha' cunan. ²⁶ ¡'Un ne' fariseo nu nhcun cha' tiyaa 'in! Cha' cua na suhui um culo nducua la nde ni' vaso lo'o qui'nan 'in um, cuaña'an lo'o chon' na quinu luhui. ²⁷ ¡'Tnan ca 'un ne' escriba lo'o ne' fariseo, a ñi ndi'in cha' 'in um! Si'yana su'hua ña'an nguiaa cha' 'in um lo'o sca tucuaa nu tsu'hue ña'an mten, una nde ni' na mtsa'an yu'hui tijyan ne' ngujui lo'o nchgaa loo na nu coo'. ²⁸ Cui' cuaña'an nguiaa cha' 'in um, n'ni um cha' si'yana

ñi ndi'in cha' 'in um tloo ta'a nten um, una nde ni' cusya 'in um mtsa'an yuhui cha' cuiñi lo'o cha' nducun'. ²⁹¡Tnan ca 'un ne' escriba lo'o ne' fariseo, a ñi ndi'in cha' 'in um! Si'yana ntñan tucua um tucuaa se'en mtsi' yu nu mxiycui' Ndiose 'in cua' s'ni, lo' n'ni chu'hue um tucuaa se'en mtsi' nten tsu'hue, ³⁰lo' nchcui' um xacan': Cha' cua na mdi'in na ti' xa mdi'in nten cula 'in na, a ca ta'a lo'o na 'in nu yjui 'in yu nu mxiycui' Ndiose 'in. ³¹Lo'o cha' re ndaa um suun si'yana lca um ticui' ta nten nu yjui 'in yu nu mxiycui' Ndiose 'in cua' s'ni. ³²Can' cha' tsa quiñan la um cu'ni um nchgaa tñan ngunan' nu m'ni nten cula 'in um. ³³¡Un lca um ña'an nchca ti' 'ni la, lo' lca um sñe' ne' cuiñi! ¿Ña'an ta tyi'o laa um loo quii' si'ya yuhue' nducua chon' um? ³⁴Can' cha' nda'an tñan 'in yu nu nxiycui' Ndiose 'in lja um, lo'o yu nu tiyaa, yu nu ndlo'o 'in um. Una ntsu'hui can' kujui um 'in lo' hasta jyi'in ca'an um 'in loo cusi, lo' ntsu'hui nu jyi'in um 'in se'en n'ni tnu um 'in Ndiose, a cunta chcui ncha'an um 'in can' scasca quichen, ³⁵cui' si'yana caan yuhue' chon' um si'ya nchgaa tne nu nguilo 'in nten nu suun nu mdi'in loo chendyu re, ti' tne nu mslo ne' 'in Abel hasta lo'o nu 'in Zacarí, sñe' Berequí, yu nu yjui nten cula 'in um ni' lyaa. Lo' tlu'hue la se'en yjui ne' 'in yu, sca tso' can' nducua se'en ndiquin tucua ne' 'ni, lo' xca tso' can' nducua laa. ³⁶Nu cha' ñi cunen lo'o um, nchgaa cha' re caan na chon' ta nten nu ndi'in cua' ñii.

Ngu'ya tu'hua tiquee Jesús si'ya Jerusalén

³⁷¡Jerusalén, 'un nu ndi'in Jerusalén, ndujui um 'in nu nxiycui' Ndiose 'in, lo'o quee ti ndujui um 'in nu nda'an tñan Ndiose 'in um. Tsala ña'an tyun ya' ncuca tin' xo' ti'in 'in um, tsaña'an nxo' ti'in cutu 'in sñe' 'in nde ni' jlyu'hue 'in, una a mslyaa um. ³⁸Ña'an jan ñi, —tiyaa xaa quinu tucua lja na'an re—. ³⁹Cunen lo'o um sca cha', a ntsu'hui 'a cha' ña'an tloo um 'ñan, cha' si'i la xa nu chcui' um: —Tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ñi nu ljaan lo'o cha' cuiya' 'in Ñi X'nan na—.

Ntsu'hui cha' jlyo laa 'in ne' judio

24 ¹Xa mdo'o Jesús ni' lyaa can', yu ta'a nda'an ñi mdiyaa yu cui' la se'en ndon ñi, lo' ngulo'o yu 'in ñi tsala ña'an tlyu nguiaa' laa can'. ²Mxcuen ñi 'in yu: ¡Na'an um tsala ña'an nguiaa' na! Nu cha' ñi cunen lo'o um, ntsu'hui cha' cuten na re, ñi xca quee lo' a quinu scua 'a na chon' ta'a na.

Xa nu tsatii chendyu

³Lja nducua ñi loo qui'ya Olivo can', sca cunta mdiyaa yu ta'a nda'an ñi cui' la se'en nducua ñi, lo' juin yu: Quitsa' um 'in hua cha' ñi xaa tsato'o cha' re, lo' ñi lyijyi cha' ca chcan' loo xa quiaan um uta xa tsatii chendyu re. ⁴Mxcuen Jesús 'in yu: Xñi um cunta si'yana a tucui nu cuñilyi'o 'in

um. ⁵Si'yana qui'an 'a nu caan, lo' cu'ni 'in si'yana l'yaan lo'o cha' cuiya' 'ñan, lo' chcuil': Nan' lcan Cristo. Qui'an 'a nten cuñilyi'o can'. ⁶A cunta cunan um cha' si'yana cua' ngui'ni ne' cusuun se'en tijyo' lo'o se'en cui' ti, una a su'hua um cha' nduhue ti' tiquee um si'yana nchgaa cha' re ntsu'hui cha' ca na, una si'i can' cha' cua' tsatii chendyu re. ⁷Ntsu'hui cha' xuun quichen tnu lo'o ta'a quichen tnu na, lo' sca chcuil' chendyu tyi'in suun ne'. A cunta scasca se'en ntsu'hui cha' qui'ya bju'ñan lo'o quicha, lo' ntsu'hui cha' quiñan lye ya'. ⁸Nchgaa cha' re lca nu ti'i nu tca tyisnan. ⁹Xacan' tyaa ne' 'in um se'en tyijyin um nu ti'i, lo' kujui ne' 'in um, lo' chcuil' tyi'in tso' ntsu'hui cha' xcuan tloo ne' 'in um si'ya cha' 'ñan. ¹⁰Qui'an 'a nten tyi'o tso' ne' sii' Ndiöse, scasca ne' tnan' ta'a ne', a cunta xcuan tloo ta'a ne'. ¹¹Qui'an 'a nu cuiñi chcuil' si'yana Ndiöse nxiycui' 'in, lo' tsacua qui'an nu cuñilyi'o can'. ¹²Lo' si'yana lye 'a cua' yton qui'ya, ngui'aa ndiyatii cha' tsu'hue nu ntsu'hui tiquee ne' scasca ne'. ¹³Una nu tla ndon hasta ya' tsatii cha' nu nchca loo chendyu re, can' nu tyi'o laa. ¹⁴Una cha' tsu'hue 'in Ndiöse aja nu chcuil' 'in na sca chcuil' chendyu, ña'an ca si'yana ca cuiya' ti' ne' cha' re, xacan' tsatii cha' nu nchca loo chendyu re. ¹⁵Can' cha' xa ña'an um cua' nchca —cha' ngunan' se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiöse—, tsaña'an cha' nu mxiycui' Ndiöse 'in Daniel (can' cha' qui'ya um cunta, 'un nu nchcuil' quityi re). ¹⁶Xacan' nu ndi'in se'en lca Judea, xnan yu'hui can' nde loo qui'ya. ¹⁷Nu ngui'yu nde que na'an 'in, a bla 'a qui'ya can' lyoo na ndi'in ña'an 'in. ¹⁸Cuaña'an nu ngui'ni tñan ni' quixin', a bla 'a 'in can' ti' quia 'ya ste'. ¹⁹Una 'tnan ca ne' cuna'an nu cua' xcaña'an nxiton, lo'o nu cune' sñe'. ²⁰Can' cha' jñan um 'in Ndiöse si'yana a tsato'o cha' re tsaan nu tlya', uta tsaan nu nxitñan' na, ²¹si'yana ntsu'hui cha' caan —scasca nu ti'i tnu nu a nchca siya' tsato'o ti' xa mtñan Ndiöse chendyu, ñi a ntsu'hui 'a cha' ti' caan la na—. ²²Cha' Ndiöse a si'yu co' ñi cha' re, a tucui nu tyi'o laa, una si'ya nten nu cua' mdo'o hui 'in ñi, can' cha' si'yu co' ñi cha' re. ²³Cha' nde'en nu ljuin lo'o um: Ña'an jan ñi, nde ndon Cristo, uta cha' ljuin: La cua ndon ñi. A tsa qui'an ti' um 'in can'. ²⁴Si'yana ntsu'hui cha' caan scasca nu cuiñi lo' ljuin si'yana lca Cristo, a cunta chcuil' si'yana Ndiöse nxiycui' 'in, lo' cu'ni can' scasca cha' nu tnu se'en nu cuhue ti' nten 'in, lo' hasta lo'o nu cua' ngulohui Ndiöse 'in cuñilyi'o, cha' cua na tca 'in. ²⁵Cua' msu'hua tiyaan 'in um lo'o cha' re. ²⁶Can' cha', cha' ntsu'hui nu ljuin lo'o um: Ña'an jan ñi, la se'en ngutyi cua ngui'yu ñi, a tsa um. Uta ljuin: Nde ña'an cua nducua. A tsa qui'an ti' um. ²⁷Tsaña'an nchca ti' xa ndyuhui ni' cuaan, lo' nxyti xaa scasca tso', cuaña'an ca chcan' quiaan Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan tiyaa xaa. ²⁸Se'en xtyi nu ngujui, can' ntsu'hui cha' quio' ti'in laxo.

Xa quiaan Cristo xiya'

²⁹Cui' ña'an lcaa xa cua' mdijin nchgaa nu ti'i can', —ntsu'hui cha' qui'ya tla loo cucha, ñi coo' lo' a tyu'hui 'a xaa 'in na, cui' nu nducua ni'

cuaan ntsu'hui cha' quilo na, lo' ña'aaan ni' cuaan ntsu'hui cha' quiñan tucui na—. ³⁰Xacan' ca chcan' loo Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan. — Nchгаа nten chendyu qui'ya tu'hua tiquee ne'—, lo' ña'an tloo ne' 'in —Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan quiaaан ñi ni' ndlaa— lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu, lo'o sca xaa tsu'hue ña'an. ³¹Xacan' tyi'o ne sca cuhiii, cui' ña'an lcaa ca'an tñan ñi angujle 'in ñi, nu tsa xo' 'in nchгаа nu cua' mdo'o hui 'in ñi ta'a jacua nscan chendyu. ³²Xñi um cunta ña'an nguiaa cha' 'in sca yca higo: Xa ña'an um cua' tyisnan chcua lca' cojo' na, cua' jlyo ti' um si'yana cua' nchcui cuii' cha' quila quioo. ³³Cui' cuaña'an xa ña'an um cua' nchca nchгаа cha' re, ca jlyo ti' um si'yana cua' nchcui cuii' cha' quiaaан ñi. ³⁴Nu cha' ñi cunen lo'o um, ti' ndi'in ta nten re xa tsato'o nchгаа cha' re. ³⁵Ni' cuaan lo'o chendyu re, a la 'a quine cueen na tiyaa xaa, una cha' nu nchcuin' lo'o um, tsala xaa quinu scua na. ³⁶A tucui nu jlyo ti' ñi tsaan lo' ñi braa tsato'o cha' re, ñi angujle nu ndi'in ni' cuaan, cui' ca nu scati Stin jlyo ti' ñi cha' re. ³⁷Tsaña'an yato'o xa mdi'in yu Noé, cuaña'an tsato'o xa quiaaан Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan. ³⁸Xa ti' lyijyi caan quio tnu can', nchcu ne', ndyi'yo ne', ndyija cuilyi'o ne', lo' ndaa ne' cha' cuilyi'o 'in ta'a nten ne', tsaya' mdiyaa tsaan yten yu Noé ni' yca na'an can'. ³⁹Ngu'ya ne' cunta cha' can' la cua' mdyisnan quio tnu lo' ngujlyo na 'in ne' nchгаа ne', cuaña'an tsato'o xa quiaaан Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan. ⁴⁰Tucua yu ngui'ni tñan ni' quixin', sca can' quia lo'o ñi 'in, lo' xca can' quinu ton. ⁴¹Tucua ne' cuna'an ndiyo, sca can' quia lo'o ñi 'in, lo' xca can' quinu ton. ⁴²Can' cha' tyi'in tiyaa um, si'yana a jlyo ti' um ñi braa quiaaан Ni nu lca X'nan um. ⁴³Una ca jlyo ti' um cha' re: Cha' cua na ca jlyo ti' x'nan na'an ñi braa caan yu cunan, cua' lca ndon tiyaa can', lo' a cui'ya yu na nu ndi'in 'in. ⁴⁴Cuaña'an 'un, tyi'in tiyaa um, si'yana Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan ntsu'hui cha' quiaaан ñi lja nu a sca cha' ntsu'hui tiquee um. ⁴⁵¿Ti nu lca nguso nu ñi ndi'in cha' 'in lo' tiyaa? Ta si'i cui' yu nguso nu mxnu x'nan cunta 'in lo'o nchгаа loo tñan, si'yana tyi'in tiyaa yu lo' taa yu na nu cunajo'o 'in nu ndi'in na'an can'. ⁴⁶Tsu'hue ca xu'hue yu nguso can', cha' cuaña'an ngui'ni yu xa quila x'nan yu. ⁴⁷Nu cha' ñi cunen lo'o um, x'nan nguso can' xnu cunta 'in yu lo'o nchгаа la ña'an tñan can'. ⁴⁸Una yu nguso can', cha' lca yu sca nu nducun' lo' tyisnan tyi'an cha' tiquee yu, lo' ljuin yu: Ñi x'nan a quila ñi cui' xaa, ⁴⁹lo' tyisnan jyi'in yu 'in nchгаа la ña'an yu nguso can', lo' tyi'an yu lo'o yu cu'hui, ⁵⁰lo' cha' quila x'nan yu sca tsaan nu a nta yu 'in, lja nu a sca cha' ntsu'hui ti' yu, ⁵¹tsaloo ti xitijin can' 'in yu nu ti'i, lo' su'hua 'in yu sca se'en ti lo'o nu cuiñi, can' xtyi ynan yu loo nu lye tyijyin yu nu ti'i.

Cha' 'in tsa tii ngüi' tsa suhue ti

25 ¹Tsaña'an ndlo Ndiöse tñan, nguiaa cha' 'in na ña'an ndi'in cha' 'in tsa tii ngüi' tsa suhue ti, nu ta'a nguiaa 'in xen nu chcuán

cunta 'in cuilyi'o, lo' yaa' ne' nducua quii' nu ndu'hui xaa 'in ne'. ²Tsa ca'yu ne' can' tiyaa ne', lo' cha ca'yu ne' tinto ne'. ³Nu tinto can' msñi se'en ndiquin quii' can' 'in, una a lyi'ya xca ta ceite nu ti' tiquin la. ⁴Una ne' nu tiyaa can', msñi ne' se'en ndiquin quii' can' 'in ne' tsatlyu lo'o xca te'en ceite. ⁵Yu nu ndyijyi cuilyi'o can' a mdiyaan yu cui' xaa, lo' mdyisnan yaan sla ngüi' can', lo' yja' ngüi'. ⁶Xa mdiyaa tlu'hue tla mdyisnan ycu' cuen nten can' lo' nchcui' ne': Nde cua' ljaan yu nu ndyija cuilyi'o can', yaa um lo' tsa tucua um 'in. ⁷Xacan' mdyi'o sla ngüi', lo' mdyisnan m'ni chu'hue ngüi' se'en ndiquin quii' can' 'in ngüi'. ⁸Nu tinto can' juin 'in nu tiyaa can': Tyaa um tsachin' ceite 'in hua si'yana a xlyaa na re xñi quii' 'in na. ⁹Una ngüi' nu tiyaa can' mxcuen: Tsu'hue lati tsa si'i um ceite nu cunajo'o 'in um, si'yana a sca na tsa lyijyi na 'in na. ¹⁰Lja mdo'o ne' nguia si'i ne' ceite can', mdiyaan yu nu ndyija cuilyi'o can', lo' ngüi' nu cua' ndon tiyaa can' tsatlyu yten ña'an lo'o yu nu ndyija cuilyi'o can', xacan' mchcun tuna'an can'. ¹¹Chon' nde'en can' nguila cha ca'yu ngüi' can', lo' nchcui' ngüi': ¡Ñi X'nan hua, Ñi X'nan hua, xla um tuna'an re lo' sten hua! ¹²Una mxcuen ñi 'in ne': Nu cha' ñi cunen lo'o um, a ndyu'hui lyoon 'in um. ¹³Can' cha' tyi'in tiyaa um, si'yana a jlyo ti' um ñi tsaan lo' ñi braa caan Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan.

Cha' 'in yu nu mchcuan cunta tñi

¹⁴Tsaña'an ndlo Ndiöse tñan, nguiaa cha' 'in na ña'an ndi'in cha' 'in sca yu cua' tsaa sca se'en tijyo', lo' msi'ya yu nguso 'in yu si'yana xnu yu cunta tñan can' 'in. ¹⁵Mdyaa yu cunta 'in sca yu nguso can' ca'yu millon tñi, lo' xca can' mchcuan cunta tucua millon, xca can' mchcuan cunta sca millon, cunda scaa yu cua' ña'aan cunta ti' yu lo'o tñi. Xacan' mdo'o x'nan tñan can', nguiaa sca se'en tijyo'. ¹⁶Yu nu mchcuan ca'yu millon can', m'ni yu jyinsya lo' m'ni yu canan cha ca'yu millon tñi. ¹⁷Ticui' cuaña'an m'ni yu nu mchcuan cunta tucua millon can', m'ni yu canan chcua millon lo'o na. ¹⁸Una yu nu mchcuan sca millon can', yato'o mjñi yu sca tuyuu lo' msu'hua cutsi' yu tñi nu mdaa x'nan yu. ¹⁹La cua' s'ni can' nguila x'nan nguso can', mdyisnan mjñan cunta 'in yu nguso can'. ²⁰Mdiyaa yu nu msñi ca'yu millon can', lo'o cha ca'yu millon lyi'ya yu, lo' juin yu: Ñi x'nan hua, nde tyaan ca'yu millon nu mxnu um cunta 'ñan, a cunta nde cha ca'yu millon nu m'nin canan lo'o na. ²¹Xacan' juin x'nan yu: Tsu'hue 'a ña'an nu m'ni, nu'huin lca sca nguso nu tsu'hue lo' ñi ndi'in cha' 'in. Lo'o tsachin' cunta nu nguinu yaa' mdo'o ñi cha' 'in, cua' ñii qui'an la cunta tyaan 'in, lo' tsatlyu ca tsu'hue chu'hui tiquee lo'o ñi nu lca x'nan. ²²Xacan' mdiyaa yu nu msñi tucua millon can', lo' juin yu: Ñi x'nan hua, nde tyaan tucua millon nu mxnu um cunta 'ñan, a cunta nde chcua millon nu m'nin canan lo'o na. ²³Juin x'nan yu lo'o yu: Tsu'hue 'a ña'an nu m'ni, nu'huin lca sca nguso nu tsu'hue lo' ñi ndi'in cha' 'in.

Lo'o tsachin' cunta nu nguinu yaa' mdo'o ñi cha' 'in, cua' ñii qui'an la cunta tyaan 'in, lo' tsatlyu ca tsu'hue chu'hui tiquee lo'o ñi nu lca x'nan. 24 Xacan' mdiyaa yu nu msñi sca millon can', lo' juin yu: Ñi x'nan hua, jlyo tin' si'yana 'un lca um sca nu tla cha' 'in, lo' nxo' um na nu a ntya um, lo' nxo' um tñan 'in xca tucui, 25 lo' si'yana ytsen culyijyin tñi re 'in um, can' cha' msu'huan cutsin' 'in na tuyuu, una nde tyaan na 'in um. 26 Mxcuen x'nan yu 'in yu: Nu'huin lca sca nguso nu nducun' lo' ndaja, cua' jlyo ti' si'yana nxon' na nu a ntyan, lo' nxon' tñan 'in xca tucui. 27 Cha' cua na mdaa um tñi 'ñan mñi' xca tucui, lo' xa xitucuin chcuan 'in na lo'o sñe' na. 28 Chcuan um tñi cua 'in yu, lo' tyaa um 'in na 'in yu nu cua' ndi'in tii millon 'in. 29 Si'yana nu cua' jui cha' tsu'hue 'in, nde caja nu taa la na 'in lo' ca qui'an la na 'in, una nu a jui cha' tsu'hue 'in, hasta lo'o tsachin' na nu cua' ndi'in 'in, caja nu chcuan lyijyi 'in na. 30 Yu nguso nu a ncuca tñan re, lyoo um 'in yu nde lyiya' se'en tla yta cua, can' xtyi ynan yu loo nu lyee tyijyin yu nu ti'i.

Xa ca xñan bsya 'in nten chendyu

31 Xa nu tyi'o Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan loo xaa 'in ñi, lo' tsatlyu caan ñi lo'o nchgaa angujle 'in ñi, xacan' sten tucua ñi se'en ntsu'hui cha' culo ñi tñan loo xaa 'in ñi, 32 ña'aan sca chcui chendyu quio' ti'in tloo ñi, lo' culohui ñi 'in cunda scaa ta, tsaña'an n'ni yu nu na'an seen sly'a' xa ndlohui yu 'in 'in lja chiu. 33 Xo' ti'in ñi sly'a' can' tso' cuenen 'in ñi, lo' chiu can' quio' ti'in tso' ca 'in ñi. 34 Xacan' chcui' ñi nu lca Ree can' lo'o nu ndi'in tso' cuenen 'in ñi: Quiaan um, 'un nu cua' nda'an lo'o cha' tsu'hue nu mdaa Stin, chcuan um cunta se'en ndlo ñi tñan, cui' cha' nu cua' mdi'in tyaa ñi ti' xa mtñan ñi chendyu re, lo' cua' ñi qui'ni ca'an na 'in um. 35 Si'yana xa ngute' tin' mdaa um na ycun, xa ngutyi tin' mdaa um tyi'a yi'on, xa ncuan sca yu nda'an ti mdaa um se'en nguinin. 36 A cunta ya lyijyi sten' mdaa um te' ycon', xa ncuca ti'in 'un m'ni cunta um 'ñan, yu'huin na'an chcuan lo' ya na'an um se'en ntsu'huin. 37 Xacan' xcuen jun nu mdo'o hui 'in ñi: ¿Ñi X'nan hua, ñi xaa ngute' ti' um lo' mdaa hua na ycu um, ñi xaa ngutyi ti' um lo' mdaa hua tyi'a yi'o um? 38 ¿Ñi xaa ncuan xu'hue hua 'in um xa ncuca um sca nu nda'an ti, uta ya lyijyi ste' um lo' mdaa hua te' yco' um? 39 ¿Ñi xaa ncuca ti'i um, uta yu'hui um na'an chcuan lo' m'ni cunta hua 'in um? 40 Lo' xcuen ñi nu lca Ree can': Nu cha' ñi cunen lo'o um, nchgaa ya' m'ni um cha' tsu'hue lo'o ta'an nu ndon re, siya' nu chin' la cha' 'in, m'nin cunta si'yana lo'on nan' m'ni um 'in na. 41 Xacan' chcui' ñi lo'o nu ndi'in tso' ca 'in ñi: Tyi'o tso' um siin', 'un nu nducua yuhue' chon' lo' tsaa um loo quii' tsala xaa, se'en nu cua' ncuca tsu'hue tsaa laxa'an tsatlyu lo'o angujle 'in. 42 Si'yana ngute' tin' lo' a mdaa um na cun, ngutyi tin' lo' a mdaa um tyi'a co'on. 43 Xa ncuan sca nu nda'an ti, a mdaa um se'en quinun, ya lyijyi sten' lo'

a mdaa um te' con!, ncuca ti'in, a cunta yu'huin na'an chcuca lo' a m'ni cunta um ñan. ⁴⁴Ticui' cuaña'an xcuen ne' can' 'in ñi: Ñi X'nan hua, ¿ñi xaa na'an hua si'yana ngute! ti' um, uta ngutyi ti' um, lo' ñi xaa ncuca um sca nu nda'an ti, uta ya lyijyi ste' um, lo' ta ncuca ti'i um uta yaa um na'an chcuca, lo' a m'ni cunta hua 'in um? ⁴⁵Xacan' xcuen ñi 'in ne': Nu cha' ñi cunen lo'o um, loo nu a m'ni um cha' tsu'hue re lo'o ta'an nu ndon re, siya' chin' la cha' 'in, m'nin cunta si'yana ñan mscuan tloo um. ⁴⁶Can' nu tsa loo quii' tsala xaa, una jun nu cua' ncuca xu'hue ñan, qui'ni ca'an 'in can' chendyu nu a tsatii 'a.

Ngunan ne' ña'an nu quinu Jesús

26 ¹Xa mdyi ycui' Jesús nchгаа cha' re, juin ñi lo'o yu ta'a nda'an ñi: ²Cua' jlyo ti' um si'yana ni' chcuca ti tsaan cua' ca ta'a pascua, lo' Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan tyaa ne' 'in ñi, lo' jyi'in ca'an ne' 'in ñi loo cusi. ³Lja xacan' yu nu ndlo tñan ni' lyaa lo'o ne' escriba, tsatlyu lo'o qui'yu cula nguio' ti'in ne' tuna'an lyiya' se'en ndi'in yu Caifás, yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'in ne', ⁴m'ni cuiya' ne' cha' ña'an ntsu'hui cha' quinu Jesús lo'o cha' cuiñi 'in ne', lo' kujui ne' 'in ñi. ⁵Lo' ndeña'an nchcui' ne': Una si'i lja ta'a re, si'yana a nchca ti' na quilo ti'in nten quichen re.

Xa mslo tucua ne' tyi'a xityi'i que Jesús

⁶Jesús ndi'in ñi quichen Betania, na'an 'in Simón nu ncuca ti'i lo'o quito' la, ⁷lja xacan' mdiyaa sca ne' cuna'an se'en nducua ñi tu'hua msa, lyi'ya ne' sca te'en tyi'a xityi'i nu qui'an nchca, lo' mslo tucua ne' 'in na que ñi. ⁸Xa na'an yu ta'a nda'an ñi cha' can', msin' ti' yu lo' nchcui' yu: ¿Ñi cha' mslo lu'un ne' tyi'a xityi'i re? ⁹Tsu'hue lati cha' cua na ncuca quiya' na, caja tñi lo'o na lo' quitsa na 'in nu ti'i ña'an chendyu 'in. ¹⁰Nguy'a Jesús cunta cha' nchcui' yu, lo' juin ñi: ¿Ñi cha' nducui ndijin um lo'o cha' nu ngui'ni ne' cuna'an re? Sca nu tsu'hue ngui'ni ne' lo'on. ¹¹Nu ti'i ña'an chendyu 'in, nchгаа xaa ndi'in can' lo'o um, una nan' si'i tsala xaa ña'an tloo um ñan. ¹²Tsaña'an mslo tucua ne' tyi'a xityi'i 'ñan, cua' mxitucua loo ne' cha' 'in ne' xa nu quitsin'. ¹³Nu cha' ñi cunen lo'o um, ña'an tucui ti nu tyi'an ycui' cha' tsu'hue re 'ñan sca chcuca chendyu, lo'o cha' 'in ne' cuna'an re chcuca can', lo' ca jlyo ti' nten tsaña'an nu m'ni ne' re.

Ycui' yu Juda si'yana tyaa yu 'in Jesús

¹⁴Xacan' sca yu nu nchca tichcuca can', yu nu naan Juda Iscariote, yaa yu se'en ndi'in yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa, ¹⁵lo' juin yu 'in ne': ¿Tsala taa um 'ñan, lo' nan' tyaan 'in Jesús tuyaa' um? —Xacan' ncuca ne' cla tyii tñi plata mdaa ne' 'in yu—. ¹⁶Ti' xacan' ngunan yu ña'an nu tyaa yu 'in ñi tuyaa' ne' can'.

Xa ycu siin Jesús lo'o yu ta'a mda'an ñi

¹⁷Culoo tsaan nu nchca ta'a, xa nchcu ne' jaslyá nu a yu'hui suun 'in, yu ta'a nda'an ñi mdiyaa yu cui' la tloo ñi, lo' juin yu: ¿La ta nchca ti' um tsa y'ni chu'hue hua na nu cu siin na ta'a pascua re? ¹⁸Juin ñi 'in yu: Yaa um loo quichen cua, lo' ndeña'an chcu' um lo'o sca yu nu cua' ndon tiyaa can!: Ñi nu lca Bstro 'in na juin ñi si'yana cua' nchcui cui' cha' 'in ñi. Ña'an 'in um ntsu'hui cha' cu siin ñi lo'o yu ta'a nda'an ñi ta'a pascua re. ¹⁹Yu ta'a nda'an ñi mducua yu tñan ña'an nu juin Jesús, lo' m'ni chu'hue yu na nu cu siin jun ta'a pascua can!. ²⁰Xa ngu'ya tla can' yten tucua ñi lo'o ta'a tichcua yu ta'a nda'an ñi, ²¹lo' lja nchcu siin jun mdysisnan ycu' ñi: Nu cha' ñi cunen lo'o um, sca um nu ta'a nducua na re ntsu'hui cha' tyaa um 'ñan. ²²Lyee ngulu'un ti' yu, lo' cunda scaa yu juin yu 'in ñi: Ñi X'nan hua, ¿ta xtyi ti' nan' lcan? ²³Mxcuen ñi 'in yu: Cui' yu nu cucha' jaslyá 'in sca ni' qui'nán ti lo'on, can' nu ntsu'hui cha' tyaa 'ñan. ²⁴Nu cha' ñi si'yana Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan, ntsu'hui cha' tyijyin ñi ña'an cha' nu cua' ngua'an scua loo quityi 'in Ndiose. ¡Una 'tnan ca yu nu ntsu'hui cha' tyaa 'in Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan! Ti' tsu'hue lati cha' cua na a mdiyaan yu chendyu. ²⁵Xacan' juin yu Juda, cui' yu nu ntsu'hui cha' tyaa 'in ñi: 'Un ñi nu lca Bstro, ¿ta xtyi ti' nan'? Mxcuen ñi 'in yu: Cui' ña'an nu nchcui' cua. ²⁶Lja nchcu siin jun can' msñi Jesús sca jaslyá, mdyya ñi xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ñi 'in na lo' mdaa ñi 'in na 'in yu ta'a nda'an ñi, lo' juin ñi: Xñi um lo' ca xu'hue um 'in na, nde nu lca cunan' nan!. ²⁷Xacan' msñi ñi se'en ntsu'hui vino can!. Xa cua' mdyya ñi xu'hue 'in Ndiose mdaa ñi 'in na 'in yu, lo' juin ñi: Yi'o um 'in na nchgaa um. ²⁸Nde nu lca tnen nan', lo' si'ya na chca tsu'hue cha' 'in nten lo'o Ndiose, lo' ntsu'hui cha' quilo na, si'yana chca qui'ya 'in qui'an nten. ²⁹Cunen lo'o um sca cha', ñi xiya' lo' a co'on 'an vino lja nu ti' ndi'in lo'o um, cha' si'i la xa co'o na 'in na se'en ndlo Stin tñan.

Yu Tyo ntsu'hui cha' xcuan tloo yu 'in Jesús

³⁰Xa cua' mdyi yla jun sca jyiin 'in Ndiose, mdo'o jun nguiaa jun nde loo qui'ya Olivo. ³¹Xacan' juin Jesús 'in yu: Nchgaa um ntsu'hui cha' xnu ton um 'ñan xcan tin tla re ñii, si'yana cuaña'an nguinu scua sca cha' loo quityi 'in Ndiose: —Taan cha' cuiya' cuju' ne' 'in ñi nu na'an seen slyá', lo' slyá' can' cua' la tucueen cunaan 'in—. ³²Una xa cua' mdyiqui'on, culo nducua la tsa'an se'en lca Galilea que 'in um. ³³Yu Tyo can' mxcuen yu 'in ñi: Cha' nchgaa yu re xnu ton yu 'in um, una nan' a cu'nin cuaña'an. ³⁴Juin Jesús 'in yu: Nan' cunen lo'o, cui' tla re ñii lja nu ti' lyijyi xi'ya latyee, tsato'o snan ya' chcu' si'yana a ndyu'hui lyoo 'ñan. ³⁵Una juin yu Tyo 'in ñi: A 'ni cha' siya' cajan lo'o um, una a xcuan tloon 'in um. Scaña'an ti ycu' nchgaa la ña'an yu ta'a nda'an ñi.

Ycui' lyi'o Jesús 'in Ndiose se'en lca Getsemaní

³⁶Xacan' mdiyaa Jesús lo'o yu ta'a nda'an ñi sca se'en naan Getsemaní, lo' juin ñi 'in yu: Nde ti chcua um lja chcuí' lyi'on 'in Ndiose la cua. ³⁷Mdo'o lo'o ñi 'in yu Tyo lo'o chcuaa sñe' Zebedeo, lo' mdyisnan ngu'ya sca tu'hua tiquee ñi nu lye'e ti'i nga'an 'in ñi. ³⁸Xacan' juin Jesús 'in yu: Lu'un 'a ti' cusya 'ñan, lyi'ya ca ya' nu cua' cajan. Nde ti quinu um lo' a taa um ya' qui'ya sla um. ³⁹Chin' ti se'en ti' mda'an ñi, lo' mdyi'ya xtyin' ñi hasta ngu'ya ti'in tloo ñi la lyuu, lo' mjñan ñi 'in Ndiose lo' juin ñi: 'Un ñi nu lca Stin, cha' caja ña'an nu a tijin nu ti'i re, una si'i ña'an nu nchca tin', cui' ca nu ña'an nu 'un nchca ti' um. ⁴⁰Xacan' mxitucui ñi se'en nguinu tucua yu can', nguija lyoo ñi 'in yu lja' yu, lo' juin ñi 'in yu Tyo: ¿Ta xtyi ti' ñi sca braa ti lo' a ncua chcua um ndii ti' um? ⁴¹Chcua tiyaa um lo' chcuí' lyi'o um 'in Ndiose, si'yana a sten cha' ngunan' tiquee um. Lca tiquee um cu'ni um sca tñan tsu'hue, una nu cu'ni um 'in na na'an ti' um. ⁴²Xiya' yaa ñi lo' ycui' lyi'o ñi 'in Ndiose nu cua' nchca tucua ya', lo' nchcuí' ñi: 'Un ñi nu lca Stin, cha' a ndyijyi ña'an nu a tijin nu ti'i re, una cu'ni tu um ña'an nu nchca ti' um. ⁴³Xacan' mxitucui ñi xiya', ticui' ti ña'an lja' yu si'yana lye'e ti'in ljaan sla yu. ⁴⁴Mxnu tucua ñi 'in yu, lo' nu cua' nchca snan ya' ycui' lyi'o ñi 'in Ndiose ticui' ti loo cha' can'. ⁴⁵Xiya' mxitucui ñi se'en nducua yu ta'a nda'an ñi, lo' juin ñi 'in yu: Caja' lya um, xitñan' um, si'yana cua' mdiyaa braa, Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan ntsu'hui cha' quinu ñi tuyaa' yu nducun'. ⁴⁶Tyiton um lo' quiaa na. Ña'an jan ñi, nde cua' ljaan yu nu ntsu'hui cha' tyaa 'ñan.

Cha' 'in Jesús xa nguinu ñi

⁴⁷Lja nchcuí' ñi cha' can' mdiyaa yu Juda, cui' sca yu nu nchca tichcua can', lo' qui'an 'a nten mdiya lo'o yu, ntsu'hui nu lyi'ya spada, ntsu'hui nu nducua yca yaa'. Mdiyaa ne' si'ya cha' cuiya' 'in yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o qui'yu cula. ⁴⁸Yu nu ntsu'hui cha' tyaa 'in Jesús, m'ni cuiya' yu cha' lo'o ne' ña'an ntsu'hui cha' tyaa yu 'in ñi, lo' ndeña'an juin yu: Yu nu chcuí' chan' la sii' sca', can' nu ca lca yu. Cui' xaa xñi um 'in yu. ⁴⁹Cui' ña'an lcaa mdiyaa yu se'en ndon Jesús, lo' ycui' cha' yu la sii' sca ñi lo' juin yu: 'Un ñi nu lca Bstro. ⁵⁰Lo' juin Jesús 'in yu: Migo, ¿ñi tñan ljaan? Cui' xaa mdiyaa ne' lo' msñi ne' 'in Jesús. ⁵¹Una sca yu nu ta'a nda'an Jesús ngulo yu spada 'in yu, lo' msi'yu yu nscan sca nguso 'in yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa can'. ⁵²Xacan' juin Jesús 'in yu: Xu'hua se'en spada 'in ni' tyi na, si'yana nchgaa nu nda'an lo'o spada, ticui' lo'o spada caja can'. ⁵³¿Ta ñan ti' si'yana a tca jñan 'in Stin, lo' ca'an tñan ñi tyun mii angujle nu ta yaa' 'ñan? ⁵⁴Una, ¿ña'an ta quinu cha' nu nguinu scua loo quityi 'in Ndiose, si'yana 'ni cha' tsato'o nchgaa cha' re? ⁵⁵Xacan' juin Jesús 'in ne': ¿Ñi cha' ljaan 'ya um 'ñan tsaña'an nchca ti' sca yu cunan,

hasta lo'o spada lo'o yca nducua yaa' um? ¿Ta si'i nchгаа xaa nguilyun lo'o um, lo' ndlo'on 'in nten ni' lyaa, ñi cha' a msñi um 'ñan xacan'?
 56 Una nchгаа cha' re nchca na, si'yana tsato'o cha' nu cua' ngua'an scua yu nu mxicyui' Ndiose 'in cua' s'ni. Xacan' nchгаа yu ta'a nda'an ñi mxnu ton yu 'in ñi xca ti ñi, lo' msnan yu.

Xa m'ni cuiya' ne' cha' 'in Jesús

57 Ne' nu msñi 'in Jesús ya lo'o ne' 'in ñi tloo Caifás, yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa, can' nguio' ti'in ne' escriba lo'o qui'yu cula. 58 Una yu Tyo tijo' ti mducui ncha'an yu 'in Jesús, tsaya' mdiyaa yu tuna'an lyiyya' 'in yu nu ndlo ca tñan can'. Can' yten tucua yu sca se'en ti lo'o yu silyiya, si'yana ña'an yu ñi lyijyi ña'an tsato'o cha' can'. 59 Nchгаа yu nu ndlo tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o qui'yu cula, lo'o nchгаа la ña'an ta'a nducua yu can', ngunan ne' ña'an nu su'hua ne' qui'ya 'in Jesús lo'o cha' cuiñi, ña'an ca si'yana cujui ne' 'in ñi. 60 Lo' a sca qui'ya nguija lyoo 'in ñi, siya' qui'an la nten msu'hua ne' qui'ya chon' ñi. Una chon' nde'en can' mdiyaan chcua yu nu msu'hua qui'ya 'in ñi lo'o cha' cuiñi, 61 lo' nchcui' yu: Yu re nchcui' yu si'yana xicuten yu laa 'in Ndiose nu nducua re, lo' tsani' snan ti tsaan xiton 'in na. 62 Xacan' mdyiton yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa can', lo' juin yu 'in ñi: ¿Ñi cha' ñi sca cha' lo' a nxcuen? ¿Ña'an ta ndyi'o cha' nu nsu'hua ne' re qui'ya 'in? 63 Una Jesús ñi sca cha' lo' a mxcuen ñi. Xacan' juin yu nu ndlo ca tñan can': Ti' Ndiose ñi nu lo'o ca, quitsa' 'in hua cha' nu'huin lca ycui' ca Cristo, Sñe' Ndiose. 64 Mxcuen Jesús 'in yu: 'Un nchcui' um cuaña'an. Una cunen lo'o um sca cha': Ti' cua' ñii ña'an um 'in —Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan nducua ñi tso' cueen 'in Ndiose—, cui' cuaña'an ña'an um 'in ñi —quiaan ñi ni' ndlaa—. 65 Xacan' yu nu ndlo ca tñan can' hasta msta yu ste' yu, lo' juin yu: Yu re nchcui' ca'an yu 'in Ndiose. A 'ni 'a cha' cunan na xca nu taa suun lo'o na, si'yana cua' ngune 'in na ña'an ndaja yu re 'in Ndiose. 66 ¿Ña'an ljuin um? Nchгаа ne' tsatlyu mxcuen ne': ¡Tsaloo na caja ti yu! 67 Scasca ne' mdyisnan msu'hua siye' ne' tloo ñi, ntsu'hui nu mycuan' 'in ñi, lo' ntsu'hui nu mjyi'in yaa' tloo ñi, 68 lo' nchcui' ne': Cristo, chcui' ña'an na cha' tucui ca mjyi'in 'in.

Yu Tyo mscuan tloo yu 'in Jesús

69 Yu Tyo ti' nducua yu tuna'an lyiyya' can', lo' sca ne' cuna'an nguso mdiya ton cui' ti se'en nducua yu, lo' juin ne': Lo'o nu'huin ta'a nda'an Jesús nu mdo'o se'en lyi'ya loo Galilea. 70 Una yu Tyo can' ytsen yu, lo' juin yu tloo nchгаа nten can': A jlyo tin' ñi cha' nchcui' um. 71 Xa mdo'o ton yu tuna'an lyiyya', can' mdo'o ycui' xca ne' cuna'an nguso, lo' nchcui' ne': Lo'o yu re nda'an yu lo'o Jesús Nazaret. 72 Una yu Tyo can' hasta m'nin tyi'ya yu 'in Ndiose, lo' mxcuen yu 'in ne': A ndyu'hui lyoon 'in yu cua. 73 Cui' xaa ti mdiyaa xca nu juin 'in yu Tyo: Yu re nu cha' ñi ca

ta'a nda'an yu cua, si'yana ti' cha' nchcui' ti chcan' ña'an na. ⁷⁴Xacan' mdyisnan msu'hua yu Tyo sca cha' chon' yu, lo' hasta m'ni tyi'ya yu 'in Ndiose, lo' juin yu: A ndyu'hui lyoon 'in yu cua. Cui' xaa can' msi'ya sca latyee. ⁷⁵La xacan' nguia yu'hui ti' yu Tyo cha' nu ycu' Jesús lo'o yu xa nu juin ñi: Ti' lyijyi xi'ya latyee, lo' snan ya' ljuin si'yana a ndyu'hui lyoo 'ñan. Xacan' mdo'o yu nde lyiya', ngu'ya tu'hua tiquee yu lo' ynan yu.

Ya lo'o ne' 'in Jesús tloo yu Pilato

27 ¹Ngu'ya ti xaa can', nchgaa yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o qui'yu cula, m'ni cuiya' ne' cha' ña'an ntsu'hui cha' kujui ne' 'in Jesús. ²Nchcan' ñi mdyaa ne' cunta 'in ñi yaa' yu Pilato, nu lca gobierno.

Xa ngujui yu Juda

³Yu Juda nu mdyaa 'in ñi, xa na'an yu si'yana cua' ncuca cuiya' cha' si'yana caja ñi, ti'i 'a nga'an 'in yu. Cui' xaa nguia lo'o yu cla tyii tñi plata can', lo' mdiyaa yu tloo yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o qui'yu cula can', ⁴lo' juin yu 'in ne': Nan' nducuin qui'ya si'yana mdyaan sca nu ñi ndi'in cha' 'in. Mxcuen ne' 'in yu: ¿Ñi cha' ndyuhue ti' huare' cha' can'? Quinu cunta 'in. ⁵Xacan' nguun yu tñi can' la ni' lyaa, mdo'o yu nguiaa yu lo' msu'hua yu sca can' yni yu. ⁶Nchgaa yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa can', msñi yu tñi can' lo' juin yu: A tsu'hue quinu tñi re ni' lyaa, si'yana cui' na yu'hui lyiya' na tne nten. ⁷Xa cua' m'ni cuiya' ne' cha', msi'i ne' sca yuu 'in sca nu ntñan quiton', si'yana can' quitsi' nten nu nda'an ti. ⁸Can' cha' hasta cua' ñii ndlo'o naan ne' se'en can': Yuu nu yu'hui lyiya' lo'o tne nten. ⁹Cuaña'an mducua cha' nu mxiycui' Ndiose 'in Jeremía xa juin yu: —Ta nten 'in ne' Israel, lo'o cla tyii tñi plata msu'hua lyiya' ne' tne ñi nu ta'a lati 'ñan, tsaña'an cuiya' nu cua' mdi'in tyaa ne'. ¹⁰Lo'o tñi can' msi'i ne' sca yuu 'in sca nu ntñan quiton', tsaña'an nu ngulo Ñi X'nan na tñan 'ñan—.

Ncuca cuiya' cha' 'in Jesús tloo yu Pilato

¹¹Lo' Jesús ndon ñi tloo yu Pilato, lo' mñicha' yu 'in ñi: ¿Ta cui' lca Ree 'in ne' judio? Jesús mxcuen ñi 'in yu: 'Un nchcui' um cuaña'an. ¹²Lja xacan' msu'hua ne' qui'ya 'in ñi, yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' lo'o qui'yu cula, una ñi sca cha' lo' a mxcuen ñi. ¹³Xacan' juin yu Pilato 'in ñi: ¿Ta na a ne 'in, tsala ña'an nsu'hua ne' qui'ya 'in? ¹⁴Siya' cuaña'an, a mxcuen Jesús ñi sca cha', can' cha' nde lyee lati yuhue ti' yu Pilato 'in ñi.

Mdyaa yu Pilato cunta si'yana kujui ne' 'in Jesús

¹⁵Ndeña'an ntsu'hui sca cha' 'in gobierno nchgaa yjan xa nchca Pascua, ndlaa yu sca preso, ña'an nu ti nu jñan nten quichen cha' lyaa. ¹⁶Cui' lja

xacan' ntsu'hui sca yu preso nu nducun' lati naan Barrabás. ¹⁷Yu Pilato mñicha' yu 'in nten nu nguio' ti'in tloo yu: ¿Ti ña'an chcuua yu re nchca ti' um culaan, ta Barrabás, uta 'in Jesús nu nhcui' ne' lca Cristo? ¹⁸Juin yu cuaña'an si'yana jlyo ti' yu si'ya cha' njñan ti' mdyaa ne' 'in Jesús tuyaa' yu. ¹⁹Lja nducua yu se'en nchca cuiya' cha', xa ngua'an tñan ne' cuna'an 'in yu sca suun 'in yu, lo' nhcui' ne': A nchca cha' ca ta'a lo'o um nten cua, si'yana a sca qui'ya nducui yu cua, a cunta tla re ñii lyeec msu'huan cha' tiqueen si'ya cha' nu ycuin' slan. ²⁰Una yu nu ndlo ca tñan ni' lyaatlatlyu lo'o qui'yu cula, nde lyeec la mxicu'ni ne' 'in nten qui'an can' si'yana jñan ne' cha' lyaat Barrabás, lo' cujuu ne' 'in Jesús. ²¹Mxcuen yu Pilato 'in nten can': ¿Ti ña'an ta chcuua yu re nchca ti' um culaan? Mxcuen ne': 'In Barrabás. ²²Mñicha' yu Pilato 'in ne': ¿Ña'an ta nchca ti' um cu'nin lo'o Jesús, nu nhcui' ne' lca Cristo? Tlatlyu ycuu' ne': ¡Jyi'in ca'an um 'in yu loo cusi! ²³Yu Pilato can' juin yu: ¿Una ñi qui'ya ta m'ni yu? Nde lyeec la ycuu' cueen ne': ¡Jyi'in ca'an um 'in yu loo cusi! ²⁴Xa na'an yu Pilato si'yana a ncuua 'a chcuu ndijin yu lo'o cha' can', cui' ca nu nde lyeec la nguilo ti'in nten can', can' cha' mjñan yu tyi'a mjyi'an yu yaa' yu tloo nchgaa nten can', lo' juin yu: Si'i cunta 'ñan cha' caju yu nu ñi ndi'in cha' 'in re, quinu cunta 'in um. ²⁵Xacan' mxcuen ña'aaan quichen ne': A 'ni cha' siya' chon' hua, uta chon' sñe' hua tsaat cha' re si'ya tne yu. ²⁶Xacan' ngulaa yu Pilato 'in Barrabás, lo' ngulo yu tñan si'yana qui'ni Jesús. Mdyaa yu cunta 'in ñi tuyaa' sindatu si'yana jyi'in ca'an yu 'in ñi loo cusi. ²⁷Xacan' ya lo'o yu sindatu 'in Jesús tuna'an tñan 'in yu, lo' mxo' ti'in ta'a yu se'en ndon ñi, ²⁸ngulyoo yu ste' ñi lo' mxico' yu sca te' nga'á 'in ñi. ²⁹Xacan' mdi'in tyaa yu sca sni' quiche' que ñi, lo' msu'hua yu sca yca yaa' ñi tso' cueen, mdyi'ya xtyin' yu tloo ñi lo' msty i lyi'o yu 'in ñi lo' nhcui' yu: ¡Nhcui' cha' hua 'in um, 'un ñi nu lca Ree 'in ne' judio! ³⁰Xacan' msu'hua siye' yu tloo ñi, ticui' yca nducua yaa' ñi msñi yu lo' mjyi'in yu que ñi. ³¹Ngulyoo yu te' nga'á nu lco' ñi, lo' mxico' yu 'in ñi lo'o ste' ca ñi, lo' ya lo'o yu 'in ñi se'en cha'an ñi loo cusi.

Xa ngujui Jesús loo cusi

³²Tucueen se'en nguia lo'o yu sindatu 'in Jesús, mchcua ta'a yu lo'o sca yu Cirene nu naan Simón, lo' mxicu'ni yu 'in si'yana cui'ya cusi can'. ³³Xacan' mdiya lo'o yu sindatu 'in ñi sca se'en naan Gólgota, cha' re nchca ti' chcuu', que jyi'o. ³⁴Mdaa yu vino co'o Jesús nu mxitiya' lo'o sca na nu lyeec tlyaa', una xa cua' yi'o ca'an ñi 'in na, a mslyaa 'a ñi co'o ñi 'in na. ³⁵Xa cua' mjyi'in ca'an yu sindatu can' 'in ñi loo cusi, xacan' ngulo yu xu'hue yu lo'o ste' ñi, cha' ña'an qui'ni ca'an na 'in yu cunda scaa yu, si'yana tsa tucua cha' nu mxicyui' Ndiose 'in nguso 'in ñi cua' s'ni, xa juin yu: —Mtsa yu sten', a cunta ngulo yu xu'hue yu lo'o na—. ³⁶Can' nducua yu lo' ntsu'hui yu cuan 'in ñi. ³⁷Que cusi can' ngua'an yu sca cha' lo'o

qui'ya nu msu'hua ne' 'in ñi, lo' nchcui' na: Nde Jesús nu lca Ree 'in ne' judio. ³⁸A cunta lo'o tucua yu cunan mji'in ca'an yu sindatu 'in loo cusi, sca yu tso' cueen 'in ñi, lo' xca yu tso' ca. ³⁹Nten nu ndijin cui' ti can' nchcui' ca'an ne' 'in ñi, lo' hasta nxiquiñan ne' que ne', ⁴⁰lo' nchcui' ne': ¿Ta si'i nu'huin juin si'yana xicuten laa nducua re, lo' tsani' snan ti tsaan xiton 'in na xiya'? ¡Lyo laa 'in ticuii! Cha' cui' lca Sñe' Ndiose, qui'ya loo cusi cua. ⁴¹Yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o ne' escriba, ne' fariseo lo'o qui'yu cula, ticui' cuaña'an nchcui' ca'an ne' 'in ñi lo' nchcui' ne': ⁴²Yu re xca tucui ngulo laa yu, una a nchca culo laa yu 'in yu. Cha' na cui' yu lca yu Ree 'in ne' Israel, tca qui'ya yu loo cusi, lo' tsa qui'an ti' na 'in yu. ⁴³¿—Ta si'i 'in Ndiose mdi'in tyaa yu quiloo yu? Cui' ñi tca culo laa ñi 'in yu cha' na n'ni ñi 'tnan 'in yu—, si'yana cui' yu juin yu: Nan' lcan Sñe' Ndiose. ⁴⁴Ticui' cuaña'an yu nu ta'a nga'an ñi loo cusi nchcui' ca'an 'in ñi. ⁴⁵Xa mdiyaa ndyi'ya cuaan, ngu'ya tla yta ña'aaan se'en can' tsaya' mdiyaa braa cua' snan siin. ⁴⁶Chcua braa cua' snan siin can' ycu'i cueen Jesús: —Elí, Elí, ¿lama sabactani—? Cha' re nchca ti' chcui': —Ndiose 'ñan, Ndiose 'ñan, ¿ñi cha' ta ngula yaa' um 'ñan—? ⁴⁷Ntsu'hui nu ngune 'in cha' nu ycu'i' ñi, lo' nchcui' ne': Yu re nsi'ya yu 'in nu ncua naan Elía. ⁴⁸Cui' ña'an lcaa mdo'o sca yu nu nguia 'ya sca te', lo' mcha' yu 'in na lo'o tyi'a vinagre, lo' mscuen yu 'in na sca tuco' yca si'yana xo' yi'o ñi 'in na. ⁴⁹Lo' juin nchгаа la ña'an yu can': Quita na ña'an na cha' caan Elía, lo' culo laa 'in yu. ⁵⁰Una Jesús xiya' msi'ya cueen ñi, cui' ña'an lcaa mdo'o cusya 'in ñi. ⁵¹Cui' xacan' te' tlyu nu nducui ni' lyaa can', mda' tlu'hue la na, ti' ndyi'o la cuaan tsaya' ngu'ya la lyuu, lo' juesa nu nguñan can' hasta lo'o quee nguita na. ⁵²Hasta lo'o tucuaa nguila tucua na, lo' qui'an jun nu cua' ya qui'an ti' 'in Ndiose mdyiqui'o xacan', ⁵³mdyi'o jun ni' cuaa can' xa cua' mdyiqui'o Jesús, xacan' yten jun loo quichen Jerusalén, lo' qui'an nten na'an tloo 'in jun. ⁵⁴Yu nu lca que 'in sindatu ntsu'hui yu cuan 'in Jesús lo'o nchгаа la ña'an ta'a ndi'in yu can', xa na'an yu mdyisnan nguñan, a cunta lo'o nchгаа cha' nu yato'o, lyee ytsen yu, lo' nchcui' yu: Nu cha' ñi ca si'yana yu re ncua yu Sñe' Ndiose. ⁵⁵A cunta tyun jun cuna'an ndon tijyo' ti, ngui'ni quii jun, cui' nu ngui'ni cunta 'in Jesús ti' la se'en lca Galilea, ⁵⁶lja can' ndon María Magdalena, lo'o María jyi'an Jacobo lo'o yu See, a cunta lo'o jyi'an sñe' Zebedeo.

Xa mtsi' Jesús

⁵⁷Xa cua' msiin tsaan can' mdiyaa sca yu cuilyiya' naan See nu mdo'o Arimatea, lo'o yu cua' ntsu'hui yu cha' 'in Jesús. ⁵⁸Ya jñan yu cha' cuiya' 'in Pilato si'yana cutsi' yu 'in Jesús. Xacan' ngulo yu tñan 'in sindatu 'in yu si'yana chcuan yu See can' cunta 'in Jesús. ⁵⁹Yu See can' mdyi'ya yu 'in ñi lo' nguxen yu sca te' nu luhui 'in ñi, ⁶⁰lo' mdi'in tyaa yu 'in ñi sca ni' tuquee nu tca nguiaa', xacan' mducun yu tucuaa can' lo'o sca quee nu

tlyu, lo' mdo'o yu nguiaa yu. ⁶¹Cui' ti tucuaa can' ndon María Magdalena lo'o xca María.

Yu'hui yu cuan se'en mtsi' Jesús

⁶²Xca tsaan can', cui' tsaan nu nxitñan' ne' judio, nchgaa yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o ne' fariseo mdiyaa ne' tloo yu Pilato, ⁶³lo' juin ne': 'Un nu lca x'nan hua, nguia yu'hui ti' hua sca cha' nu ycu' yu cuiñi can' xa ti' lo'o yu, lo' juin yu si'yana ta'a snan tsaan tyiqui'o yu. ⁶⁴Can' cha' cua' ñii jñan hua sca cha' tsu'hue 'in um, ca'an tñan um 'in yu nu chu'hui cuan tucuaa can' tsani' snan tsaan, ña'an tu' tla tsa ta'a mda'an yu lo' culyoo 'in yu, lo' tyisnan hcui' lo'o nten si'yana cua' mdyiqui'o yu, lo' hasta lye la tsa qui'an ti' ne' cha' cuiñi re 'in yu que ña'an ti' culoo. ⁶⁵Mxcuen yu Pilato 'in ne': Una ndi'in silyiya 'in um, tca su'hua um 'in can' tsa lo' chu'hui cuan tucuaa can', tsaña'an nu tca 'in um. ⁶⁶Xacan' yaa ne' tucuaa can' lo' mducun tsu'hue la ne' 'in na, hasta mjyi'in ca'an ne' sca cuiya' 'in na, can' mxnu tucua ne' 'in yu nu chu'hui cuan 'in na.

Xa mdyiqui'o Jesús

28 ¹Xa mdijin tsaan nu nxitñan' ne' judio, tlya ti culoo tsaan 'in snan can', lo' María Magdalena lo'o xca María mdiyaa jun tucuaa can'. ²Xacan' lye nguñan si'yana sca angujle 'in Ñi X'nan na mdo'o la ni' cuaan, lo' ngulo ntan quee nu nhcun tucuaa can', lo' can' yten tucua. ³Tsu'hue ña'an tloo tsaña'an nchca ti' xa ndyuhui, tsu'hue ña'an mten ste' tsaña'an nchca ti' coo. ⁴Yu nu ntsu'hui cuan can' lye ytsen yu, lo' mdyisnan mhcuan yu xa na'an yu 'in angujle can', mdlyu yu lo' msti yu tsaña'an nchca ti' sca yu ngujui. ⁵Una angujle juin 'in jun cuna'an can': A cutsen um, jlyo tin' si'yana nda'an nan um 'in Jesús, ñi nu ngua'an loo cusí, ⁶una a ntsu'hui 'a ñi re, si'yana cua' mdyiqui'o ñi ña'an nu cua' juin ñi. Quiaan um lo' cu'ni quii um se'en nu mdi'in tyaa ne' 'in Ñi X'nan na. ⁷Ndla ti xitucui um lo' quia ytsa' um 'in yu ta'a mda'an ñi si'yana cua' mdyiqui'o ñi, a cunta culo nducua la tsa ñi se'en lca Galilea, lo' can' ña'an um 'in ñi. Cua' ñii ngune 'in um cha' re. ⁸Xacan' mdo'o jun tucuaa can', nguitsen jun lo' tsacua ña'an tsu'hue ntsu'hui tiquee jun, ndla ndsa ti nguia ytsa' jun 'in yu ta'a mda'an ñi cha' nu na'an jun. ⁹Tucueen nguiaa jun can' tsa ndu'hui ngulo'o tloo Jesús 'in jun, lo' ycu' cha' ñi 'in jun, cui' xaa mdyi'ya xtyin' jun tloo ñi, msu'hua tuscun jun quiya' ñi, lo' m'ni tnu jun 'in ñi. ¹⁰Xacan' juin Jesús 'in jun: A cutsen um, xitucui um lo' taa um suun lo'o nchgaa yu ta'an si'yana tsa yu se'en lca Galilea, la cua ña'an ta'a hua lo'o yu.

Cha' 'in silyiya nu yu'hui cuan

¹¹Lja nguiaa jun cuna'an can', mdo'o yu silyiya can' nguiaa yu nde loo quichen, lo' mtsa' yu 'in yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa nchgaa cha'

nu yato'lo. ¹²Mxo' ti'in ta'a ne' lo'o qui'yu cula, lo' m'ni cuiya' ne' cha' si'yana su'hua lyiya' ne' qui'an tñi 'in yu silyiya can', ¹³lo' nchcui' ne' lo'o yu: Nde cha' nu chcui' um lo'o nten: Yu ta'a mda'an yu cua, yaa yu tla lo' ngulyoo yu 'in nu ngujui can' lja ngu'ya sla hua. ¹⁴Siya' gobierno cunan cha' re, una huare' cunan hua ña'an nu chcui' hua lo'o yu, lo' a sca cha' chen nchcui 'in um. ¹⁵Yu silyiya can' msñi yu tñi can', ncuja'an yu nchgaa cha' nu ycu' ne' lo'o yu, cuaña'an yato'lo mxicune ne' cha' re lja ne' judio hasta cua' ñii.

Mxnu Jesús tñan 'in yu ta'a mda'an ñi

¹⁶Cha tixca yu ta'a mda'an ñi mdo'o yu nguiaa yu se'en lca Galilea, mdiyaa yu loo qui'ya se'en mxnu Jesús cha' tsaa yu. ¹⁷Xa na'an yu 'in ñi m'ni tnu yu 'in ñi, una ntsu'hui nu m'ni tucua ti' lo'o ñi. ¹⁸Xacan' mdiyaa Jesús cui' la can', lo' juin ñi 'in yu: Nchgaa cha' cuiya' cua' jui 'ñan la ni' cuaan lo'o loo chendyu re. ¹⁹Can' cha' yaa um sca chcui chendyu lo' cunan um nu cu'ni cha'an cha' re, tucua tya um 'in can' lo'o cha' cuiya' 'in Stina Ndiöse, lo'o Sñe' ñi, lo'o Espíritu nu Luhui 'in ñi, ²⁰lo' culo'o um 'in can' si'yana xu'hua se'en nchgaa cha' nu cua' ycuin' lo'o um. Ña'an jan ñi, nan' ndi'in lo'o um nchgaa xaa tsaya' nu tsatii cha' nu nchca loo chendyu re. Amen.